


ОСТАП ЛАПСЬКИЙ

МІЙ



ПОЧИТАЧУ

Український архів 

*Доле, нас добач:
я України чоловік!*

ОСТАП ЛАПСЬКИЙ

МІЙ
ПОЧИТАЧУ

Український архів **УА**

Mij poczytaczu
/Mój czytelniku i wyznawco
/Mein Leser und Bekenner
/My reader and follower

Редактор
Анатолій Кобеляк

Обкладинку і титульну сторінку зробив
Володимир Паньків,
доосмислюючи фото
Володимира Прядка

© Ostap Łapski, Warszawa 2000
© Copyright by Oficyna Wydawnicza „UKAR”
Warszawa 2000

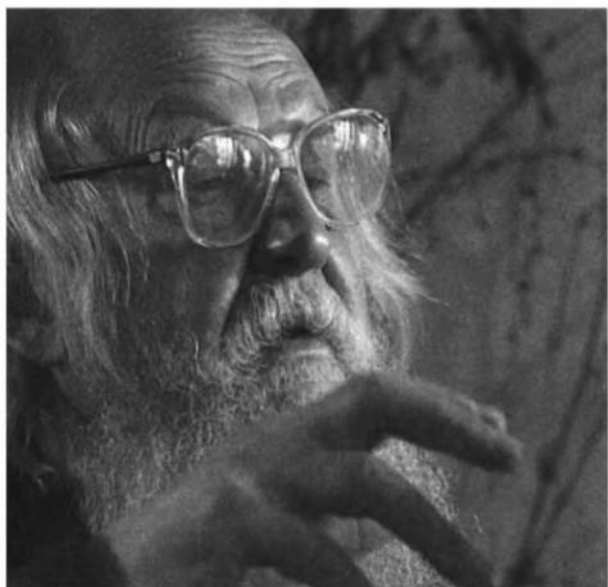
ISBN 63-86112-12-3

Wydanie pierwsze
Wydawca: Oficyna Wydawnicza „UKAR”
02-594 Warszawa, ul. J. Bruna 16/26
tel./fax (0 22) 825-74-14

Objętość: ark. druk. 14
Druk i oprawa: Łódzka Drukarnia Dziełowa S.A.

*Два кадри з телефільму: „Ostap Łapski, poeta nie-
wugodny”. Сценарій та втілення: Вальдемар Янда,
Ольга Гришків. Здіймав Яцек Кноп. Телебачення
з Кракова, 2000.*





Остап Лапський –

по-народному *Остан*, по-церковному *Євстахій*, а у французів це грецьке наймення оформилось, як: *Остаіш!*

1

Лапський за професією: вчитель! Він же: поет, літературознавець, мовник, перекладач, публіцист! Вчителював у: початковій, середній і високих школах! Найдовше, 24 роки, був україністом у Варшавському університеті, де й вчено узаконив свою україністику, яку розпочав 7 липня 1926 року в Гуцьках, неподалік Кобриня на Берестейщині: українське Полісся! Учився власного слова насамперед від батьків селян, Василя й Дарії: у рідному середовищі 18 літ! 15 років, як русист Вроцлавського університету, він проробив у: Лінгвістичній редакції Польського радіо, звідки його за приналежність до *Солідарносці* нагнали! 1981-1991: сидів удома! У цей час (1983) написав лише, мов підсумкову, ліричну поему: *Вітряк!* Після проголошення Україною незалежності його зв'язки з *Нашим словом*, *Варшавським університетом* і *Польським радіо*, але вже з *Українською* в ньому службою: поновилися! Польською мовою Остап Лапський почав друкуватися ще: до буремного 1956 року! А відтак (1956/57) у *Нашому слові* став стилістом і дописувачем: прозою і віршем! Його я розсипане по виданнях: *Наша культура*, альманах *Гомін*, *Український календар*, *Дукля*, *Дніпро*, *Прапор*, *Жовтень*, двотижневик *Гомін*, *Слідами пам'яті*, *Сон і мисль*, *Сучасність*, *Зерна*, *Над Бугом і Нарвою*, *Берестейський край*, *Підляські повідомлення!* Польськомовно появився в: *Życie Literackie*, *Magazyn Literacki*, *Lithuania*, *Arkadia*, *Antologia poezji ukraińskiej* Floriana Nieuważnego, Jerzego Pleśniarowicza і *Po tamtej stronie deszczu. Poezja ukraińska* Tadeja

Karabowicza! Самостійно, як сам зауважує, без спонуки поліщука дещо переклали: Флоріан Неуважний, Єжи Литвинюк, Генрик Лебединський, Василь Назарук, Ірина Рейт, Марія Бучило і Тадей Карабович! Емігрант сам себе часто: спольщує! Наймиліші йому його спольщення кільканадцяти стародавніх українських віршів і стількох же: фольклорних поезій! З поляків під рукою перекладача найглибше (з)українізувався, світоглядно химерний, Єжи Гарасимович: *Деякі елегії та дещо інше*, 32 сторінки, видавництво УСКТ, а редактор Антін Середницький! На правах комп'ютерного рукопису у патріота вселенського безмежжя злагожені: **Я йшов, Моє самовизначення, Про череп'я, Мій почитачу** і книжка польськомовна *Po czerni białą*, що обіймають майже всі Остапа Лапського поетичні надби: не з пальця виссаного світу! *Варшава 1 грудня '99*. За *Антологією української поезії в Польщі*, упорядник Тадей Карабович, видавництво *Turca*, Варшава 2000!

2

У вступі до цієї ж *Антології* доктор педагогічної та філософської науки пані Олена Дуць-Файфер повторила те, що сказала була про поетичну творчість Остапа Лапського на семінарі українознавчих студій у Торонтському університеті в березні 1994 року, потім у Нью-Йоркському відділенні Наукового Товариства ім. Шевченка в квітні 1994 року і на засіданні Комісії слов'янознавства Польської Академії Наук у Кракові в грудні 1994 року, а що надруковано було також в *Slavia Orientalis* 1996 року та в англomовній, ширшій едиції у: *Journal of Ukrainian Studies* 1998 року: «Доведеться почати від автора, який в рамках цієї літератури ніколи повністю не вмiщався, для якого з перших друкованих рядків є характерним свiдоме шукання власного поетичного вираження і iндивiдуальне трактування творчого

процесу. Мова тут про Остапа Лапського, поета, перекладача і есеїста, котрий від самого початку існування «Нашого слова» був активно присутній на його сторінках, а також на сторінках інших УСКТ-івських видань. Перекладацька робота в поєднанні з філологічною освітою дає йому змогу по-справжньому заглибитися в живу структуру мови і пізнати різноманітні нюанси і словесні трансформації мови, ужитої як творчий матеріал. Від класичних форм (особливо сонету) початку своєї творчості, через експериментаторські мовні пошуки в 60-их роках аж до зрілої форми сучасного вірша Лапський розвиває свій стиль, основною прикметою якого є глибока мовна культура, відвертість і велика інтуїція в оперуванні лінгвістичними засобами. Не боїться він сміливих неологізмів, діалектизмів, жаргонізмів чи архаїзмів. Порівнюючи творчу працю з мовою до любовного акту, він стверджує:

*говірка
та алітерація
посилюють
любовний акт
факт²¹*

Творчість поета обертається головно в широко зрозумілій автобіографічній сфері, довкола фізичного і психічного буття. Згідно зі своїм переконанням, що «твори склади психічного ладу»²², він креслить поетичні образи рідного Полісся, своєї сім'ї та близьких, своєї життєвої дороги, послуговуючись формами безпосередньої лірики. Особисті мотиви є базою для частих філософських роздумів і глибокої інтроспекції. Явно наглядними у поета є патріотичні мотиви, які субтильно входять до загальної моделі особистих роздумів:

²¹ О. Лапський, *Злягання*, «Наше слово» 1992, № 39, с. 3.

²² О. Лапський, *** [в:] «Український календар» 1981, с. 314.

*Батьківщиною
моєю
є
Полісся
де
я спізнав
росу, чебрець, туман
а Україна –
додача
до роси
чебрецю
туману²³*

Не вміщаючись в рамки творчості УСКТ-івського періоду, не завжди будучи прихильно прийнятим критикою цього середовища, Лапський на якийсь час відходить від участі в літературному житті, щоб повернутися вже на його другому етапі в цікавій формі ретроспекції-розрахунку, що ґрунтується на іронії та гротеску. У віршах з останнього періоду в повний спосіб виявилися найбільш суттєві прикмети зрілого етапу творчості О. Лапського. Це поезія, що оперує сконденсованим, інтелектуально насиченим образом при максимальній економії засобів артистичного зображення».

3

У *Берестейському краї* року 1996-го пан Анатолій Петренко констатує, що пан Остап Лапський: «Увесь – у молодому русі. До дня народження поета Остапа Лапського. Маємо велику приємність поздоровити з днем народження нашого земляка, українського поета родом з Берестейщини Остапа Лапського. Якщо пам'ятаєте (ми писали про це рік тому), пан Остап подарував нашій редакції дві солідні книги своїх поезій. У них багацько

²³ О. Лапський, *Коротко*, «Наше слово» 1992, № 45, с. 3.

кобринських образів топонімів, історії нашої поліської землі. Книжки ці треба читати, перечитувати, щоб зрештою відкрити для себе Поета, його самобутній мистецький світ, великий багатогранний світ чуттів та думок. Хто з наших читачів запрогне цього – будь ласка, завітайте до нас у редакцію і почитайте Остапа Лапського, пізнайте той його дивосвіт образів, калейдоскоп асоціацій. А щоб спонукати вас до цього, нагадаємо деякі важливіші віхи з біографії поета. Остап Лапський народився у липні 1926 року («десь менш-більш 7 липня») в селі Гуцьках неподалік повітового Кобриня. Дитинство пройшло в селі Риковичах, куди переїхала сім'я разом з новозбудованою хатою. «Чотири класи початкової польської (школи) протягом п'яти років я пройшов у Крупичах, а п'ятий польський (клас) та п'ятий і шостий радянські (класи) в Рогізні», – пише поет в автобіографічному нарисі «Я у пошуках» (газета «Наше слово»). У війну лихоліття закинуло Лапських у Польщу. А рідна хата у Риковичах пізніше була переобладнана на школу. І в ній учителював приятель поета з Буснів Євген Шелегейко, якого автор тепло згадує у своєму нарисі і пам'ять про нього свято береже. А ще споминає він Ганну Мойсіюк з Кобриня, з богданівських Яшуків, котра «ще по-своєму говорить», тоді як решта земляків перейшла на мову «старшого брата»... У Польщі поет здобув вищу освіту, працював у Варшавському університеті, на Польському радіо. Він активіст українського життя у цій країні, співпрацює з українською пресою Польщі. Незважаючи на поважний вік, пан Остап і досі у гущі подій і сподівань. Про це він сам писав так: «Мене полонить поточна хвилина, я увесь у молодому русі, у нестримній миті!» Бути й далі таким – молодим і бадьорим – ми бажаємо поетові у день його іменин. Будемо чекати на його нові твори, на його телефонні дзвінки, на його приїзд на батьківщину». Анатолій Петренко. м. Бересть.

PS

Щоб хоч трохи сплатити борг берестейцям, автор свою з черги п'яту книжку *Мій почитачу* вирішив відчинити саме поезіями, які надруковані були в цьому ж номері *Берестейського краю*: *Я тішуся, Немов спазма, Манить, Попідвіконню, Я горілиць, Сосни і бір, Немов, Коректорам!* Ще раз цим шляхом я дякую Вам, українці Берестейщини, за незбагненно велику мені тут духовну і моральну з вашого боку, звідти підпору, ба, підмогу, душевну й розумову – у цій книжці для такої постави я вигадав слово *духорозум!* А що мого приїзду на батьківщину і досі навіки не сталося, то не лише моя з Вами провина: у нас батьківщини ще чи вже нема, *ана подвергнута нацистке* братніми нелюдами і своїми первертнями! А як я тягнувся до України, скільки у мене цього потягу було і є, а у патріотичних моїх друзів, а у мого батька-гайдамаки, полонофіла, скільки: може через те й лях його солтисом не настановив, а тато хотіли, ба, навіть велосипеда у жида Фрідмана в *розстрочку* за 100 злотих взяв, щоб до Гміни, з Риковіч до Озятá не чвалати! А от санаційна влада воліла чомусь комуністові за ідеологією, товаришеві Яремичу, місячно, здається, 2 злоти плати дати, а не Василеві Лапському, хоч на початку тридцятих років на *Базиля* його перейменувала, мовляв, *Василем* тільки цар Шуйський був. Боже, не нам діла твої судить, нам тільки плакати! Неймовірно тяжко, легше в діаспорі дихати?!

Варшава, 1 лютого 2000!

Введення

1

Віками
думку будить:
камінь!

2

А рід мені супровід,
бо й понині
з бабою Уляною
блукаю по:
діда Івана дубині!

3

Неначе
з дитячого змагу
хто,
я чи ти більший:
«переможцем» люд
вийшов!

4

А проте
з кореня Берестейщині:
тут поет росте!

5

Отак вчуся дивитись,
щоб як будень,
як свято себе: своє,
національне бачити!

6

Народе милий,
майбутнє повість
по чім кість:
ся сила моя!

З глибини Записника: 7 липня '94, Михайлівка під Варшавою!

Я тішуся,

що мру,
а буду.

Втіха
наростає з умиранням.

Хтось,
я знаю,
радість згудить.

Неспокійником
навік під віком
я приляжу¹.

¹Заувага діаспорцям! Майже всі вірші в цій книжці написані, як і цей перший, ямбічно. Отже, наголошується другий склад, а не початковий: татáта-тáтатáта!

Немов спазма

*Чому місяць буває
то серпанковий,
то в повні?*

Колесник

О,
скільки пережитого
у мозкові,
в моїм таїться,
прориваючись звідтіль
назовні
в час нічних перёдумів
за місячної повні?

На душі вночі
стає привітно,
як з висот
осе небесне світло
враз мені сумні
освітить спомини
ті – із Полісся літ.

Закутана в серпанок
сяйва з неба
бабина і діда хата,
вся по очі у загаті
з глици, сниться
з комином межі кульбаб
задуманим і жаб'ячий,
і жаб, жаб, жаб з-довкруг
несамовитий регіт:
пам'яті ескорт!

Безбатченку,
чого ще треба?

Восені веснó
нараз згадати?

Плачте,
 мамо,
зарідайте,
 тату!

*місячної ночі
з 19-ого на 20-теньке червня,
а рік 1997,
а Варшава, як завжди*

Мáнить

до лету поета
в світ далекий:
батькова бджола.

Вона лиш затямить
дорогу єдину назад:
на схід, на схід
в уявну – в минулу країну.

А доля на себе
схожа достоту:
з неба на землю,
поете, нема повороту!

Батьку-бджоляре,
в довічні спáдки
кому дати маю:
від долі взятку?

Попідвіконню

*Какім ти бил,
такім остался!
з нісні*

А в мене
тут попідвіконню
люди йдуть,
народ іде
дедалі швидше
не назад:
вперед широким кроком.

Нещодавно був дитям,
я знав його,
він дріботів,
а виріс як: нівроку.

Я лише,
лиш я один
в своїм затворі:
ось не рúхаюсь.

Потік мирян,
за роком рік: так!

Я лише,
лиш я один
в затворі,
мабуть: хтось?!

Лишилося мене
тотожного ще жменя:
дві легені
ще в мені,
наглядач хоче.
щоб одна була легеня.

Я горілиць

лежу
на шкурі:
первісна людина.

З головою
повною питань
близьких мені:
як далі
бути?

В голові зміюкою
ворушиться:
клубок
думок.

Між них оця,
до думки мозок звик.
загнала церква
Бога у куток,
в тупік.

Невже?

Я лёжма, горілиць,
лицем питаю:
у Оця!

21-го травня, 1997

Сосни і бір –

вони
поодинокі над молодняком
лишилися стояти з року
45-ого. Солдати їх,
на дрóва я́кось, не зрубали, то й
стоять, як і
стояли, хоч не в гущі: одинокі,
та високі! Поза бором
сущий, у одній
із них сумних, та гордих,
я себе враз вбачив,
і зажурений
зрадів: багато часу не
мине і молодняк,
а так, в атаку
підє й нас, то й
Слава Богові,
наздожене й пережене
укупі всіх і одинокого в бігах
мене тут. Задивляючись на
предків горду вроду, бо
рости, зростати – це заняття, це

обов'язок природи! *Не із зазнайства, з любови до поступу української молоді – Сосна з Варшави другого дня екуменічних Поминок, 1997. Бути в бігах – заст. переховуватися, рятуватись втечею, ховатися де-небудь, укриватися, втікати від небезпеки у негромадянському суспільстві. Мій Почитачу, того, що у мене під деякими віршами подибуватимеш, могло б і не бути! Отже, такого й читати не: конче треба! Кожен поета твір: самовиправдовується! Потрібну, незайву завагу я чиню під впливотиском з боку мого редактора: Анатолія Кобеляка! Ну а функцію моїх підвіршних писань-дописів колись, вже в недалекім майбутнім хтось, хтось вдумливий дослідить: настане і в моєму русі, в моїм прониканні у світ така, бажана мить!*

Немов

до кáвоньки удосвіта,
я звик
із снів
що-не́будь лежма,
а чи й вставши, конче,
тату, записати,
щоб пурхке́ добро нам,
мамо, не пропало.

Поза мною
хай живе
здивоване собою,
свій продовжить вік.

Нехай хоч дещо
з того,
з чоловіка,
що в мені,
у жовчному,
ну не відразу,
з майбуттям нехай
перейде оздоровчо,
незаразно
перелине на пісні!

Оце все сниться,
що на людях,
на очах у глядачів
я, без натуги
відірвавшись від землі,
лечу, лечу у світ вночі
або кружляю гордо
над невідповідною турбою
з явною надією
в осінніх ночі сутінках
безаварійно сісти,
приземлітися:
землі торкнѹтось.

І я
в ормянки-квартирантки,
на циганку схожої,
спитав: скажи,
будь ласка, Ізабела,
значить що
осей мій онде
перманентний сон?

Спрокво́ла відказала:
се твоє, поете,
перманентне уподо́бання,
вдоволення собою
з безугавних сутичок,
з палкі́х боїв
з невипадковою юрбою.

Хай і так,
повідж нам,
що з поетом
буде далі?

Для моралі житиме,
як і живе межі каналій.

Ну, а потім, потім?

Згодом скін,
а пісні тлін не йметься!

Що ж, циганко,
я пишу!

Пиши, поки живеться,
поки дишеш, а умреш,
то, чоловіче, сну,
вже ні – нічого не запишеш!

*(При)спів до міжнародного наукового
симпозіуму, очоленого Степаном Козаком,
«Польсько-українське суміжжя культур».
6-ий день жовтня 1997, вдосвіта.*

Коректорам

*З двох: з подальшого
і з ближчого довкіль!*

Балачку вашу
радо слухаю.

І не одним,
бо обомá
розвішеними вухами.

Якось
на думку,
хай не зразу,
враз спливло́,
що хтось,
всерéдині
у недоступного,
в мені
будує власну базу.

З ціллю?

З бази
щоб,
щодня,
тебе розстрілювати.

*У Варшаві Ірині Рейт
з подякою
за спонуку до пошуку
під ноги ґрунту.*

Моя туга

*З лиця спав, аж почорнів
з великої туги!*

Панько Куліш

Якби з Варшави
в чисте поле вийти
чи
на тихі води,
на
незаймані ліси податись?

То
у польовій пустелі,
то
над плесом вод,
то
серед вересу в лісах
од щастя остовпів би
я, повір, Пантелеймоне!

А Варшаву ти збагнув!

Чи не гукаємо совою:
неугомонні ми обоє?!

28 вересня ранньої пори наслухавшись всесвітнього ефіру, надивившись велекраїнного телеекрану, начитавшись нашого слова, у своїй, долею мені відведених, передсмертній келії, камері з панорамним на світ вікном я понімував, щоб заговорити, '98. *Чисте поле, тихі води* – це з фольклору. Фольклорністю дихають фрази: *на ліси податись, серед вересу в лісах*, а то й *гукати совою*. Питання художнього підживлювання, омолодження, відсвіжування мови усною народною творчістю у своїй чудовій книжці *Мистецтво слова* обговорює Анатолій Ткаченко. Київ 1998. Сторінки 248, 249. У підручникові сторінок 448. Про потужні ресурси філософського мислення, відкриті Василем Мисиком у фольклорі, говорить Микола Ільницький в *Історії української літератури ХХ століття* книга друга, частина друга. Також Київ, нещодавно!

Витає радість

*і надія
в очах старечих!
з Тараса, перефрази*

Ще тішусь,
що живу і стільки,
віддаляючись,
ще пам'ятаю.

Аж не віриться,
З Полісся он
туманом на Варшаву
покотилась життєносна
передсмертна лірика.

І
пишеться старому,
а пора холодна.

Ось
одухотворений стою
в осінньому вікні
напередодні скону,
ввечері світанок бачу.

Ген
сиджу у лісі
сам
на почорнілім пні
тутешньою опенькою,
навкруг весна,
черемхи пах,
духмяність вільхи.

Батьківщино,
Нене,
Україно,
Боже, пам'ятаю скільки!

*'98, зночі 26 жовтня,
Варшава-Охоти 22*

Жадана лірика

*Якби змогти у чистоту,
у чисту лірику втекти!*

Тож по́думки ідеш
у ліс,
заходиш в дім,
давно спустілий,
від задуманости
людянієш ти в нім:
цілий!

Є
в пустій оселі,
в пустках щось,
що
і байдужій
до пустот людині
глиб порушує:
на затяжній чужині!

У спустілій хаті
ти свою,
її нема вже,
бачиш *там*:
любов'ю дотепер
від тебе черевату!

Україно,
у таку годину
підбадьор:
твою сумну людину!

*Наприкінці падолисту '98,
посеред Варшави лежачи на шкурах,
неначе первісна людина,
за первісности, за первісної формації:
за незабутніх часів!*

Зима

*Зима в нас
того року стала
зразу рівна,
сніжна!*

Коцюбинський

Земля засніжена,
ти стрепенувсь,
в обличчя молодою
радістю війнуло,
вбивчим спомином
втішаєшся, радієш:
отакого ще доживши!

Здавна радість
і сльоза у парі,
щасними ідуть,
в народі кажуть:
нерозлійвода!

Ти
плакати від щастя
вчишся, старість,
споминаючи оті
роки під снігом:
вруна ярі!

І озиминя поліська
восені у сонці
дужче зеленіла,
сподіваючись снігів:
пухкої пелені!

Чи добредеш снігами,
мій мандрівче,
до пропалої назавжди
давнини: у хащах
часу?!

13 грудня, знаменна датонька: бути чи не бути? У панорамному віконці, Варшава при Діккенса, на весь зріст ставши: членик Солідарности! Радій тепер і не безпутствуй, пілігриме: українська людино! Бути собою, народе, година настала! Силу в собі ліву правою рукою навідліг бити! Це не еквілібристика: негайна потреба, спонукана необхідність, твоя кінцевість, Верховна Радо України! Приреченці, оберігаймо останній набій!

Різдво

*Дитяті на честь
ода непринуждѣнная!*

Народження,
воно життю і смерті
відчайдушно передує,
із глибин природи,
з лона вивергаючи
щораз нові світі,
щоб
до всесвітнього кінця
всьому живому
переводу не було!

Ісусові Христу,
який в Отця
своїм народженням,
життям і смертю
людям потойбічну
віковічність вимолив,
хвалу воздаймо!

За любов
борімось молячись,
аби з душ наших
і з юдолі щезло
миле сатанинній силі,
божим дітям осоружне,
всюдисутнє:
з аду родом зло!

Миряни,
заспіваймо нині:
родиться Христос
на українським сіні!

*З Варшави у світ християнський,
літ времінний голос!*

Святвечірня медитація

*Скажи мне, кудесник,
любимець богів, що сбудеться
в житті со мною?*

з Пушкіна

Там берестейська
ніч повзла, була
тяглась до нас,
а тут з Варшави
лізе, тиснеться
у хату, преться
геть за дня:
задалегідь?!

Сахнётся чорного
несила, мозок:
він без(з)могий?!

Непроглядністю своєю
чорне сп'янює митця:
чимраз настірливіше?!

Відчайдушне ж я
аж: до
останнього рубця тверезе?!

Вдосвіта свій вечір
жадно бачити
тубільний раб,
душа схотіла:
спрагла межових висот?!

Від кривдовидив сива,
звідси нині Україні
узвичаєною римою:
дієсловом об'являться ладна?!

Ранньої пори на вигоні
циганка з надр Полісся
пастуха страхала:
довгою дорогою?!

Лякає онде
по задвірках доля:

занепалою могилою?!

'98, зночі 24 грудня: *Bóg się rodzi, a moc nie truchleje!*
Czyżby przegost zła? Перевага нечистого над пречистістю?
Євген Сверстюк: *світу режисер в чорному активнішає,*
дійовішим дедалі стає, окаянний! Міфічне мислення?!
Хай собі, аби не наукова, обґрунтована, де-факто,
аби не бездумність!

Добридень,

dzień dobry Obecny, Zebrany, Zgromadzony. W pierwszych słowach mego występu pragnę z miejsca podziękować gorąco za serdeczne zaproszenie Krakowowi, co gród to gród, a nie Warszawy odór! Ciałem przybyć nie byłem w stanie ze względu na ciągły w moim wieku brak kondycji właśnie cielesnej, ale oto, moi mili, Wam mój głos w brzmieniu jeszcze ludzkim, boć nie koźlęcym, wcielony w ukraińskim słowie, narodowym jego jądrze, w otoczce żółto-niebieskiej, a tak, które, ja to czuję, proszę nie negować, spod (w)ątroby mi wychodzi! To nie przechwałki, lecz prawdziwe odczucie, które będę chciał Obecny, Zebrany, Zgromadzony jedynie za oklask przekazać ku twardej pamięci i na dobry użytek narodu biało-czerwonego na wskroś! Najpierw trochę, garści nie lubię, życiorysowych i innych danych o sobie, wyjętych żywcem z *Antologii poezji ukraińskiej* w Rzecz(y)pospolitej, po części drugiej i trzeciej! Księga pod redakcją poety Tadeja Karabowicza światło dzienne ujrzy niebawem w Warszawie, na którą permanentnie psioczę! Miłej mi Wam ze Mną przygody!!! Nie obojętny do Obecnych, Zebranych, Zgromadzonych – Eustachy Łapski:

Остан Ланський

Варшава, 26 lutengo 2000!

Підсумок

*Епіграф: художня
емігранта радість!*

Оце селу із горла
видер я три пісні,
а вони новонароджені
мої, задрипанки,
мені тепер підмогою:
в бутті міськóму!

Надвечір'ям визначають
крок пера наступний:
шлях у глиб подальший!

У селі *тут* влітку,
чи не див,
нехай немов не в себе,
був я нині
гейби *там*,
де верби серед греблі:
вдома був колись!

Де рідна хата,
днеськи: неба край!

Я запалав до юности
осінньою любов'ю
і згоряв,
чудуйтеся, нéхристи,
горів нестрímною сльозою,
по-селянському пером,
немов сапою обробляючи
грядкі рядків скупих,
але наснажених
поліською колискою,
коліна вмістом незбагнénним,
епіцентром: всеспіву ядром!

Хапайсь за слово,
слід зубів
бодай зостанеться
поезії на вічну пам'ять
про предсмертний твій
на сій знедоленій юдо́лі,
Господом дарований,
двобій: як з давньою,
так і з новітньою
мафійної доби юрбою!

Признаюсь до болю,
бо й болять
мандрівникові в'язи
день у день
назад дивитись
і услужливими фразами
дяка́ Кайка́
собі підспівувати
в судженій дорозі,
давлячись: злобливою
молитвою!

Сахне́ться хтось
останнього рядка:
як бритви!

Чи
немов спросоння
у програмній порожнині,
позіхнувши, пробурмоче:
ти диви,
яка щодня Диявола бредня!

Еге,
Христос також
буремний і ненадаремний
гнів супроти лицемірів
виявив: обуренням скипа́в!

Умом при Бозі
споконвіку і понині: я!

А за всевишністю своєю,
а за іншістю земною
у святині слова: хто ти?

Я: чума́к захмелений
безмежжя келихом,
приречений черпати
поетичну: поета́пну сіль
із – придорожніх келій!

А циганкою розга́дана
дорога
довела до вислову:
перо сліпе без Бога!

Тож не *ге*,
а *бе*, безбожнику,
мій білий світе:
запасного виходу нема!

Про невмирущу перспективу
блазень недоступну
правду скаже,
натрудивши в'язи,
заки: закує уста зима!

Скінчіти б, то й кінчу́:
і все те все
потроху вітер –
вітерець нас (!) рознесе!

З жовтня неділею ввечері, '99, після літечка в Тарнівській Руді проведеного, звідки вернувшись до не, о, не бай-дужої до мене метрополії, як і я до неї, о, не байдужий! Ек, куда хватіл! Три пісні: Над Віслою, Підбадьорювання, Унапря́мленість! Кайко́ Омелян – дяк мого приходу, що в Крупчичах: на Берестейщині! Хай би там вам вона!

Друже,

коли, а воно, це *коли* дедалі частішає, отже, коли починаю, а вже як почну згадувати, як добродії, себто добрії люди, себто людьці, чого на моєму життєвому шлясі, саме такого, було, ой, не обмаль, і саме вони так з нас самих родом, як і із сусідських виводків силкувались, намагалися з життєвого, себто з визвольного шляху мене збити, в канаву історії зіштовхнути, каналії, оно міркуй, чоловіче, від усього, що кровно твоє, що близьке, від сорочки тобі ближче, бо ж, нелюди, знайте, внутрішньо глибинне, джерельно чисте по батькові, по матері, по родичах, по предках від всього свого підступно відірвати, все це ґамузом гудячи, мовляв, придивись, бовдуре, у нас від твоєї хохляччини спадщина он яка, її, таку під пахв'ю не візьмеш, і, ну і вона наша постцарська, і вона наша посткоролівська значно, набагато, куди елегантніша, краща від вашої селянської, а то й селюцької скажуть, чи холопської додадуть, благо, як козацьку спадщину, пак хохляччину згадають, не присоливши її розбишацтвом, розбійництвом, різунством, немов самі не були розбишаками, розбійниками, різунами тощо, немов самі не забавлялися глобальним народовбивством, немов таких деталей як Солониця чи Батурин не було – кажу тобі, друже, коли осінньої довгої темної злодійської ночі осю нещодавню окультурену бредню на сон грядущий починаю чи почну згадувати, то ні, ні, не до пістоля, як Гебельсова, моя рука тягнеться до бандури й пера, а воно горде з маршу під брязкіт сучасся напише:

У нас програмність!

*Моєму почитачеві:
Орестові Співаку
заради глибшого
взаємопроникання!чка!*

Люблю осінніми ночами
про близьке минуле,
вже не в двоїні, помріяти,

спираючись на п'єдестал:
далекого майбутнього.

Не все, мій любомудре,
звідси нагло кáнуло:
в предвічну Лету!

Є ще що жувати
тут мість каучукú
новітникам: *обом поетам!*

Отаке-о сплигло мені на мою особисту не комп'ютерну, не інтернетну пошукову думку вночі з 13/14 листопада '99 посеред хати в селі Тарнівська Руда неподалік Мацейовиць, де, з історії, сам знаєш, поліщук, як і я, з Берестейщини ж, тут зазнав життєвої поразки, яку назвав: *кінцем Польщі!* Кажуть: *на ловцá і звер бєжум!* Інакше: *Oreście, poezja to wielki gość, co przychodzi do nas najczęściej niespodzianie i: o brzasku z trzaskiem!* Простіше: *to pasmo olśnień w postaci codziennych powiązań z Bogiem oraz Szatanem! Kto tego stanu ducha nie osiągnął, na wskroś materialnym słowem w twardej rzeczywistości wydrąży: niewiele!* Записую це все, серед іншого, шукаючи себе, нащадкам на згадку про підміну нами, *під глибшою*, об'єднанням зусиллям твоєї фрази *крига для дрінків* на спільну фразу *крига для питвá* або *пійла!* Європейцям, бач, і тут ми однакі, *іронія, сарказм, гротеск, абсурд, беземоційність, сухість* викладу полюбилась: до вподоби! Львів наявність названих і неназваних подібних компонентів у мовостилі об'явив був: *забубабубленістю!* Оресте, хай ввижається нам, що ми обидва здійсмаємось понад розумову оманливу рухливість, що злетіли понад посткомуну, родом з малоросійщини, незнищенну інертність, що ми справді дієві (спів)співці національної тональності, пак спрямованости, як діаспорної, так і материкової унапрямености, не спантеличеної новою ніби вже не лжеінтернаціональністю! Віддаю слово Родевичу-Винницькому: *Свого часу Володимир Жаботинський звертався до свого народу із закликом: Прагніть національного!, бо прагнення до загальнолюдського вже наявне. Додаймо до цього, що в ниніш-*

ніх обставинах прагнення українця до національного є й одночасним прагненням до загальнолюдського – не лише тому, що загальнолюдське не існує інакше, ніж у національній формі, а й через те, що утвердження національного є водночас і збагаченням загальнолюдського. Чого й побажаймо нині бодай Кучмівській Україні! Не віддаваймо Неньку на пошталу ткаченківцям, синкам та доцям, зараженим невиліково шовіністичною імперією! Настане ера: Україна збагне і визнає правду й кривду Бандери! І постане Він, і стоятиме в Києві на одному з сімох його горбів, як нагад: чи справді вже не народобивчій добі?! Достоту як у Варшаві стоїть, бо поляк поставив: пам'ятник Гроту! Оресте, а в Тарнівській Руді по-селянському узорене небо! Хильнувши, щоб не хитатися, я придержуюсь вугла з прибитою до нього підковою – запорукою життєвих перемог під численними мацейовицями: кінцю Україні не бути! І я щасливий, що вже не всесоюзний і ще не унійний робот: незалежний божого слова роботяга! До другої зустрічі під чаркою! До глибших чергових взаємопроникнень, Оресте!

Зимове видіння

*Редакторові НС:
від дописувача цидулка!*

Надійде, Ігоре, сподівана хвилина
і душа моя по ниточці
з висот життя сповзатиме:
в долину самозабуття!

Замерехтять на стрічці
пройдені в нс етапи,
білим блімне вічний стан:
пустий екран – нема Остапа!

Роздивляюсь, що ж, довкруг сніги,
посилюється ясність:
крок за кроком стаємó пророками
з набоем передсмертної снаги!

'99, неділя, 21 листопада, а в моїй Тарнівській Руді, а в сій сільській метрополії, а за селом у чистім полі казкова зима: яка засніженість! Незайманість яка, Редакторе, яка виглядність на всебоку роботу з поетами у: всенародному тижневику! Чи ж моя вина, повторю за Юрієм Шевельовим, подекуди неточно, що у нас звичайно не розуміють ані того, як можна побачити дійсність інакше, ніж її звичайно бачать, ані того, що поетам дано право бачити один бік і не бачити інших?.. Стаємо пророками – на стезю про рокувань своїми визначеннями мого хисту потужно штовхнув мене редактор Підляських повідомлень: Юрій Трачук! Передсмертна снага – вона у мене по батькові! Наша матінка йому, похилому вже, при нас якось, при дітях сказала: якби, чоловіче ти мій, ти затуло моя, всеньке життя отак-о робив, як перед могилою, я з дітками багачкою стала б! І ще Юрій Трачук: чи не він з моїх почитачів відчув найглибше не куцість нереального мислення! Доказ? А хоча б оця цидула! Niechaj żywi nie tracą nadziei! У нереальностях найбільше правдоподоби: стяг лопоче! Живішати від неможливого, ся здатність, і вона у мене також: по батькові!

Космічний сон,

бо снилося мені,
що піді мною небо:
я ходжу́ по небі,
мов по світу дні!

Вкрай диве відчуття
в людині родить
отакий навпакий стан:
чого, мовляв, не головою,
ти диви,
ногами ходить!

Чому мені, Боже, ти крилець не дав: я б землю покинув і в небо злітав! І над панами (*був би*) я: пан! Заради глибшого вникання в рідну мову два пояснення: *вкрай диве відчуття* – саме *диве* тут, а не, як завжди і всюди, *дивне*, бо це ж прикметник від диву; *отакий навпакий стан* – саме *навпакий*, а не, як завжди й всюди, *зворотний*, бо ж *навпакий* це прикметник від *навпаки*! Ясно? Ну, нарешті! Рідні люди, яка насолода збагачувати по вінця багату: українщину! Ясно? Ну, нарешті! Напередодні третього тисячоліття, народі, піді війною: *на сірятину*! Війну об'являй: *сірому мовленню*! В основу творчого слова поклади мисль: дармограйство відкинь! І, і слух, слух тренуй: до упаду! *В мене є надія*, зауважив Михайло Коцюбинський, *що наша літературна мова, як молоде вино, очиститься з часом од шумовиння і стане прозорою й міцною*! Тож не чекаючи зорі, вперед, до рал, до пер, материкові та діаспорні плугатарі, хто не глухар, бо стільки з нас на ґрунті рідному, що на папері: буде! Ой, гуду, гуду, ой, з ким я буду?!

Незабутній сон

привидівся мені:
у глибині Росії
десь, на залізниці
я з собакою
навік прощавсь!

Собаче затремтіло:
у моїх обіймах тіло!

Неймовірно охопила
мене туга:
до такої пра́гнутиму
повсякчас – не хочу дру́гої!

Innej tęsknoty nie pragne! І я вдячний, ще б пак, ще й як,
Ірині Рейт, за щó, а за суворий наказ сні увіковічувати:
вдумливим записом! Сприяння слово від Людини (!)
важить: у Варшаві (!) наприкінці другого тисячоліття
високочолому українцеві зокрема! Знаймо, нетяги!
У Добровольського: над нетягою свої пани збиткують-
ся незгірше чужих!

Еротичний сон!

При сяйві місяця
на перелазі стоя:
сóлодко і довго
цілував її я в губи!

Знаючи, що шеф
за це мене:
за *це*, за *це*,
за витівку таку
ще більш *не* злюбить!

Перспективна небилиця:
співробіття з шефом
якось не виходить,
то його дружина сниться!

Схопити в *центрі Варшави* цей сон спонукала мене, розбудивши стосовну до події уяву, 20 грудня '99 ранкова про давно покійного письменника, Станіслава Пшибишевського, коротенька радіопередача з наголосом на його досі живій настанові: *писати тільки внутрішню правду!* Я в боргу перед авторкою передачі, бо здалося, неоманлива приємність, що Професор: *про мене так говорить проникливо!* Спасибі тобі, пані! Моя подяка, мій Почитачу, приклад того, як відчуття близькості й шаноби водночас передаються саме двочленністю нерозривного з'явища! Я особисто завжди зачарований вдумливим історико-літературним мовленням, люблю його чути, таких мовців слухав би, годинами сумуючи, що у нас тут говірливих їх обмаль, а то й майже немає, за винятком декого безперого чи деяких німотних, та й вирощувати цікавих *наше слово* від природи не береться, немов нехтуючи своєю роллю, яку йому я нав'язую, немов це не його собачий, пак національний обов'язок, нехтує Я ким, висуваючи на чоло ніяк не гуманіста і не технократа, а щось між ними двома посередне, ні се ні те, тобто чортвідь-що, бо: політиків, мої mili!

**Вагання: не
конче моє воно!**

*Отак не раз
перемагати мушу я
вагання: остогидлу мить!
з Дмитерка*

Завагавсь
ходак до Бога:
третього тисячоліття
як поріг переступити?

Тягаря, ой, леле,
вантажú наплечного,
свого жахнувсь: назад
аби не переважив злидаря!

А на далекім обрії
з провалля часу
вирине: поріг четвертий!

І дійти до нього
у немеркнучій красі самоподоби,
не сторонній, не народогубний,
не убивчий: Україні
український Біг пособить!

*31 грудня 1999! Варшава при Діккенса, де, дехто мені близький знає, я тисячоліття: другого, майже безвиїзно, доживотію припишклий! Попри все високої про себе я думки, хоч для всесвіту ти: комаха або мошка! Нагода повторити те, що сказав колись, не знаю кому, я весь у стилі: mein ganzer Wuchs ist in den Sti(e)l gegangen! Забери його, цей стиль у мене: всього мене візьмеш! Росія, ба, і надалі натужується чеченця перестилізувати, повернути його, як каже світові Путін: *лицом к російським властям!**

Свій наплечний тягар, вантаж – його, як дехто хоче, на смітник не викинеш, бодай я безсилий, бо така забаганка ареальна і нечесна: жодна нація не може відмежуватися від того, чого накоїла, та й Церква, навіть Вона від свого минулого не відмолиться, якби й забажала, а така чутка: по мирянах ходить! І не треба від (с)коєного відхрещуватись, лише треба кожду річ своїм іменем назвати і до стосовних імен: признатися! Гнобив, мовляв? Справді, гнобив! Убивав, масово й поодинокі? Убивав, ненароком! Палив, не всує? Воістину, палив! Себто, я: гнобитель, убивця, палій тощо! Яка б була Богові честь дана: щирістю, навіть не покаюнням, бо від покаянь нещирістю несе, а нюх у Господа безвідмовний! *Дорога до внутрішньої правди проста*, тож спитаєте: навіщо кривуляти? Зайва безбожність! Поезія, приміром, її, цей клаптик дійсності я збаг найглибше, якщо вона піде, коли рушить шляхом кривулястим, кривим, то таки, як не крути, то, як стій, а скурвиться, сама собі смертний присуд справедливо на людях винесе! З крутіства ніщо чистим не вийшло і не вийде: не обчистишся! Шлях правди і шлях кривди – два супротивні шляхи, знайте: свої та сусідські інтелектуали-бідолахи! До діалогу сторін прагнучи вперто, треба бути і в засновку не укаканим: чистим експертом! *A z tym, jak z poszczególnych lustracji wynika: są nie lada kłopoty!* Амінь, глаголю вам! *A w ogóle, panowie, to poza Szopenem i Mozartem!*

Шелест Підляшшя!

*Шелѣсть, шелесть по дубині!
стільки від Шевченка*

ЧАСОПИС сей,
а він вже родиться,
а нам він розтривожить
тих/хто,
глядь, од шелесту
відвик/заглух!

І забринять у нім
добуті ноти з поколінь
землі тут: Україною забутої!

Загомонять мовці,
що: німували!

Зчиниться в провінції переполох:
одкіль узявсь сей шелест-спротив?

Не покутній сум:
прилюдний український мелос!

1 січня 2000: Варшава! ЮРІЙ, написати таке спонúкала мене в моїй свідомості релігійних, культурних та суспільно-політичних чинників неспокійна гра! Чи не інтуїтивно, пропонований гомін я підмінив шелестом! Не берусь глибше від вас місцевих судити про стан духа й розуму української людини як Підляшшя, так і Полісся, що з Підляшшям межує, суміжне: моє понадп'ятдесятилітнє на рідному ґрунті неприсуття мені самому, я це тямлю, не переч, дошкульно найвідчутніше! Але пишу, щоб хоч бодай почерез хатнє, щоб хоч бодай почерез покутнє, щоб хоч почерез покутнє слово певною мірою діяти, а його художнього в царській Україні російські жандарми: розумники боялись! У своїх діяннях я виходжу з ідеалу, чи пак із, немов споконвічної, нашої мрії про українську на етнонацбазі всебічну, бо й духовну влаштованість: і не лише в двох названих окраїнних провінціях! Поправді кажу вам, національна грамотність буйно кільчитиметься: шелѣсть, шелѣсть! Targnęto mna, z lekka!

На ниві геть, аж попід ліс,

що

темний: піжня, гей! Та

не лякайся, що ніженьки поколеш ти: це ж
золотá стерня по-берестейському! Об піжню,
батьку, чуєш, в світі асфальтованим
я: поколоти прагну! Чую, сину: не надійсь!
Дарма! Ці колючкі, колюччя це: лиш
в пам'ятку цупкім! Та не заплач,
реальної стерні, її, життя реального,
його нам: вже нема! Вже не засіяв житом нив'я брат
твій восени: бач! Урізнобіч розбрелись сівбою
сповнені: приречені на скін сини Полісся!
Не спідлій, народе мій, звертаюсь, як Франко: був
звук звертатися! Мов Бульба,
щойно батько відгукнувся
на сина: серцю всюдичутний болю скрик!
Підпопідніжжю онде я про ніжну післясерпну
піжню довгу – пісню на відчепі
проспівати світу боготворно хочу/захотів!
Ти чуєш, мамо, чуєш, тату, з неіснуючої ниви
до могили лине відчайдушний: пагона
се спів! Та не тужи
в призначеній дорозі,
берестейський пілігриме,
не смутній на ній: напрочуд
від початку не кривій!
Ти не зачахнеш,
як метелик, чистобожий чоловіче,
не померкнеш в світі,
Бозі честь віддавши вочевидь:
безбатченка чолом
високим! Змолодіють нозі, пожвавіють руці,
зблисне днина: хмари підуть боком!
Є своя основа, свій утік ще: є чим ткати!

Зчерв'ячіє супротивна творчій силі: усередині народу бридь строката! В несказанній м'юці із недогвалтованого ґрунту виросте й: МІСЦЕВА УКРАЇНА! *А так, бо нас, немов рядюгою, були прикрили від широкого, від білого світу, а тепер зросійщених по-білоруському присолюють! Усе-світній Боже, ну як в добу, що нам її на прю за громадянські суспільства призначив Ти, ну як можна було Володимира Леонюка Словник Берестейщини з бібліотек: вилучити?! Як можна людині для впису в анкету чи у бланк правдиву національність оної людини: заборонити?! Як, у Тебе питаю, можна «Берестейський край», єдину на всю Білорусь українську газету: зачинити?! Як можна Берестейщини «Просвіту»: розігнати?! Як, як, як, як? Видно, можна! Запретіте лі не перевелись! Варшава в годину Різдва Христового: 1999! ДУМИ, МОЇ ДУМИ!*

«Літературна Україна», 14 листопада 1999 року:

«Просвіта Берестейщини» – поза законом?

Упродовж багатьох років щирі стосунки і взаєморозуміння єднають жителів Волині та Берестейщини як представників українського і білоруського народів. І нині вимальовується ряд проектів співпраці, розв'язання нагальних проблем, що важливі для обох сторін.

На землях Берестейщини споконвічно проживала і проживає значна кількість автохтонного українського населення, яке бере активну участь в економічному становленні Республіки Білорусь. Свої національні проблеми українці певною мірою розв'язують, об'єднавшись в організацію «Просвіта Берестейщини» ім. Тараса Шевченка та культурно-громадське об'єднання «Українці Берестейщини». Їхня діяльність спрямована на збереження традицій, навчання дітей рідної мови, прилучення до джерел української історії та культури. З цими організаціями на основі гуманітарно-просвітницьких інтересів успішно співпрацюють облас-

не відділення товариства «Україна – Світ», письменники і просвітяни Волині.

Однак українству Берестейщини, нашим добрим стосункам завдано підступного удару. З прикрістю, болем та обуренням дізналися ми про те, що урядові структури Республіки Білорусь відмовили у державній реєстрації «Просвіти Берестейщини» ім. Тараса Шевченка та культурно-громадського об'єднання «Українці Берестейщини», зіславшись на формальні, позбавлені будь-якої юридичної сили підстави. Цими рішеннями фактично ліквідовуються просвітницькі організації українства Берестейщини. Заборонено також вихід єдиної української газети в Білорусі «Берестейський край», засновником якої є «Просвіта Берестейщини». Подібні кроки урядовців Білорусі щодо українських організацій нагадують етнічні чистки, виявляють зневагу до некорінного населення країни, ідуть врозріз із міжнародними угодами, спрямованими на цивілізоване розв'язання міжнаціональних проблем.

Висловлюючи своє занепокоєння такою ситуацією, ми звертаємося до Президента Республіки Білорусь з вимогою припинити репресивні заходи щодо українців, які проживають на території країни, створити можливості для вільного функціонування в ній культурно-національних товариств та співпраці в гуманітарній сфері між областями наших країн.

Звертаємося також до Президента України Л. Кучми з проханням і вимогою активізувати роботу відповідних державних інститутів на захист українців за кордоном, зокрема створення належних умов для діяльності культурно-просвітницьких українських товариств у Білорусі.

Закликаємо обласну раду, обласну державну адміністрацію порушити це питання на рівні владних структур Волині і Берестейщини з метою забезпечення культурних потреб національних меншин і їх співпраці в Білорусі та Україні.

*В. Денисюк, голова Волинського відділення
товариства «Україна – Світ»*

*В. Гей, голова обласної організації
Національної спілки письменників України*

*В. Баран, голова крайової організації
Всеукраїнського товариства «Просвіта»*

Пані Анно,

ой, не всім відомо, але ви знаєте, як я радію, коли з нашеслівського середовища, про поетичне мова, хтось творчо живішає, збагачуючи таким чином не лише себе, але й нас своїми надбаннями, по-берестейському надбаними, поглиблюючи не лише свою, а й нашу особистість: етично і морально, а то й політично! Нам моє радіння з приводу Мігусового писання в НС: *задля спільної справи!*

Настрій: *внутрішній,
душевний у нас стан!*

*Крізь маленьке віконце
дивляться сині – вогні
вони: мої очі!*

*від Ірини Ластов'як
українно окриленої!*

Ось
ік вікну
я боком сів
і споглядаю:
передприсмеркóвий снігопад!

В неподалікню далину
сніжинки косо падають,
їх з вертикалі
непомітним вітром:
зносить!

При вікні,
прилипши до Варшави,
в надвечір'я я подумав,
діда й бабин сад
минулістю засніжений,
журбою кучугурною:
засипаний зажурою!

Там в хату,
душами п'ятьма огрітою,
із двору миттю
кішка вбігла
і об господиню
треться: *моці просить!*

Пінявої рідині
з відра перéхильцем
в котячий черепок
їй мати: *щедро наливає!*

На моїй черені
хтось сидить
і синіми вогнями:
стежить за подією!

Ірино, глянь,
чи це не я,
із кого дрібка
тутки сита
животіє: *вся*
в теплі без печі?

Подивись з уважністю
своїми синіми:
дня кожного один
коло великого вікна
спрямований *туди* все,
жадібно: *помолюючись!*

Без надії,
хай, дивуйсь,
що стільки ще:
мене буває!

В глухомані, чуєш,
лунко наливається

поліський черепок:
щедротами дитини!

І під падання,
під супровід сніжинок
милий час –
з теперішнім впереміш
у безвістя (п)лине,
я, не кречучи,
тихцем: *ік берегу берусь!*

Оце
немовби і не все,
вогневоока квітко,
о, чи глянеш,
чи подивишся: *чи обпечеш?!*

До Варшави боком сівши 29 грудня '99 надвечір'ям після довшої розмови, телефонної, з редакторкою *НС: чи не Винницькою? Nie Ala, роета ma kota?!* Неначе всупереч моєму передвоєнному *Букварю* на: українським Поліссі! *Sanacja: czy po kolei w głowie miała? Po piątą klepkę jakże łatwo było do tutejszego ludu, do miejscowych gospodarzy się zwrócić!*

У Соломії Павличко

над могилою що я, чоловік пенсійний, але сповнений національною енергією, патріотично націлений на посилене підживлювання *нашого слова* своїм, що можу сказати? Гадаю, Соломія радо послухала б Остапових міркувань дотичних саме до *словесного модернізму*, який Вона, ідучи в ногу з часом, у хвилястих очеретах України нам його формувала, відредаговувала! Ой, раділа ж Птаха повітря: новіттю!

Джерело роздумів

Пуповина:

*у плацентних тварин і людини
шнуроподібний утвір,
через який з організму матері
в зародок надходять
поживні речовини!*

Уже не раз
мені здавалось:

я дивлюсь на світ,
на *цілість* споглядаю,
зором матері на *білий*,
бо своїм очам,
чим глибше в *білість*,
то частіш не довіряю:
світ в очах темнішає!

У чому ж сила впливу,
дії материнської
на погляд мій *модерний*:
кósий, Соломіє,
позирк у безмежжя?

З-під острішка
батькової хати

сокоруха-кудкудачка
оком блімнула
у небо: ястуб у повітрі
плавав і завмер крилатий!

Ангеле Хранителю,
стривожений, задумуюсь,
за ходом думки
стежачи без впину:
долю на відчепі тут
вбачаючи в мозóлях
умочину ясночолого!

Безмежна,
неосяжна доленько,
споріднена нам
з самовбивчою програмою,
я знаю,
без супряжностей
з нарóджуваною добою
ми обоє миттю
станемо:
суспільною неважністю!

Отак,
сучасний гречкосію,
у кімнатних сутінках
січневого світанку
наростає довге речення
рядками вістражданими,
неначе: *по тичині
квасолина вгору в'сться
в маминім горóді!*

Досі,
Соломіє, чую
матері моєї спів:

*ой, годі, куме,
годі говорити,
сім неділь лежала,
ніхто не дав пити!*

Тим-то й раптом скрикну:
онімієш, сину,
з джерелом зв'язок
порвавши пуповинний!

Значення немає,
що самі мамі:
його перегризають!

Воś

to nie obczyzna moją (!) mi więz z macierzą komuny zębem przegryzła! У Стельмаха: на лузі під стогом і сина породила; підпливаючи кров'ю, перегризла пуповину! *На світанку 15 січня 2000 року!* Життя дається раз і прожити його треба тривожно! Скрикну спроквола вдруге! Більше скрику, ніж життя?! Томасе Мор: невже неможливо велич душі виявити, не зводячи все суще і живе до надривного, до надпрірвного, до надприродного абсурду?! *Джерело роздумів:* зіставлення слів з Джойса! Соломіє, живу непохитною надією на всебічно вичерпний некролог-дослід в *нашому* слові, хай ще і: в *далекій модерній сучасності!* Co tam czeka nas?! Та відступу не бути, програма загадана: іти до мети! Чи зумію я під марш рівняти крок? Es werde Licht! Хай гине морок!

Непевність

Мотто: *strachy na Lachy!*

Ну й купив ти хату,
та бодай його,
не ймеш бо віри:
чи вона твоя?

За пазухою власникові,
ба,
у глибині душі,
бач,
фатумом-комуною
запущена: сичить
непевности змія!

Невже знов
маєш сподіватись,
що: з кромішньої пільми
постукають у двері,
воронок підкотить
під поріг?!

Напружена тобі:
настане онде мить!

Спросоння
де шукатимеш спасіння,
ось замислюєшся: тема
днів понадкомуннофатумних!

Лише у Бога,
Біг же береже
порога мандрівних дяків:
Всевишнього душа в тобі,
твоя земна – понині в Нім!

Од обоюдої довіри
не (з)мутніє небо
у овідіїв: отак
собаками імперій
нам задіяних!

Від ствердження
ясніє в голові,
змія занімувала,
не страшна Назонові
карета чорна,
мій язик – з-під ніг
побагрянїле листя
восени граблями
матір горне,
на́дголодь співаючи:

*тепер підпила,
тепер і під їла,
дайте мені грабелькі,
я майну до сіна!*

20 січня 2000 року вдосталь поснідавши! Ні, на матеріальне забезпечення я не ремствую, та й духовних ресурсів у мене на всю, не на одну хату, аби лише словесникові кебеті стало, на благо убогого їх виявити! Продовження пояснень, не конче потрібних, дивись: *Посмертне зібрання творописань Остапа Лапського, посталого на основі духорозуму!* Стій, а якби так зразу імперій всяку заразність задля глибшої ясности обговорити, грязюкою словесною хоч трохи обляпати, еге, якби?! *Воронок підкотив*, себто підїхав з метою вивезти тебе на Соловки чи у Сибір! Говорилося ще: *прокатати на воронїх!* Олександрю Лапську, мого батька сестру, а мені хрещену маму, полонофілку, такого роду транспортом, гаразд вже не тямлю, але або ранньої, або пізньої осені в 39-му з хати забрали саме вночі, ближче до світанку, коли сусіди сплять найміцніше! За Євстахієм, себто за мною, за Остапом, за моїм братом Олексієм, за моєю

сестрою Любою, за моїми батьками, Василем і Даркою, мали на початку липня 41-го з'явитись, але доля ногою перечевила: не встигли! Персональний список нашої, також, мабуть, з тодішньої точки зору полонофільської сім'ї, приреченої на знищення, нам з-під поли, щоб сусіди-комунари не бачили, одна з батькових полюбовниць, костюшківна з лінії Тадеєвого брата, тицьнула – їй з черги цей лиховісний документик вручила медсестра, чомусь полька, яка обслуговувала Жабинське НКВД, чий сейф розбила одна з перших бомб, кинutih червневим небом на Радянський Союз! Згоду на наше заслання в Сибір своїми підписами скріпіла негласна трійка: наш риковецький передвоєнний староста, себто солтис, *тутешняк*, Яремич, палкий комуніст за ідеологією; передвоєнний волосний писар, себто гмінний секретар з Озятá, пан Шиманський – *паном* я тут зразу визначив національність, хоч хотілося б лягнути, саме ляшок, як переважно у православному середовищі, навіть ласкаво ляпалося; слово *лях* несло більше ворожости, аніж ласкавостей; ну і єврейчик, Іван Співак, себто *жидок* з білоруського Мінська, який чи тільки так собі чогось біля чижевської сільради крутився, чи був їй секретарем, а мо' наглядачем, і він своїм підписом рішення вивезти мене туди, звідки, напевно, не вернувся б, бо здоров'я в юності міцного я не мав, був хлопчиком тілесно млявеньким! Ну і скажіть, добрії люди, як таких цяць не вивести на кін історії, на історичну прилюдність, яка б їх без мене навіки забула?! До речі, Івана Співака, збіжність іменна з нашим лігницьким Іваном Співаком цілком випадкова, на єврейській мольбі, крізь прочинені в Жабинці двері моя мати застукала, уздріла, як з обмотаними чорною стрічкою руками з єврейською собратією молився! А до знайомого єврея в містечку матінка поїхала чесати вовну – прядсти й ткати любила! Найбільше такої звістки про секретаря сільради злякався мій батько – боявся, щоб його Даруся новини по селу ненароком не розляпала: пришвидшеного виїзду в Сибір не хотів, волів ще вдома на сухарях посидіти якнайдовше! Ну а Миколу Лапського на Північ брав мій дружок із збірної польської школи в Рогізні, сам він із Сухівчиць, Григорій Міх, за другого приходу радянської влади

став *мільтошкою*, за німецького окупанта, я знав достеменно, був червоним підпільником, а я німецького благодійництва дедалі меншим прихильником, як до війни з батьком польського дедалі більшим, а нині вже сам не знаю, чого хотілося б, мабуть, чистого, не скурвленого українського панування там, де йому *положено* бути: на материк передовсім, бо на окраїнних етнічних клаптиках такому не здійснитися: чхати Україні на нас таких, якими ми тут є, чи якими були, чи якими не станемо! Скажу ще, що всього до кінця не скажеш, не те, щоб крізь горло воно тобі не пролізло, просто ми всі подекуди *Муму*, всього недоговорюємо, але ось написавши стільки, сам дивуєшся, що в твоєму тексті нема злоби, зненавиди, злорадощів тощо, а є, в цьому я не сумніваюся, трохи іронії, трохи тривоги, трохи Бога, але найбільше людини: національної, непродажної, відважної, здатної Авгієві стайні чистити. А як на мене, кожна дійсність набагато складніша, аніж ми її в наші розумові системи заганяємо чи намагаємось загнати? І тут мені ніяка каналія не заперечить! Профілактична інвектива деколи конче потрібна! Забув би, згадана костюшківна, моє знання про неї підтвердив пан Лясота з Їжик, зустрівшись у *Нашому слові*, виказала, не знати чому, німцям сімох аківців, серед них доброго мого друга Івана Лагодюка, католика, отже поляка, до якого, повішеного вже, батько не признався, сказав: не мій син! А всіх сімох схопили в маєтку біля Жабинки! Ну, а я живу: і згадую! Ще й до себе, дастьбіг, доберусь, бо без правди здохнути можна! О, додам, Ян Лагодюк, відчуваючи мою схильність до українства, до мене обзивався тільки по-українському! Не знаю чи за собою я так сумував би, як за Іваном після його страти сумував!

Даруся – у моєї матері, останнім часом я її споминаю, в скрині, вивезеній з Полісся до діаспори, довго валявся батьків лист, як ще він гайдамакував парубкуючи. Ось: ой, оя, що, щойя, полюбив я Дарусеньку, не маю спокою! Наприкінці життєвої нитки деколи під душевну скруту мати про парубоцьке батькове до неї прадавнє ставлення нагадувала, мій тато, химерно хвиркнувши, подавався на горód до бджоли!

Соборність

*Себто об'єднаність,
неподільність, сукупність,
себто святість, товариші!
За Словником української мови
з радянського града Києва:
поняття застаріле!*

Жадану нам
її вже
Мономах наблизив,
бо ідею Цілої
в життя утілював!

Коток подій
вчавив у рідну землю
княжу думку: бач,
несамовита татарва
своєю раттю
Цілість потоптала,
бо й Данило ік Батию
їздив на кумис!

За Ханством і Литва,
за нею й Польща:
в Україну сунули!

Здавалосьь,
приголубили Вдову навіки,
затирати риси
візантійських ликів
заходились: слід Її
замазувати римським словом
сквапно узялісь!

За Церквою окраденою
і самі недобитки,
дедалі рідше,
майже вже не згадували
Сонечка-хрестителя!

Святая, нехристи,
подальша правда отака:
народ із себе,
з надр своїх
собі на оборону
виколупував нетягу-козака,
який не в турка: обернувсь
у вольового шаблі пана,
став Богданом,
себто Бога даністю!

А з дна доби Іван
за України сином першим
кинувсь не на західних,
вже на північних шершнів!

Ой, анафему Йому
Москва з підніжками
у Києві кричала!

Малороси стали
салом заростати,
у імперців мріяла
Варшава горда
власність відібрати,
примірялась вибухаючи!

Івана естафету
понад вибухами сміло
Симон передав Степанові!

Грушевський до Соборности
вагому вперше
підчепив печать
Універсалу, званого Четвертим!

І: ще треті півні не співали...

Для НС у Варшаві 12 січня 2000 року! Малороси стали і таке далі пишучи, я пішов за інтонаціями Котляревського, щоб бути поетом якнайсучаснішим у нас в діаспорі і на материку! Не в себе?! Чого я тут, де нас не треба?

Здзіслав Кунстман

Дума про Отамана

Не за десятою рікою
і горою не за сороковою
жилá-була́ Його:
Отáмана Петлюри Україна!

В спалахах гармат,
в пальбі рушниць
Вона по-королівському
забáрвилась багрянцем,
пúрпуром спaхну́ла,
крівцею сердечною
стікаючи з багнетних вістер,
обдарована тремтливим віразом,
бо: Батьківщиною!

У брúстверних окопах
могутніла непохитністю
палкóї віри,
і були дивізії у Неї,
і полки, і батареї,
а з вітрами гордо
говорили прапори!

Московські жéрла
від рішучости жовніра
українського і польського,
що у визвóльнім дійстві
юним жертвував життям,
німіли, мовкли, глухли!

Як у пісні «Jeszcze nie zginęła»,
як у пісні «Ще не вмерла»,

на шляху могили самотіли,
горло плач давив!

І налягли безсонні ночі довгі,
потяглися сірі дні,
а туга рвала груди:
реготом і гульбищами
повнивсь, шумував Париж!

Думок і задумів, Отамане,
було чимало,
бо ж не вірилось,
що все назавжди захололо,
що ніколи не воскресне!

Невмируща з гробу
простягла до Тебе руки
від хрестів Загиблим,
як на брукові чужого міста
Ти конав без дрібки скарги!

Все ще буде,
ще настане божий день не хмурий,
як передаватимуть Отамана
окраденій землі:
останки Сімона,
нетлінний дух Петлюри!

Для фільму Єжи Любаха «Трудне братерство», а з польського на українське у Варшаві Остап Лапський переклав радо!

Повстанцям,

упалим за Вільну!

Уставши на світанку,
рідною записую:
круг вас
то тиша,
то галас!

Спóкою експерти
не дають кісткам:
доценту не зотлілим!

У розкопаних могилах
їх шукають так,
щоб не знайти,
щоб не кортіло:
кістякові обростати тілом!

дійсність без коментаря

Ціла плеяда

майстрів поетичного слова виросла і формувалася на етнічно українських землях Польщі. Як тут не згадати творчість найстаршого представника української модерної лірики, Остапа Лапського, який зумів через призму душі ліричного героя передати драматизм нашої епохи з її катаклізмами та трагедіями людей:

*Попереду далеч
Стелилась вузька,
Як я
З дороги, з битої,
До тебе гукав:
Прощавай, хато,
За мене молись Богові*!..*

Цього року Остап Лапський відзначив своє 70-ліття...

*Ігор Трач,
м. Цвіккау, Німеччина*

*З ліричної поеми *Вітряк*.

Кут зору

*Гострий, що аж
поріжешся: чи
не обминути?!*

З пониклими головами,
на світлинах бачу,
стоять представники
нашої громади:
над могилами попередників!

Уболівальникам я вдячний,
хоч волів би,
щоб живому мені: poszli na rękę!

Варшава без п(р)оясень

Підляські повідомлення

– це не чергова поезія: так називався щомісячник, який прожив тринадцять місяців, бо від травня '98 до липня '99! Його засновником, головним, був гуманіст, він же поет, **Юрій Трачук**: мій добрий дух! З натхнення *ПП* мені написалося віршем: *Повідомлення, З Варшави настанова, Не чекаючи зорі, Суті переспів, Церкві, церкві!, Уявна Холмищина, А світ? Ось Воно!* Спершу до Редактора від Мене лист: ЮРІЙ, а я тобі кажу, що твоя ідея, чи ваша там мисль, заснувати фундацію княжу, князя Данила, ба, короля – це почин, який лише палкі патріоти землі, де ви живете, здатні вигадати, ця мисль послужить як руському, так і польському народові, що, в силу історичних обставин, опинився не у себе, проте став господарем Підляшшя і суміжних з ним руських етнічних ареалів. Створення такої фундації, як і сама фундація, прикрасить обличчя українця й поляка, який не заглух до власної історії, отже і до сусідської легше йому буде схилитися, коли розчовпає, до чого фундація прагне, куди прямує. А стремить вона, наскільки я з бюлетеня зрозумів, до *психічного ладу* на знедоленій Землі. То хай же і Православна, і Католицька церкві поблагословлять твою чи вашу там затію, бо без Бога нічого не зробимо – Диявол може виявитися сильнішим від всіх прогресивних земних та небесних сил. *Я молюся за втілення задуму в життя.* Хай щось діється в наших душах, хай застою не буде! Житиме фундація, мене можете назвати її почесним членом, як поліщука з-за Бугу, де мене шанують, бо моє серце насамперед там, але й твій чи вашій національній справі його ще стане, вистачить, поки живу, поки ногами перебираю, крутячись по хаті, бо у світ майже не виходжу – маю вдома велику біду, ти ж був у мене, то знаєш, що воно й до чого! Ну що ж, бувай чи бувайте і дійте з *попами й дяками* разом, щоб по-християнському і ефектно! Юрій, *Підляські повідомлення* мають стати глибокодумним часописом *словесного мистецтва*, але з суспільним, але з культурним підґрунтям! (...)

Твій і ваш Остап Лапський

Зранку 23-го червня '98, Варшава! PS Буде змога, то й копійку вишлю, хоч ви в же її потребуєте!

Зáчнiв

Drodzy Czytelnicy! Przed Wami drugi numer naszego miesięcznika „Pidlaški Powidomlennia” – nieoficjalnego organu Podlaskiego Forum Ukraińskiego im. księcia Daniela Halickiego. Cóż można do tego dodać? Ano chyba to, że zapał jego organizatorów, mimo przeżywanych trudności finansowych, nie okazał się – jak to często bywa – słomianym. Biuletyn, nad którym nasza redakcja usiłuje pracować przez cały miesiąc, przeżywa swój rozwój i nic nie wskazuje na to, by było inaczej. Dowodem tego jest pierwsza nasza winieta artystyczna, która powstała już 8 czerwca br., tuż po ukazaniu się pierwszego numeru biuletynu w nakładzie kilkudziesięciu egzemplarzy. Poszły jak woda. Głównie na naszym rodzinnym Podlasiu, ale też i poza jego granicami, tzn. w szerokim świecie warszawskim i europejskim.

Jak to często w takich wypadkach bywa, pojawiły się w środowisku naszej inteligencji oraz intelektualistów głosy sceptycyzmu i niewiary, ale też i diametralnie temu przeciwne, napawające otuchą i nadzieją. Pierwszą korespondencją, która wpłynęła do redakcji był list naszego współczesnego wieścza narodowego, poety Ostapa Łapskiego, jakże optymistyczny w swej treści i krzepiący nasze serca. Publikujemy go w całości. Autor – a to zapewne nie wszystkim na Podlasiu wiadome – jest największym, według nas, piewcą Polesia i najwybitniejszym poetą ukraińskim w Polsce. Tym większa jest tu waga Jego słów skierowanych pod adresem naszej redakcji i organizacji oraz fundacji, którą wraz z napłynięciem pierwszych na ten cel środków zamierzamy powołać. Już dzisiaj poetę uważamy nie tylko za jej członka honorowego, ale jej honorowego przewodniczącego! Witalizm poety i Jego wena twórcza jest zdumiewająca. W ostatnim okresie poeta wydał aż trzy pokaźne tomy wybranych swoich utworów *Ja jszow (Szedłem)*, *Moje samowyznaczennia (Samookreślenie moje)* i *Pro czerepia (Odlamki)*. Szkoda tylko, że w tak małym, bardziej aniżeli naukowym nakładzie. Niemal wyłącznie dla sponsorów!

Życzymy Ci, drogi nasz Ostapku, aby dobrzy ludzie bardziej i zawsze o Tobie pamiętali i bardziej aniżeli dotychczas szanowali Twoją twórczość, która jest wyrazem tego, że całkiem żeśmy jeszcze na naszym zahukanym i zapomnianym

przez Boga, ludzi i historię Polesiu i Podlasiu nie wymarli; żyjemy tu jeszcze, niechaj sobie już w szczątkowej postaci, do cna zrusyfikowani i spolonizowani, ale też w nielicznych wypadkach zbiałoruszczeni. Niech to Twoje świadectwo naszej myśli intelektualnej i artystycznej zdobywa sobie coraz więcej prawdziwych wielbicieli w kraju i na świecie. Niechaj jaśniej zaświeci nad horyzontem nasza wciąż migocąca gwiazda podlasko-poleska!

Redaktor

Повідомлення

*Суміжним і суголосним
з поліщуком підляшукам!*

За духом я землянин
і люблю природний краєвид
у кожному закутку землі.

Блукаю закутками,
обагачуваний землебаченням.

Зупинився ось на березі
і споглядаю океан,
а він, як я,
у далечі єднається
з всевишністю,
освітленою сонцем,
що за обрій
незабаром зійде.

Благо духові,
коли у нього
під ногами рідна глибина!

*Перед телеекраном опівночі
8/9 липня '98,
з Варшави при Діккенса...
для «Підляських повідомлень»*

Не чекаючи зорі

*«Підляським повідомленням»
з неабиякою любов'ю!*

Перехрестившись тричі
і трьома, зайти
у царство церкви,
в кожен уцілілий двір,
присісти з бабою і дідом
під вікном
на призьбі з глици
і у глибину віків
дивитися, німуючи святково!

В мовчазній ходьбі
по поколінь слідах
поїсти хліба,
що його
десь від дулібів
безперервно родить,
бо родити
силу дав
Даниловій замлиці
візантійський Біг!

Святим хлібцем наситившись,
терпляче пережити
найлютіше лихоліття,
орючи і сіючи!

А із загати й з хат
та з голови
геть вимести
тутешнє сміттячко,
навіяне подіями
літ времінних!

О, як замánливо
у сірий день,
окриленому нацпоходом,
безнадію й неміч
перетворювати в силюнку!

Тож не чекаючи зорі,
вперед, до рал, плугатарі!

*Напередодні посівної у серпні '98
з прогресуючої Варшави*

Трохи вченого!

Українська національна культура є узагальненим вираженням творчих зусиль українського народу, його осягів у світорозумінні, релігії, моралі, художньому мисленні, науці та філософії. І водночас – способом самореалізації української людини з усіма особливостями її психіки, темпераменту, творчої уяви, її способом бути українцем і бути індивідуальністю, яка прагне до універсальності.

Головне – попри все пережите, особливо в ХХ столітті, український народ значною мірою зберіг свою культурно-генеративну енергію, здатність породжувати нові творчі сили і давати ґрунт для інтелектуальних звершень і художніх шукань.

Але все ж найбільші сподівання – за наявності сприятливих умов – на перспективі розвитку культури. І ось чому. **По-перше**, в Україні, як мало де ще в Європі, збережені глибокі джерела аутентичної народної творчості, які завжди були рятівним резервом для професійної культури і генерували сукупний мистецький талант нації. **По-друге**, під страхітливим тиском ідеологічної та естетичної цензури культура нагромадила величезну «стиснену» енергію невикористаних можливостей, загальмованих поривань, і ця пружина починаючи розпрямлятися, обіцяє неабиякий культурно-історичний прорив. ►

3 Варшави настанова

*Подекуди наслідуючи дух,
його рухоритм у Лесі Ук!*

А в хащах земніх і у день
між людей заблудитися легко,
з великого шляху
зійти і піти путівцём,
як до націй допустимо
скрізь повсякденну безликість.

Нехай нас не мánять
зусібч ідейні подачки,
близькі і віддалені цілі,
ці імпортні умоструктури!

Нам братися з нетрів
до себе, до себе, миряни,
упасти бодай, аби щé
з непідробним лицем!

Всіх тутешніх живих ще,
наша Матінко, кличемо,
гей, за обличчя
побитися з долею,
сон пропаде
і причина безликости!

*Зумисне
для «Підляських повідомлень»
і їх Читача!*

► По-третє, культура – величина відносно самостійна і самостимульована в тому розумінні, що не детермінована безпосередньо матеріальним розвитком суспільства. Буває, навпаки, що в ній концентрується національна енергія, нереалізована у практичних сферах історичної діяльності.

Іван Дзюба

Суті переспів

Закерзонцям сонця!

Ще як були ми,
ні, ще будемо!

Як говорити вже
з тобою не захочуть,
сам до себе,
сам з собою говори,
собі підспівуй,
мов поповій думці
в церкві дяк!

Недóспаних ночей
жахні видіння,
розуму нічне бродіннячко
в лискучий плуг
ти вранці
сквапно перетворюй,
матиме чим милий
попід шугом-лугом
милій доленьку виорювати!

І високої гори,
яка стоїть,
яка не мишу,
бо негайну пісню
разом з гаєм
у Варшаві родить,
я,
від Бога чоловіковгодний,
рідна мати,
не вжахнися,
рідні люди,
не сахніться,

в світі окая́ннім
неприка́яний я,
хам, і владним,
сильним світу,
упира́тимусь ногою,
а себе без бою
у безбожні,
в божевільні руки
пісню на поталу,
у поживу крукам:
не віддам мораль!

Пора назріла,
сам вже
я підспівую собі:
стійка́ гора високая!

Недороздóвблена ще,
тож бажається мені,
щоб до коріння
на своїй землі
тягнулись ми:
у бідній рідній стороні
гарматно думали громадою!

«Підляським повідомленням» сей мелос пишуци, я не лише до засвоєних в дитинстві пісень вдався, але й до поезій Шевченка і Малишка, але й до могутнього ідейного гомону Жеромського в його Rozdziobią nas kruki wrony і в його ж закликів Ciągnąć szlę jak koń, gdy braknie konia! Юрій, (с)кажу тобі, спілкуючись з тобою, я сповнююсь кінською міццю, потрібною розпочатому ділу. Ти віриш в духовність! Люди, які в (н)ю не вірять: метелики! Отже вишиваймо, бодай хрестиком! Творімо (безсмертну) якість! У пориві творення я ототожнюю себе з піснею, піснею з мораллю, мораль з непохитною горою. Пишімо, бо стільки з нас тут, що на папері буде! Яка впевненість!

Церкви́, церкі

Себе свідомим!

Палили вас,
горіли ви,
палали, мов моя
оце свіча́ оця
над вашою могилою!

І боголюбець,
і безбожник – жах,
обоє гудили і *жстлі!*

Не знав палій,
що у церков
коріння с
і що воно
їм силою!

Природі завдякі
пронікнувши у глиб,
то і без стовбура,
і в підземеллі
ще кущитиметься!

Провидінню слава,
честь від миру!

Боговгодний люде,
корінь єсть,
то й стовбур буде!

Чи між па́стирів.
вже осучаснених.
покажуться такі.

щоб з'явище таке
собі й мирянству
рідним словом:
божим з'ясувати?

Запитання?! Бо ж ганьба:
мене мої, поліщука,
насічували, пасучи,
неїстівнім іноязичієм
від сходу й заходу!

Тому і досвід
у тубільця, бач,
тутешністю рогатий!

Заради правди й бунту
виросли – поезія і я
з недопотоптаного ґрунту!

Розгнівлю глашатаїв,
покійних і живих,
на протилежній:
супротивній Богові
й мені ідеї,
величаючи їх,
ну, місійниками!

Наступали ж хмарою
на поліщуцьку душу!

Не спинило
завойовницької сили
біловізьке трійки,
трьох імперйовбивче
слово – на новій основі

з іменем Христовим
ненаситці
по-старому далі лізуть!

Бійся, Берестейщино,
молись по-своєму,
знедолена,
міркуй, народе України!

*Польща, до уваги всім живущим вірою, грамотним нею,
'99, у день Божої плоті екуменічний настрій! Церкву
в Череватичах, де мене батюшка Михайлівський хрестив
1926-го восени, як упало листячко з калини, її у час ген-
секування Микити Хрущова сжог свій атеїст Слив'янка,
за підмовою місцевої комуни, підсичуваної ідейно й мате-
рією – центральною! Палій таким робом заробив «Волгу»
і катався! Рідна в селі мати моя знала Слив'янку, бо ж
разом молодували то на колодках, то на вигоні за се-
лом. Заувага: і до таких знайомців заради випуклого обра-
зу минувшини треба признаватися! Минуле і сучасність
прояснюють майбутнє!*

Уявна Холмщина

*Всім холмщикам без розбору
і без нагоди задля розваги!*

Один,

один,

один,

як понад нами он,
як над людиною
сей божий перст,
я подумки бреду
церковним краєм,
зорячи совою поночі:
тисячолітнє щоб зело
своїм же чоботом
не допотоптувати нам!

Століттями триножені,
отож не сплю ось,
не заснувши ж,
по рівниннім плаї,
що по ньому впевнено
Данилова нога ступала,
ортодокс я,
всупереч пітьмі
ступаю безоглядний!

Тож набухла у мені,
у мраколюбному,
аж жаско, жах який,
злоякісна пухлина
— думка дика,
злая, як свекруха:
онде православ'я
візантійський труп
зоставити очам навік
відкритим в незгивній труні!

О земле,
без надії богомолко,
з вихолощеним монастирем
на русько-київським холмі,
тебе,
тебе,
тебе,
принадна нам покійнице,
народженим і ненародженим,
для етномас проріджених
іларіонець я, ще б пак,
інаковірець в стінах з вухами,
предвічним голосом
співаю: *opisuje,*
*bo tęsknię po tobie!**

Що ж,
поетам Холмщина,
давно дивлюсь,
вона безмежне поле,
хай же, не як я,
без зайвої уяви хай,
po niech opiszą
хоч би трохи, хоч би крихту,
хоч би дрібку (з) протилежного!

*Темної осінньої ночі '98, з Варшави для «Підляських повідомлень» від постійного читача і такого ж дописувача. Чаю, чаймо, переводу роду не буде – західна гопаччина козацьку душу з тіла нам не, ну, не витрусить! *Це з Міцкевича, з його поеми «Пан Тадей» – з гарячого згарища Польщі жарина, вихоплена десницею українця, наріжний камінь під моноліт двох запеклих націоналізмів. А якщо вже мовилось про Данила, а коли вже й про десницю, про праву руку, не про шуйцю, ми заговорили, то, знаймо, її торкнувся і Микола Бажан у реченні: «Огорнутий багрянцем опанчі, тримаючи десницю на мечі, Данило їхав». Чи Холм, чи місцевий Дорогичин хоч по одній вулиці мають з найменням князя-короля?»*

А світ?

Він споконвіку:
на своїй земній осі!

І не стоїть:
постійно крутиться!

З ним
я і ти: нас
(пів)живих душ сила!

Боже, глянеш,
ми тут тілом,
ой: уже не всі,
дивлюсь, не всі!

Ну, а загиблих
за майбутнє:
духу не донюхатись!

Отож і звідусюд
лунає: повністю
по ви м и р а є м о!

Уму це, Батеньку,
немовби дівбнею:
йому хто в лоб!

Ото і все
на днесь
щодо крутіннячка
довкруг земніх осей
було б: на зустріч дню!

Твоїх підсудних
небагато умирає-мре:
щоб прорости!

Щоб зерня,
смерть поправши,
проросло: гниттю,
на пере к і р!

А перед
Вірою і Правдою
скоцірбилося б:
безугавне Зло!

Під сонцем Чорний Чорт,
як гварять галичани,
світом щоб не рядив
і по-божому жила б:
вселенська не людців,
лише Людей Громада!

*'99, Варшава, сорокóвого дня од відшестя у з́асвіт Феліції
Лапської, біля православної свічки ранкова за незанапа-
щені, ще за не пропащі – ще душі! Остапова молитва їм,
отже, неначе і тобі, поета Почитачу: Wyznawco і Wy-
dawco! Co sądzisz? Якої ти про долю думки, ортодоксе-
-недóбитку, український підляшанине? Віддай свій голос
на «Підляські повідомлення»! Шукаймо себе у невідступ-
ництві! Трагедія, але хто шукає, той знаходить!*

Від серця

передсмертній Дружині!

Напружений,
мов та
натягнута струна,
я прислухаюсь.

Він тут ходить
під віконечком.

По полю десь гуляє!

Ще разок
спізнати на одрі
з – поріву вітер
і
перед життям
від диву мерти.

Бідна Хвелю,
це не здогад,
одубіє вухо,
буде в келії моїй,
як у Твоїй могилі:
тихо й глухо!

*Вдома ночами чуючи
твій ледвий віддих*

Осамітненим остався наш друг

поет

Остап Лапський

Відійшла-бо у вічність

Дружина Феліція

його вірна Подруга життя

З вами, Пана Остапе, єднаємося у великій скорботі
та висловлюємо глибокі слова співчуття.

Редакція «Нашого слова», Головна управа ОУП

Остапові Лапському,

Старійшині ураїнської літератури в Польщі,
нашому Колезі Україністові,
вирази співчуття і солідарності в горі
з приводу смерті

Дружини Феліції

висловлюють співробітники

Кафедри україністики
Варшавського університету

Остапе, ми з Вами

Віктор Бень, Наталія Бень, Лідія Залітач, Лідія
Іванюк-Співак, Ганна Маєвська, Володимир
Прядко, Андрій Рибалт, Ярослав Юнко

Співчування – Остапові Лапському
з приводу відшестя у засвіт

його Дружини



бл. п. Феліції

висловлює редакція
«Підляських повідомлень»

Плач

*Єжи Литвинюкові
за руку подану,
за заклик сердечний
поплакати козакові!*

Дружинонько-лебідонько,
Ти відійша у небуття
і тут же
Смерть у нас
в господі ласо
на постійність прописалась,
щоб, як стій:
мене підстерегти!

Тож знай,
я онде не один,
а притьма з Нею,
хоч давкої,
аж по горло:
повно самоті!

Дарма, є вісь,
довкруг котрої,
як і при Тобі,
і наявú, і в снах
моє нам,
доки жити й снити,
доки силоньки,
рішуче я:
крутитиметься!

Україна в бур'янах!

Не плач, Феліціє,
за мною в за́світі:
я віднайду себе!

Шукаю з Батеньком
в Його ж угіддях:
у вселенських сітях!

І
ще знай,
Ти знаєш,
божого чогось
жадаючи без впину,
то і безсилий Хтось,
і він спроможний розпекти
до білого в собі:
визвільну думку!

Прополоти Україну?!

Хвелю,
хай же сповниться
натхненням з попелу
поета келія:
перспективи хмелем!

*кінець квітня '99,
Варшава*

Феліціє,

Тебе нема,
Тебе не стало,
свічечка горить:
свічею спогад пломеніє!

Кáнула у Лету,
мишею шмигнула
наша спільна
на юдóлі мить
і холодом повіяло
в осельних стінах:
сповнених зажурую!

Проте
не скімлю
цуцням бездомним,
вдвоє скуленим,
а: віхола мете!

І
наростає сніг,
голубонько:
не безнадія!

То тиша лиш:
лише зажуреність!

*4 серпня '99,
Варшава вдосвіта*

Згадалося!

Давно,
давно колись,
мо' й ро́ків сорок,
як Дружина серед дня
з погруддя Кобзаря
у мене на столі:
запиленість запаскою змахнула!

Я в єстві тоді подумав:
чистим отаким,
як Він,
у світі: *треба бути!*

Збігли
весняніми водами ро́кі,
оковані обрúчками,
нечутно відди́ху Дружини
у мо́й оселі:
все минулося?!

Запаски кременецької нема,
ні ляшки ласк,
а в серці, гульк:
Шевченкова зима!

Та змах душі
у сторону Супутника,
та образ той
стоїть перед очима:
видивом живим!

Що вже,
уже тепер:
мені подумалось?

А те,
що я не блазень:
Кобзарєва віть!

5 серпня, Варшава вдосвіта

Моє свідчення!

Ти вмерла,
плачу,
не живеш,
я пишучи, радій:
посилено зажив!

Слова перебираю
ще доскіпливіш:
аніж перебирав!

І з дня на день
мені Тебе
в них більше є,
ніж при Тобі було,
отож: у самоті радію!

І теплом
з настояних глибин,
живій Тобі
якого не додав був:
списую папір!

Ну озовись і вір,
дарма що
холод пароститься,
віра: сіль землі
і мерти легше
не в кромішній –
у проглядній млі!

5 серпня, Варшава ввечері

O odwadze trwania!*

Poecie Barańczakowi!

Codziennie
wychodząc na Warszawę
mówię Felicji:
przyniosę Ci
żywych kwiatów!

Powracam z Warszawy
z martwymi rękoma!

Trwam nie sam,
nie sam w domu
na ołtarzu z popiołem:
cały bez pleśni
w ukraińskiej pieśni!

Jestem bogaty
w pokłady Boga!

Варшава! 13 жовтня '99

*Знаки оклику, долаючи лихо, ставимо, пане брате, щоб глиб, глибину, глибінь викладу по-модерному емоційно устами не крикливими, якомога тихими, якнайтихше проказувати оточенню переконливо. Я й не зчувся, як перейшов на рідну мову, але ж, ради Бога, не на інше світосповідання, панове псевдослови! І не підмовляйте! І nie podchodźcie wy do mnie: mawiał Broniewski!

На видноті

себто на видному, освітленому місці!

Станіслав Бараньчак – поет, а далі вже перекладач, есеїст, критик, історик літератури у ранзі професора Гарварду, а в минулому дисидент. У поезії йому понад 20 років життя збігло. За цей блаженний час він чимало

свого видав. Коли ж ідеться про художній переклад, то слави зажив, перекладаючи на польську мову насамперед твори Шекспіра. Завдяки сучасному в поезії мисленню він владно ввійшов до англomовного світу – вийшов поза Польщу-батьківщину, поза її обрії – *поза кордон шкіри*. Таким чином придбав собі громадянство світу, а таке не кожному обдарованому поетові вдається. Нещодавно за книжку *Хірургічна прецизність* Станіслав Бараньчак отримав земляків *Нагороду Ніке*, що своїм духовним зарядом дорівнює нашій Шевченківській нагороді!

Станіслав Бараньчак

Шибка

Речей забріханість: прозора
шибки гладина́
уміє найхитріш у світі
маскуватися, оманювати.

Глянеш, наче щось, що ділить:
на нутро і вулицю,
на запилючених утом спекоту
і холодної постелі струм;

на світ дерев і меблів світ,
ще на наскрізний вітер
і на мертвий шестигранник,
загнаного у бетон повітря;

на паркет і брук,
опалення й мороз,
на хмару і на стелю:
все це тільки *наче*.

А насправді шибка
пóділу не чинить:
з власного нутра он зяє
ямою вузькою і глибинною.

(лише половина вірша)

Рефлексія

*Галині Майстренко
на постійне потойбіччя!*

Закопайте
та ставайте
до буденного!

Подумалось
над могилою
Галини єМ.

Своєю рукою
роками Вона
в єНєС нас
стилю вчила.

у Варшаві

Ластівочка

*З Буковини
Грабовецька*

під Варшави небом
весен сорок дві
гніздо з буття ліпила.

Ластів'яток
вивела на шлях:
домівкою тепер,
Анусінько, Тобі
сира могил-онька

Варшава, 24 червня '98

O grzybiarzu

*Czyli o poecie
pisującym najchętniej
po swojemu – przypierany
do muru chwyta się
polszczyzny-ojczyzny!*

Na leśnej polanie
postrzegam samotność
głazu koło ogniska,
co onegdaj wygasło
w dzień słotny!

Na skraju gąszczu
skostniałe drzewo,
a wokół drętwin
z badyliśki ciernie
i ogień z krzewu!

Jedna wiatorku
zła kropla
i spłonie niechybnie
wędrorny kościotrup!

Me życie: nieustającej
ojczyzny skraj,
stąd stojąc odejść.
Boże, odwagi daj!

Zwrotka trwania
prawdłem pisana
następną nicustępliwą
dźwignie z mocy Pana!

Mowo jesieni,
ciebie uchwyć
nie zimy ustami:

głazu pod gwiazdą
wieczystym sumieniem!

A więc
z oczyma o wszechświat,
o Boga dołę powiększonymi
błądzić zacznę
po lesie ciemnym,
rodem nie spod ogona sroce,
guza do głowy szukając,
opętany słowa owocem:
przemijania twórczością
zdziwiony jak ciełę
malowanymi wroty!

Do ojczyzn wygnańcom
prawdziwych nie ma powrotów!

Na koniec niechaj
raz jeszcze: mistrza
krzyk ostateczny
wywoła u śmierci
ożywcze dreszcze!

Optymistyczniej ujawszy palicę wędrowca, nie schylając się przed nikim zbyt, bom stary, palicy koniuszkiem co rusz, co stąpnę, w miejscu o grzyb podejrzanym, rozgrzebuje punkt za punktem, nie naruszając przy tym grzybni rodzimej! Szeptam: grzybie, grzybie, ukaż mi się w pełnej krasie – prawdziwku, podgrzybku; maślaczkę, kurkę; gąsienicę zieloną i szarą; i ty rudy rydzu, a grzybie sobaczy, psi, przepadnij, zmarniej, zgnij, zgiń! *Ewie Łapskiej, córeczce, która rozumie turecki, ale nie chce mówić po turecku! Ku pamięci o naszym grzybobraniu w Rudzie Tarnowskiej pod Maciejowcami przy pięknej niedzieli, a w dniu października 17-ym '99 na skraju lasu i w lesie naprzeciwko Suszki: tata, tatuś, tato!*

Про велику науку писати поезію: від баби Уляни родом!
Відтак з дідової, з діда Івана дубини почерез дубиння Жукове вже березняками й вільшняком беручись геть десь аж до Маців-села, де тітка Катерина-повитуха природної смерті згодом не зазнала, по гриба внучата з бабою в далінь запускались, кожне з чудотворчим посошком в руці *правій*, а в *лівій* – з окрайцем хліба бабиного, намазаним маслом, посипаним сіллю поліської землі! Скажете: *es war einmal!* Було колись! А осталося: *мерцяючеє отраженіє потєрянного навсєтдї!* Це з Гумільова! По-бабиному, якби дожилá нам нашої доби, було б, мабуть, сказала б, заплакавши: *мерехтливе відзеркалення утраченого назавждї!* А в Руді Тарнівській на узліссі серпневе осоння подошової години димиться! Осонню не рада: *темнота гущавини!*

Три пісні,

а йдеться про вірші: *Над Віслою, Підбадьорювання* і про *Унапрямлєність!* Запитання: чому я все суто своє дедалі, чим глибше в нього, тим впєртїше називаю, ба, величаю піснею? Бовкну, бо воно, оте своє óспівом меї дороги, бо воно, бовкну вдруге, як і я, внутрішньо музично-поетичне, а відтак тяжіє до пісенного гомону, всупереч формі: навіть! Все це, хоча воно, може, й не зовсім аж так, але саме цього, такого програмно мені-співцеві хотїлося б: роками ще, і ще якнайдовше, в судженому шестигранникові одну свою довгу, патріотично по-людському, нашу українську пісню писати тут у такт життю, щоб у предсмерті надолужити поліщуком прогаяне чи прогавлене, а чи й по дорозі до Ітаки втрачене, загублене, а то й свїдомо по-безбожному, як гній, розкинуте по сусідському ґрунті, як кажуть друзі, в силу обставин, внаслідок чи за ходом подїй, за примхою історії та сторонніх метрополій, заради не Києва, не київського інтересу – писати пісню, від якої відступилися б найпоступовїші спонсори, відсторонилися б від

неї не ненароком, поставилися б до пісні моєї глибинної української утробно патріотичної своїм боком, а то й за-дом своїм, як досі стоять, наштотхнувшись у пісні не на забріханість, але на правду напоровшись, ще за мого життя, хоч посмертне заперечення приманливіше від прижиттєвого! Суб'єктивність?! Ба, місцями навіть алогічність, не конче ліричних словесних партій, часто чистої води розумових суджень притаманні поетам-мислителям, а справжній поет кожен мислить!

Доскіпливий дослідник поетичних писань з двох-трьох фраз глиб вислову, масштабність думки, за-клятої в писаннях, зокрема в уривках зразу уловить. Дам приклад, приміром, метафора створена за допомогою відмінків орудного з родовим: *неводом зачаття і невловністю зачаття – nieuchwytnością poczęcia!* Безперечно, другий вислів належатиме до *глибшого* мислителя, хоч перший образніший, немов поетичніший, де-факто надто поетизований. А втім, у кожного поета чимало своєї творчої правди! Або ще приклад: *ранньої колись поліської весни босоніж геть у поле при високім сонці нести їсти ратаям і пастирям моя любила мати: рідна!* Не знаю, як воно сталося, з чієї воно руки, але в НС свідомо, а чи само так вийшло, буває, чорт поплутає, замість *при високім*, чомусь *при зеленім сонці* мені надруковано?! А я ж не імажиніст! Деінде, проте, і *зеленим* сонце міг би бачити, але якраз не тут, хоч трохи шкода цього епітету позбуватися, однак в пісні переважає внутрішня моя тривожність, якщо не тривога, а відтак ближчий такому мені, з цієї точки зору дивлячись, саме різкий у схоплюванні контурів предметів Микола Бажан, а не хто інший, щоб не (с)казати хто.

А взагалі-то, мій світлий громадянине, символе вже державного народу, лише перед тобою й тобі візнаю: у мене дедалі могутніше зріє туга за художнім реалізмом для поезії; найменша відсутність значеннєвого зв'язку між словами, без яких поетові не обійтись, всяке не-виправдане реальністю словесне перетворення, декон-

струкція дійсності кожна, включно з абстрактною, як на сьогоднішнього мене, є зайвим зусиллям поважних творителів. Своє, неначе найпростіше речення, українське, ось воно, *уже не раз мені здавалось*, я на польське перекладав аж днів кілька: *po raz en-ty odnoszę wrażenie, że...* Тільки так переклавши, я відчув достоїнство літературного ямбічного почерку оригіналу. А польська мова від природи аямбічна!

Отже, роздивляючись по нашій тут діаспорній літературній території, стверджую, не без жалю, що нас-поетів, повторю за Ігорем Трачем з далекої Німеччини, *ціла плеяда* (стор. 64), а от критиків та виконавців наших писань майже нема: нас від нагоди до нагоди враженєво, себто імпресіоністично, відчитують, цебто трохи чи не лають. До таких враженєвих відчитувачів, тобто у такому плані імпресіоністів, належу і я сам по відношенню до своїх по перу колег зі згаданої *німцем* плеяди. Ба, важко про себе самому професійно й вагомо сказати щось, а про когось поготів, хоч і кортить деколи вийти чийсь поетичним поривам і проривам назустріч.

Треба лише дивуватися, що й за таких непривітних сучасних умов нам-українцям, дотованим лише долею, ще хочеться, ну не мерти, але творити що-небудь на виправдання свого біологічного існування, в моєму вже похилому віці зокрема. Один лише берестейський мій критик, п. Петренко, проявив бажану мені свою здивованість не лише як митцеві слова, його своєрідному філософові, але й як біологічній одиниці, потоптаній до безтяму в минулому і надалі топтаній новітніми окупантами мого Полісся. Вже один сей аспект кваліфікує сю книжку до відзначення її бодай києм по спіні чи ідейному хребті. Іван Дзюба на сторінках цього видання (70, 71) розповів про це по-вченому.

Надіюсь, що в світлі *Мого почитача* всі мої чотири попередні книжки, як оно вийдуть у світ колись, помітно повагомішають, бо за цей час критики та виконавці у світі все-таки об'являться!

Над Віслою!

*Чого, видаси,
пустимо в світ всього,
як станеш: цілком залежним!*

Отож,
води пречистої,
достоту прісної
забáглось ось,
та звідусіль тече:
несусвітénна каламуть!

І нікому спинити
каламутну течію,
та й витоку
цих вовчих зазіхань
на підструктурних овечок,
на пишучий народ,
на різночинний клас,
на нас: неначе
і ніхто не бачить?!

Мій поете,
в чім питаннячко:
сучасна в чому суті сіль?

Вся каламуті новизна́,
підступність святців вся:
у чеках рибохватців!

Череваті банки
забезпечать капіталом:
однодумцям (явний) умонедорóзвиток,
інакомислячим (утаєну) самопоталу!

Тарнівська Руда, писане у дворі, придбаному за мої та за зятя з донею трударські копійкі: речено ж на межі зу-

божіння приземної людської маси, у темну беззоряну вересневу ніч біля багаття, з печеною картоплиною і оселедцем на дощечці, '99, з гліняною чарою: в правій руці! А іскра Ілліча, а його іскри злітають, очі мас їх митають! Біймось народного новомовлення, з-за тину чую: *ruszmy, rójdziemy, chłopu, na Belweder!* Задумуюсь над своєю долею, часткою, участю в поході! Ходив же за покійної *Солідарности!* Досвід є! Свого палко доходив, то й доходівся, що оце молокопійці, яким, кому ти сидіння виходив, тебе недобачаючи, тобою *нуще* комунарів орудують, випиваючи в приосідкóвих буфетиках, а то й по посадібних кабінетиках за: *стару єдність з новою каламуттю!*

Підбадьорювання

*Юрієві Трачуку свою,
мою життєрадісність
я присвячую: саме Йому!*

При лузі хата,
поряд верби з греблею,
як і колись
коло колиски!

І вогонь у хаті,
як і вдома *там*:
то спалах почуттів,
то мислей зблиски!

Удавись молитвою,
базмежна доле!

Визріває туга,
наростає втома!

Спраглий ще не пережитого,
не прóйденого ще,
ти наче плачеш,
так до бéзтяму *тут*
унапрямлений *туди*!

У чисте поле вийди,
замугич, чумаче:
щезни, пропади,
годино недолугости!

*13 вересня '99, над Віслою геть від Варшави й Києва, а то
і від забубабубленого Львова!*

Унапрямленість

*Підляшанам з шаную:
для самотійного розгону!*

У мене у піснях
є місце,
хай не покуть,
і на світ,
який отаборивсь
за нашим геть:
за батьківщини обрієм!

Мій суперечник
сю поета всеохопність
запереченням лише:
лише удобрить!

Як на те,
я тішусь:
бачення,
жадоба бачити
в співця зросте!

Учений піснєзнавець,
на новіття задивляючись,
немов жовна́
про захват свій нехай,
та: не мені торочить!

Берестейський поліщук
своє: минуле і сучасне,
і страшне майбутнє
збаг до дна!

Людино із народу,
до тотожності,
до себе ідучи за коренем,
ну: від мети як відійти?!

Якби й (с)хотілося:
не збочиш!

Заповіт безликим:
серце й батьківщина спершу,
потім: світ іронії великої!

Тож на закінчення
коротка думка божа: смертникам
прокрúстове видóвжувати леже!

*23-го вересня в Тарнівській Руді замислюючись над течією Вісли! А чи над плином часу?! Як, чином яким, чи не своєрідною нашою мовою, чи не всебічно модерним словом на класичному погної, чи не на ґрунті класики нам собі і світові зафіксувати тут своє й світу проминання?! В українського Провидіння чимраз частіш запитую, себе творчо збуджуючи, ба, роздратовуючи! Ось саме: чикає ж час, а не годинник, творці знедоленого Підляшшя! Зробіть належний з такої настановної зауваги висновок і пишіть, ідучи за своїми висновками: розвивайтесь анти-темрявно, щоб аж самому злякатися світлої сили рідного слова: о слово рідне, орле скутий, чужинцям кинуте на сміх, як мовляв поет! Ні, на поталу! Читачу, пишімо бодай на прибузьких кізяка́х, по прибузьких луках та лугах, худобою рясно нашою розкинутих, кінчиком пастушачого кийка черкаймо, як колись по поліському кізяччі, злегка стужавілому вже, унапрявлено букву Б віводив, я в силу історичних обставин, самотужки оволодіваючи кирилицею, зненáвидженою рíмлянами! А намагались, було таке, підмінити її тобі латинкою, іч, середньоморці! Га, Остапе! Не чує, бо безмежна доля слухатися не привчила, невже: не упокóрила, ще?! (С)казала ж баба: неймовірно, але хвакт! Тож веселімось вельми, бо благо вже за дверми: Україна стабілізується! В силу історії – про сю нищівну́ силу підляський читач зможе довідатись з українського тижневика *Берестейський край*, що виходить у Бересті! А ми їм, поліщуківі, звідси *Наше слово* через річку перекидаймо: *через річеньку, через болото...!* Перекликаймося, браття!*

Моїй редакторці*

Ірино,
я не мрію:
я живу!

Все мрійне,
нежиттєве:
заганяю у тупик!

Була і є Марія,
є ще й:
богородний чоловік!

Отож, благаю,
ради вічності
і задля раю
помагай стихії
вісловитися: стисло!

**Ірина Рейт відредагувала мою польську книжку «Poczerzni biela». А я вдячний! Богородний, не благородний і не божий. Перегук з Богородицею. Кожна людина родить бога: повинна!*

У пошуках поезій

*Пісок, пісок
та колючкі –
пожива бідного
верблюда: Шеремет!*

Ненажерливий,
падкий на зёрна,
я забрів у наше слово:
в божий глиб!

Дозволили б
лише дожити віку
чоловікові в господі
без державних вух
та отупілих: від
безплідного заняття
спадкоємних пик!

Ік козєвухам
я вже,
а ік тупості, мабуть,
не звикну: ще
не звик!

Отож нехай
бадьорістю бубнявіє
заява млявого
поліського хлопчини,
днесь надійної
підпори збоку,
бо розхитаній
засіділим набродом
і своїми бовдурами:
захарчованій вкрай Україні!

Світе ясний,
світе тихий,
уповай, бо
є надія,
дастьбі, а
не затхлістю, бо:
вітерцем повіє
нам у нацилице!

15 січня '99 у день 19-ої зустрічі глав Польщі і України, в прогресуючій Варшаві повиривавши кутні зуби! До речі, всередині двадцятих років нашого віку, напередодні са-нації, на моїй Кобринщині, повторі за батьком, проголошено було і діяло виборче гасло: вже минеться лихо, горе, як дев'ятнадцятка поборе! Мо', пам'ять підвела мене тут, земляки з українського тижневика «Берестейський край», користуючись пресовим архівом, помилку виправляють. Боюсь, батько, а за батьком і я не помиляюся, ми не помилились: число виборчого округу подали до відомо історикам правильне! А от поет нараз немов забобонним себе сприйняв! Історія ж перебування наших сеймовиків як у довоєнній, так і повоєнній варшавах загальновідома! Нацилице: генерал Маш/к/аров твердить, що як є поняття нація, то і націоналізмам бути! Поезіям пожива: пісок, пісок та колючкі...

Літо вже

і половітимуть
житá в полях,
і сіно(с)кіс дихне́
травою в далину,
а на узліссі
з боку півдня
визріє малина.

Зачіпає це мене
ще глибше,
як своїми поглядами
Кресам вірний лях.

Переживань не обмину,
не обману,
бо
в ньому
і в мені, бо
в нас обох
без рідних батьківщин
під часу плин
на вимушеній чужині
під старість звідти
прокидається: дитина!

Що це? Неначе спроба українсько-польського поєднання, але, леле, не на кладовищі жертв тоталітаризму в П'ятихатках – не на російському підґрунті, лише на наших суперечних, нами ж угноєних націдеологіях, що їх збройними носіями в недавньому сучассі були АК і УПА. А написати щось про літо, на його порозі, для «Світанку» загадала редактор Марія Гарасим з НС. Напишеш, коли, як все дитяче, наче крізь цідилок, крізь призму дорослості просочується. Подейкують, діткам стала знов творити Ірина Рейт. Пригадав, Євген Самохваленко був

захоплений її внутрішнім світом. І я завжди, як птах у вирій, вірив і вірю в її творчий хист. Про сіножать же Довженко сказав: У нас була казкова сіножать на Десні. До самого кінця життя вона залишиться в моїй пам'яті як найкрасивіше місце на всій землі. А чого, а скільки ще, панове поети, про сіножать, про жнива, про узлісся ще не сказано! А літо, мій Боже, згадаєш, чогось плакати й писати хочеться!

Вікно*

*Хоч стояти в ньому
ще й дотепер лячно!
з досвіду*

Люблю зимовий присмерк
і сіняву в вікні.
Цей стан немов зумисне
творю я в чужині.

Щораз стрибай в дитинство
з варшавського вікна.
Відчула зле чужинство
далека пелена.

На запит ката, звідки
ти тілом виник тут,
відказую при свідках:
вікно творцям атут¹.

Давно, бач, у Сибіру
струхлявів би Остап,
якби був не повірив
у божий: в свій етап².

* Вікно – як на мене, більшість смертників недооцінює його для ока. ¹Атут – тут вихід у світ, перспектива, шанс, успіх, порятунок, запорука природного проминання, вмирання. Це у мене щось на козир, на життєвий виграш схоже. ²Етап – Росія неблагонадійних етапом гнала у Сибір: у безвість, у безвихідь, у небуття запро-тюрювала.

Міркування

*Неначе цвяшок
в серце вбитий!
за
Шевченком
і Рильським*

Чому узлісся,
бо ліс темний,
а з узлісся:
видна далина.

І дивно,
що і змалку,
ще як чистий,
манить і як
чемний вже:
тебе вона!

Здається,
сили б,
взяв би я її
в обійми,
не лише щоб снилась:
у могилі?!

Цвяха з серця
я не вийму,
бо неситому,
бо: з цвяхом легше жити!

*6 липня '99
напередодні народження*

Проти занепаду

*Пісня сосон схожа
на квиління,
на реквієм: вона
завжди сумна!*

Юрій Мушкетик

Конає епоха,
нас що зродила,
ніжила вухо:
піснею з долі!

Тихне пориву
романтика й не родяться
в гніздах пташинам:
з уяви дива!

Замовкне людина
в неволі, в полоні:
з мамони!

В задушливій пустці
завіє не з мудрости,
а від безглуздя: хай
віє в Варшаві всесвіттю
премудра – Полісся сова!

Юрій Мушкетик: сосни ніби скаржились, ніби просили чогось! Сова – не цілком, але майже совість!

Про плюралізм

*Слово, чому ти
не твердая криця?
з Лесі*

Понадсучасся чоловіче,
у печері тільки нині
ти безпечним можеш бути
тут, слугуючи як Небу,
так і Україні, ба,
печерного провідника,
на жаль: печерника
не чутиме юрба!

*17 жовтня минулого року
під впливом чергового
ворожого телефончика*

Всупереч притчі

Люстраторщикам

Ящо нема змоги
владу віддати у
руки зовсім чисті,

то віддаймо у
якнайменш брудні!

А як хто не винен,
хай той каменем кине!

А є, є,
є й такі, що кїдають!

з Варшави

Справжність

*Був то справжній,
а не притворний регім!
Панас Мирний,
мною
перекладаний*

Справжня пустка
почалась відтоді,
як покійний пес
вже снитись перестав,
як самота кишки тобі:
тебе вимотувати стала!

А біг же, біг
мій пес через овесь!

*28 вересня нічної пори у Варшаві над могилою Ксантипи
глип, глип спросоння, мац, мац потемки: майже нема
мене, вже й не буде, лиш одна суцільна притворність –
животіння залишки! Непропускні кишки? Niedrożność
jelit, ranie doktorze? Ким у моєму житті була Ксантипа,
я розповів людям, що собак люблять, однойменною по-
емою!*

Старими римами

А критикам новітнім!

Пишу оце,
усівшись ось, а
за плечима, наче
мати: що
і як сказати маю,
неутішливій душі
зажурено нашіптує!

Тож наче матері очима
я дивлюсь
на світ, а
він в мені:
впродовж мандрівочки
по дружелюбній чужині
навік запіксь!

Пишу, а
за похилими плечима
пройдене: немов не я,
невже це ми були?

І враз
перед кінцем
супроти себе
боговгодний жест:
і ти несеш на Грабарку
свій хрест!

На щó
Диявол із-за тину
вкраділиво: чи
на колінах
повзають орли,
мій гордий пілігриме?

Господи, не доведи,
щоб міць літати
вірному далá з вуст:
від Диявола хвалá!

*18 серпня '98,
перед телеекраном,
Варшава-Грабарка*

Констатації

*Między innymi
jestem co to nic po nim,
śróđ siebie: kamieniem,
który zapłakał!*

*з Лапського
у перекладі
Карабовича*

А є початок,
є середина й
кінець у явищ є!

У цих парáметрах
збігáло й збігло,
дяка Богові,
чи не́ усе уже
життя моє!

Якщо ж комусь
це визначення долі
здасться лиш прорéчистю,
то не мені,
перу,
йому хай заперечують!

І хоч зустрічне
на шляху́,
як сажа,
чорне,
мій кінець в гущáвнині
навкóлишніх кінців
усупереч кінця природі
виявивсь, а так,
як не крути,
кінцем наді́творним!

Доле,
буде,
досить,
годі!

Сходячи у льох,
ловлю тут те,
що збігло весняніми водами!

*13 серпня '98,
пережовуючи безжовчно
прогноз світу
щодо моєї кінцівки*

Чеславу Мілошу

З нагоди нагороди за:
«Придорожнього цуцика»!

З днем кожним,
з ніччю кожною
мені яснішає:

я молодий і молодітиму,
бо не на розумі,
а на
загнүздуваних розумом
емоціях себе встановлюю,
хоча літа
збігають в далину!

Дай, милосердний Боже,
день ще не один
і ніч ще не одну,
аби від себе
геть старіння гнати:

в світі білому
все темне
я переверну́,
не Ти, шкерéберть,
людства брате!

Варшава, 5 жовтня '98

*Я переверну, не Ти! Сказаному підтвердження знаходжу
у (того ж) Мілоша: nie można chyba niczego dokonać bez
przekonania o swojej wyższości!*

Послання

*Рідна мати моя!
Малишко*

Тебе давно нема,
проте супроти мене
ти стоїш, одна,
як вдома на городі
стародавня груша,
що товстезним стовбуром
вросла бу́ла нам
у століттями
залежну землю.

Стовбур пам'ятної дички
чорний – він від
вітряних років,
від літ і зим порепаний
і руки в нього чорні,
вузлуваті, теплі,
як і в тебе, мамо.

Враз, вже тут
у тупику́, але
не отупівши, я
добу запитую, поет,
чого на думку, тутки,
не спливають зелень,
плодоносність крони,
долею скуйовдженої.

Тільки чорно́та́ ота,
кори і рук потрісканість
бентежать пам'ять
без угаву – гріють
нереальні неспідлілі мрії.

Гордим, запальнім
дедалі холодніш,
настірливіш чотиристінна
пустка душу давить
повсякденно.

Мамо, син твій
в довголітнім сні
тебе розшукує.

Журюсь,
бо,
у присутній тьмі ти,
блиснувши лицем,
зникаєш миттю,
а зловістя поруч
в сутінках засіло.

Ранньої колись
поліської весни босоніж
геть у поле
при високім сонці
не́сти їсти
ра́таям і па́стирям
моя любила мати:
рідна!

А проспівалося мені це на бажання Марії Гарасим з дитячого «Світанку» 29-ого квітня напередодні в Варшаві '98. При нагоді я закликаю ще вище нести поетичний прапор: Якова Гудемчука – Волині; Івана Златокудра – Поділля; Мілю Лучак – Надсяння; Тадея Карабовича – Холмщини; Івана Киризюка – Підляшшя; себе – Полісся! Скрашаймо, друзі, традиційно «Український альманах» нашого професора, Степана Заброварного, своєю присутністю: своїм переднім словом!

Порятунок

*Ушнипившись у Єв́ангеліє,
там сиділо двоє дідів
і шукало спасіння!*

Тютюнник, старший

Як
на кого
чи на що
несхитному,
коли незмога вже
покластись, то тягнись
до висоти, з якої:
впасти страшно!

На землі Жерця
мій жребій: наша
мисль жовто-блакитна!

29 вересня зранку вона у мене всупереч подіям і безнадіям сягнула неба! Буває: дедалі частіше сягає, '98! Пишучи великою буквою жрець, я маю на думці Тараса Григоровича!

Наша незалежність

*І мертвим, і живим,
і ненарождєнним!..*

Шевченко

Це те,
що треба нам
оберегти за будь-яких обставин,
за умов
сприятливих і менш сприятливих,
без огляду на ви-,
а чи й твою невїгоду!

Це те,
що цінувати треба нам
як вдома,
так і по Діаспорах!

Це те,
що Україні
діставалося криваво!

Це те,
що нещодавно ще
не мислилось
Москвою і Варшавою!

У цій жовтоблакитній назві
тісно буде посткомунним блазням!

*А серпень, слава Богові, вже '98, ще, ще і на своїй землі
ми прищепимось!*

Несхитний!

Скажеш,
як подумаєш
про роботящого
між нами бога:
про Сивіцького Миколу
думаю!

До своєї висоти
Йому Його шляхі:
їжачилися терням!

Він ішов, боровсь:
то молодий, то сизобровий!

Треба йти бу́ло
і розсівати,
ні,
не зло диявольське,
лиш рідну правду:
по зернині!

Тішимося ми,
а супостат готовий
роботягу: у своєму *маєстаті*,
в ореолі права себто
бога вішати!

Варшава, настав липень '98. Місце на біографічну довідку, в якій Микола подасть назви своїх книг і таке інше, потрібне нам під цей вірш!

Статус

А весен,
весен вже
через поріг
високого життя
аж дві
і сімдесят:
перевалілося!

Не ремствую,
живильними вони:
були мені!

З них найживільніші,
серпанком суму оповиті,
прориваються: *в пісні!*

Біг дасть,
вже дав,
належний жребій:
*за земним порогом
житимеш у небі!*

А поука:
*на землі
набути статус трупа?!*

Тож чого ж, горлай,
лише б не лопнув пуп:
*кому потрібен труп,
кому потрібен труп?!*

Таке-о записалося після напруженої телефонної розмови з людиною, якій здається, що знає дійсність, у якій ми, мирянство, вовтузимось: чи живемо?! Від співрозмовниці я багатший, бо на життєвому, на визвольнім шлясі бачив, як дітей і трупів убивають! Стільки, хай буде, скажу: від 18 липня '98, Варшава!

Супровід

*Пean: у честь
Богдана Бoберського!*

Подався він
у світ геть
від матері:
від батькіщини!

Бо якби,
то назавжди,
еґе, навік,
як тисячі,
як, ба, мільйони,
був би в ній:
безпам'ятно загинув!

Ну, а тут,
роками онде
на скалі сусідській
зводить побудови:
релігійні й світські!

Друже, чуєш,
з України,
що у Польщі,
богородному Тобі:
на посеїбиччі
з рук Остапа естафета:
слово супровідне від поета!

А воно ж,
як і в людей,
і в нас,
сказав же нам Тарас,
від Бога,

не із-під хвоста сороки,
як враг хоче,
як: *невіглас каже!*

Отже,
споконвічне,
та й глибоке,
та й широке,
москвофіле...: *лютій враже!*

Рідне слово,
то його
у вирі боротьби,
а в ню,
а в порух,
а у вітер Ти повірив:
*Кобзареве речення
палкіше полюбив!*

Навкруг упевнено
курликав в *Журавлях*:
до епілогу,
кліщуваті супостати,
ще гай-гай,
ще наша візьме,
наше статись зможе,
в силу правди станеться –
Тебе й Мене
підтримав солідарний Лях!

Богдане,
несезонний патріоте,
безугавний пілігриме:
спогадаймо час той!

Як колись смутні ми,
невеселі, наче вчора.

гейби нині
всім смертям усупереч
зійшлись-зустрілись
на рівнині: *в нацпустелі!*

Діла сенс ти тямив
і в своїй оселі:
нам його притьмом пояснював!

По вінця ревний,
долею не вбитий,
пам'яті народної,
Ти,
непоступливий служитель:
*чином повсякденно
пута рвав!*

Варшава тут!

Журавлі

*Хорові чоловічому,
що Полянського Ярослава,
що Україну нам увіковічує!*

І ось
з нагоди свого
25-ого свята
на помості Вони стоять
одухотворені вщерть
владних крил розп'яттям.

Злетілись
і духом,
і тілом,
щоб під сонцем
у мряці сірій
долати далеч у вирій.

А напровесні,
передвесінньої днини
ще хоч раз вернутися
до рідної місцини.

Поетові тут
сплигло на ум,
що Ви є радість і сум.

Вигнанець знає,
у Вас
немає рідної місцини.

Курличете мені:
ми де-по-рто-ва-ні –
глум, глум, глум,
ми де-по-рто-ва-ні –
глум, глум, глум,

у злѳбї хибній
з-пїд нїг нам
свїт землю, бо:
Єдину вибив,
жити ж треба,
то і
пливемо́ ключем,
тужачи в небї!

*у Варшавї недїлею вранці
26-ого жовтня 1997*

Глибокодумність

*У Шпаківського
незвично поєднувалися –
глибокодумність і зовсім
порожній вираз очей!*

Іван Волошин

*Роздивляючись по хаті,
прислухаючися стінам,
висновку доходжу:
у своєму мисленні
не так-то ти й запізнений!*

*Я зміг би навіть
віпередити свій час,
навіщо,
як не маєш впливу:
на його споживача!*

*Принадніше
даровану годину
первісністю: вітоками
співнити, а так!*

*Поет – це ж
своєрідний біг,
богі ж: існують
поза часом,
незалежно від мирян!*

*28 вересня пообідньої пори з туги за ланом вересу і летом
на схід батькової бджоли у високому небі, '98!*

Спону́кана сповідь

*Степанові Демчуку
і Богдану Гукові,
без будь-якого лукавства!*

Я, Боже,
дрібка від доби
у боротьбі за Україну:
за свою у світі совість!

І,
як божий чоловік,
не раз зганьбівсь:
до себе ідучи!

Що ж,
вісповідаюсь лише:
з найтяжчої провини!

За своє, бач, вмерли
в глибині Полісся
друзі: Жілавий Аркадій,
молодеча невгомона пісня,
Ярослава син,
із Стрігова;
Тарас, гінкий дубок,
сестер двох брат,
надія Юстинася,
звідти ж родом:
також за сумління вмер!

Ну чим же козирнеш,
порепаний,
недóбитку-Остапе:
у Варшаві тут тепер?

Але живи крилато,
щоб полеглих,
щоб: бодай згадати!

Совісною: піснею!

Вона віднині,
уповаю, Україно,
для загалу: стане прісною!

А УСКТ?!

Чого ж, по-моєму
то і Воно могло б
у боротьбі й собі
за нашу сутність:
голову покласти?!

Стати нам,
вже знов недóвіркам:
родіючішим погноєм!

Боже,
я у Тебе
українець-самогубець,
перед світом
щоб не червоніти,
я за те був,
в світі бився з ніччю,
як і відчайдушні
Польщі: солідарні діти!

*З приводу в НС 11
Демчукового
«Задля спростування».
Варшава, 14 березня '99*

Рішення

*Ти повинен
усім показати,
що в тебе
є власні рішення
і залізна воля!
із
Михайла Стельмаха
патріотичним плаксіям**

*Остап,
остатній час
ти проведи на роздумах
про місце слова:
у забріханому світі!*

*А воно у тебе
з роду одержиме:
серцем мрійним сповнене
і глуздом,
правди спраглим,
вістежене самотужки:
багатьом (напів)живі
останки зрители!*

*Рішучість і енергія,
зкладені у ньому,
до відносного кінця
без застереження служитимуть
завданню не простому:
в каламуті непроглядній
ясність – словом світ (!),
не темряву творити!*

*Це з Варшави відгук як, бо і на Біблію, так, бо і на злобу
дня, а травня '99-го середина!*

Це,
дорогі противники
і вороги**,
моє:
творящого лице!

Додам ще,
без старечої натуги,
очевидний фактор:
я ж, не Ви,
Остап етапами
до України ідучи,
лицю своєму:
він йому головредактор!

Патріотичні плаксії – це з Липинського! **Мені війну пишуть: *Ваша «Спонукана сповідь» спричиниться до збільшення кількості Ваших противників, а то й ворогів. Ось воно у нас ще як! А ти, чоловіче, творець же, задумувавсь і задумуєшся роками, за ким, якщо не за Богом, право нам наші обличчя відредаговувати? Сказано ж: *любіть ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає, робіть добро тим, хто вас ненавидить, і моліться за тих, хто вас переслідує!* Доповною: оце, немов, збирається переслідувати! Боже, чи я, чи здатний дожити віку за Твоїм заповіддям?

Запитання

*Козацьке біле тіло
в китайку сповите!
у Шевченка*

Силу,
яка мій біль
обслуговує,
я,
дивлячись їй в очі,
спитав: чи оборонила б
вона його,
якби дияволам
заб'аглося енергоносія:
зі світу звести?

Очі сили,
моєї пріятельки:
у ґрунт втупились?

Я,
глянувши вгору,
задумавсь над походженням
творчих запитань:
таки згори вони родом!

Таки з боку Бога
смертникам порада:
не питай у ката китайки!

*На початку лютого 2000 у межах Варшави з посвятою
бородатим: собі й Басаєву!*

Похорон

*Собі заздалегідь:
ще встиг, дав Біг!*

І буде він,
і я на ньому буду,
і за звичаєм:
*немов живим лежатиму
в відчиненій труні!*

А хтось,
я вірю, стоячи
у мене у ногах
присутнім скаже:
шлях поета сірий
від пилюки був,
але на цій дорозі
нації бринітимуть
Його діаспорні:
не віршики – пісні!

Приліг
на вічну мить:
загнүздуваний долею
і неприборканий пророк!

Ідеї носія з юдóлі
до високостей:
земній остатній крок!

Хай спить, заснув
і спатиме до суду:
*присуд божий
безстороннім буде!*

Записалося під тиском вражень від телеелекранного показу похорону Володимира Висоцького: *Варшава, 25 липня '98!*

Сповідь не зайва

*Наталі Кравчук
з Нашого слова
виклад детальний!*

О, це –
дуже добре,
що живу,
бо тільки так
зазнаю смерті.

Дав,
не заперечую,
могуття Біг
снувати мисль,
отож, дивись,
сную перед кінцем,
на снівниці від матері,
бігцем,
аж скаженіє
біс у хаті свій,
бо хатній.

Лобур метикує,
що і як було б,
якби я був
на чорта схожим,
щоб оточення
по-бісівськи лякати,
не по-божому тривожити.

А я є я,
а він є він,
у мене раю,
мислі будівельної,

а в нього пекла,
нищення розгін.

Злий домовик,
ніч настає,
а то і вдень
лякає капостями
викуплену хату.

Он в кутку,
вже чутно,
як зубіщами скрегоче.

Клятий богоборець,
з голови мені
memento видворяти,
видворити хоче.

Зліє,
як у газди
прокидається благá:
на смерть надія.

Сяє сонце,
світить місяченько,
пломеніють зорі,
а перед тобою,
ти Іуда,
бовваніє рятівне:
memento mori!

Ся диявольська страва зварена напередодні святої Варвари '98! Наталю, ніби вийшло! Матимеш в НС хвильку часу, порівняй варіант перший вірша з останнім. Чи остаточним?! Схаменешся, скільки наовтузитися треба, щоб творчий акт відбувся!

Двоє запитань

*Відгомін на відозву
Олега Пушкаря в НС!*

Вони, бо світу
всі чотири сторони,
різьблять мені моє Їй
непоборне, бо соборне,
бо одне постійно
тут чи там
обличчя невідкличне!

Ось сиджу
на призьбі дня,
що збіг нам вдома
з водами весни,
але не в Лету канув:
сонце літечок минулих
давню шле
мандрівцеві теплінь!

Північна сторона,
де хрін за хатою,
розтерзаною вовком,
дарить нині думам
прохолоду плідну
від землі народної,
сирої, рідної!

А незабутній неозорий схід
з кривавим сонцем
у вікні тепер щоднини,
щоб не згинути,
освітлює простори
скаламученої України!

Чуєте, неситі,
як мугикає Невмерла?
За Невмерлу,
за своє обличчя битись
сонце встале
у Варшаві українця
загровою кличе!

Захід:
сам стою ось
на слизькій порозі ночі
над, без дна, проваллям
ввесь у мандрівній задумі,
він віщує
неминуче зшестья в діл
людині світу білого,
де, жах один,
живій їй
місця не було:
чи мертвій буде?

Що, як злії люди,
темна в хаті сила
Україну нам приспить,
оберне в шмат імперії,
а: не удавиться?

*Варшава напередодні
березневого вибору
в Україні милій, '98*

Він у мене в мені,

у моїй багатолітній думі й задумі, у моїх щоразних задумах і моттах, у мене Він вдома свій, рідний, необхідний, по́кутя гідний! Це ані кокетство, ані перебільшення. На зорі своєї туманної творчости я писав: страшно робиться, коли читаю, перечитую, од краю і до краю слізьми засіяні лани паперу білого. І диво дивнеє стає: бадьорію, коли з померлих літер схопиться і повіє вітер. Знаю, я в думок облозі найдзвінкішої про Тебе думки знов і знов шукаю, а на небі по свідомості тривоги туча бродить, а життя пісок летючий туманить велич мислі нащадка ницого. І враз снага митця кує гарячу формулу: не визначить Тебе, хто рідного порога зрікся, а незрячому і в хаті власній недосяжною здається вись Твого незборного: борись!

Шевченко для мене, як вірним постійне присуття всевишности. Приклад: на початку лютого цього року, як вночі раптом з неба білим посипало і застелило у Варшаві прихатній простір, я заспівав: забілили сніги! І оце й досі достеменно не знаю: чиє воно? Шевченкове чи Народне? Як і з народу, то не відрізниш від Шевченкового: *ой крикнули гуси! Холодним вітром від надії не повіяло* і в мені почалося повернення, яке я й записав, щоб не пропало Божественне: я підумки вертаю у давнозагиблій краєвид, де від порога геть по обрїй залягли сніги, а надверчїрне сонце збагрянїло білий лан. І цей церковний, мов іконостасний, червінню залитий візантійський образ за тужливим мною йде понині по німотній, краю мій, безза́хисній рівнині.

З покрученою дотепер долею, моє рідне Полісся перед уявою постало – *безза́хисна рівнина!* Шевченко! Він і народна пісня! Вони переплітаються, мою музу настроїли на запис давноминулого засніженого краєвиду. При нагоді, першим, хто зиму нам на полотно наніс, був

голан-дець. Чудова приблизна, зда́леку чутно, рима до мого білий лан!

У епіграфи я ставлю Шевченка з пам'яті, бо вона утвердила в мені Його. Мене здавна мучив Шевченків вислів: *запалили у сусіда хату!* Не байдужим для пам'яті було також Броневського: *gdy przyjdą podpalić dom.* Ці два мотиви підпалу збіглися у моєму польському, а немов протипольським писанні *Gdy* з епіграфом саме з Шевченка: *запалили у сусіда!* Мотиви порúčкались і вийшло, як не крути, мистецтво: *Gdy przyjdą podpalić dom, w którym mieszkasz, Ukrainę: kula w łeb podżegaczom! Przyszli, podpalili, kula trafiła nie w płot: łby los opłakuje!*

Шевченко, Броневський і Л: поети праведного прямування! Отже й не дивно, закликають до крайнощів, але в ім'я художнього акту. Кінцеві двоє речень *Gdy: lubię siebie, podziwiam idącego pod rękę z Broniewskim i Szewczenką! Pójdziemy tak, dojdziemy!*

Варшава у березні '98

Вість із Полісся

У газеті *Берестейський край* від 13-го грудня збіглого року *НС* прочитало радо: «Українська мова стає мовою творчості сучасних письменників і дослідників історії Полісся. Їхнє слово постійно присутнє на наших культурно-масових імпрезах, на сторінках нашої просвітянської газети *Берестейський край*. Нинішні активісти «Просвіти» працюють над розвитком українського шкільництва на Берестейщині, створенням художніх колективів, збереженням народних традицій і пісенної творчості в нашому Поліському краї. За плідну творчу і культурну роботу дипломом «Просвіти» удостоюються: **Лапський Остап Васильович, український поет, родом з села Гуцьків Кобринського району, живе в Варшаві**». Далі неалфавітним порядком, згідно з Постановою Правління громадського об'єднання «Просвіта Берестейщини», оповіщено прізвища вісьмох активістів «Просвіти» і ще, як сказано в Постанові, в першу чергу, дев'яти її ветеранів. А зміст диплома *варшавському бардові* такий: **За великий особистий внесок у справу згуртування всіх українців Білорусі, за розвиток української культури та освіти на Берестейщині. Перший заступник голови управи ПБІТШ Михайло Петрукович. Редгурт *НС* вдячний *БК* за сю добру вістку і зичить «Просвіті Берестейщини», у малій батьківщині поета, швидшого темпу розвитку, а Остапові Васильовичу, при такій нагоді, бажаємо ще гарніших поезій, як ця, від цієї з присвятою рушійній установі Полісся, свого коліна свідомій, саме: Просвіті Берестейщини! А ось і він, пеан на честь довоєнної, тоді санаційної темряви, бо в еміграції і минулою темінню станеш захоплюватися, аби якось самореалізуватись, аби, ні, ми не раби і не яничари, на наявну темноту чари: українські виливаймо!**

Бувало

Просвіті Берестейщини!

Глибокої осінньої пори,
бувало, йдеш вночі,
а темно, темінь,
темнота́ густа́,
як влітку з льоху
той кисляк¹,
хоч скіском²,
хоч кулайчиком³
бери і ріж.

Ти в темряву ідеш,
аж гульк,
на закруті дороги
за корча́ми в Криниця́х⁴
супроти тебе
спалах двох ліхтариків,
не то ката,
не то собаки,
а чи чорта очі,
що присів
за власною нуждо́ю.

Остовпієш і стоїш,
бо ждеш,
аби проява
задом обернулася
і щезла, безнілесно,
як з'явилась.

І щезас,
мов ката,
немов собаки,
а чи й чорта,

наче не бу́ло,
бувало.



Озираючись тепер
на те ступання
по своїй землі вперед,
про росомаху я подумав,
бо й вона не знає відступу –
у неї в психіці нема: *назад!*

¹Кисляк – загусле кисле молоко. ²Скісок – сточена коса; шматок гостро відточеної коси, який використовують замість ножа, бритви або як садівницьке, шевське, гарбарське, грибарське чи бджолярське лезо. ³Кула́й, кулайчик – на Кобринщині, що на Берестейщині, кухонний ніж з дерев'яною ручкою. ⁴Корчі, а за Корча́ми Кри́ниці – це не з Гуцьків, згаданих в Постанові ПБІТШ, не з гуцьковоцької, а вже з ономастики другого мені за рідністю села, бо з Риковіч вже, де я почав зростати, себто тягнутися до материного мислення і мовлення, як до світла паросток у картоплини підпиччу в хаті або в земному погребі на узгорідді тягнеться.

З Різдвом!

*Любови б нам більше!
Глемп*

Тебе, Земляче,
в сей Святвечір,
в час ходіння
пóдумки світа́ми
слідки за собою
я здоро́влю звідси
пóспіль з провідно́ю зіркою
і: із
зраділим Небом!

Збагатілий радощами,
що з Народження вони,
а споминами ще
не із пропалої минулости
в селі: піїт
Поліської землі!

Побитий світом
жрець, без сумніву
всього глибинного
свого глаша́тай:
перелогів Лесі ра́тай!

Нам
трудна́ любов,
а не палка́ знена́вида,
а не завзята мста
супутницею буде
в цій земній дорозі
хай: Його, Христа
глагол від Бога в Бозі!

*під свій Святвечір у Діаспорі
1997, Варшава*

З Новим роком!

Силоміццю розпорошеним!

З Новим роком
щоб погане все
налізло не на нас,
а стороною,
боком обійшло,
неначе хмара у жнивá,
якщо вже,
то деінде й кáпосно,
на снопи накапало б,
не нам
щоб заболіла голова!

Молімось палко,
щоб нам слово
не застрягло
лівою у горлі кісткою,
ані в зіниці ока
посткомуння скалкою!

Ще під ногою
не моя Варшава!

1 січня '98

Варшава: a i Ukraina nie do nas jeszcze należy! Po dziejowych szczątkach miłe są dobrego początki, lecz koniec nieznanym! Poczynam sobie niczym Szymborska?!

Не випивши, я по-тверезому!

*З нагоди щасливого повернення
Папи з Сараєва,
де за звичаєм вбивають!*

Вже зрання
дика від народження
мисль мене тривожить!

Ну,
якби,
за морду взявши,
виховати для доби
людину не сп'янілу?!

Може це і єресь,
але праведник
у цьому: людське я єсть!

*21 квітня за хмарої з розгодиненнями днини, '97! До речі,
без вбивства так, без творення не обійтись! Раз вбили, а:
яке узагальнення!*

Моя шкура

*Meine Haut mich
von Umwelt trennt!*

Вона мене
від світу відмежовує,
хоч нею інших:
із оточення сприймаю!

Тим-то і ціную шкуру
якогога серед благ,
яких у ранцях обмаль:
для вигнанців!

Утікаючи із хати,
зопалу не вспів:
всі блага винести!

Є творчий хист,
ну і моя любов до ворога:
собрата во Христі!

Сумнівна?!
Во хвості життя,
мо' і одурманений,
до ближнього
я здуру ставлюсь,
наче до своєї шкури!

Сказане допіру,
а не віриться¹!

Сумнівна любов до ворога – Бондарівна за надту, за перебільшену з боку пана, його на потойбік вислала, а народ оспівав сей спалах почуттів, сю українську *пристрасть!* Чи я шкура? Те саме: чи ж я не шкурник?! Знов душевний бунт?! *20-го червня зранку: вже вдруге, '97!* На жаль, так пишеться поезію: *модерну, як присадибне терня!* Ранці: погоріли хомути, погоріли ранці, дивуються багачі, що танцюють старці! ¹Свежé преданіє: *і так далі!*

Поет і слово

Двоє вас я бачу,
інше все: лиш тло,
грунтіркою насичене,
щоб понапісуваного
уявним читачам
на віковічність стачило!

Але
не гавкну я
для рими по-собачому,
ще й діскантом
з прикметністю
тварини,
щó і без присяги
попід кожним стягом
служить власникові,
хоч задумуюсь:

поет без слова,
слово честі,
гейби пес
з підібганим хвостом
на велелюднім перехресті
сам – один без власника
і
від сучасного безглуздя
са́ме згаслий!

Він,
як не полови,
то мішок
із недопрóданим котом!

8 січня, у юліанців другий день Різдва 2000! Гавкіт – дія за значенням гавкати і згуки, утворені цією ж дією! Знадвору долинали щось схоже на гавкіт, щось, що з себе,

неначе з бездонної глибини, видавало уривчасті згуки, які місцями зливалися воєдино і тоді нагадували: *завивання поета!* Це речення повністю і живцем взяте з *Посібника декламаторам поезій*, спрямоване явно проти рецитаційної школи Станіславського, воно вичерпно обговорює спосіб декотрими поетами себе проказувати, вголос своє я ширити, виявляти його назовні, приміром, як виявляв, як поширював його, в Бозі усоплий, поет-нобеліст Бродський! Деякі роздуми pana Кислого з приводу, про який мовиться, збігаються з моїми: *збіжність чи закономірність?!* Але про Шевченка, пане Бродський, передсмертно на Пушкіна спираючись, таке гавкнути: навіщо це? Пушкін є *Пушкін*, а Шевченко є *Шевченко!* Я особисто перебуваю під впливом обох: у *першого* мене полонить осіння прозорість вислову, у *другого*: вагомність, ваговитість, глибинність по-українському мовленого!

Моє вільнодумство

Корегувальникам мислителя!

Вагоме ствердження:
я співробітничая
з Богом і з Дияволом,
з Людиною й з Личиною!

Мій засновок вам:
вільнодумне тільки,
як Тараса, слово
спадкоємцям буде твердю,
як оця, що нам її
під ноги дав Господь!

Вже чую:
він з ОУН, а так,
Остап з УПА різун,
нюхнімо, дух у нього
їх і їхня плоть!

Позаочі,
та й ввічі кажете,
то й я вам відкажучу:
задовго до бандероз'явищ
в Солониці і Батурині
сусіди, озвірілі,
мною окривавились!

Я щедрий,
то й додам ще,
відайте: з Картуз-берез
і Соловók, з Воркут
і з Колимій
у мене-самостійника
(с)п'яніло горе!

А під Крутами
по вінця України кров'ю
сповнилось: подієзнавцям
дотепер незнане море!

Ось з якого пекла:
з вами ми!

Писалося з метою надрукуватись в *Підляських*, прихильних мені, *повідомленнях*, але чи не краще, що не надрукувалося, хоч збоку: з *Варшави* чимало чого *видніше*, *аніж з місця розправи, '97!* Прихильні мені – воно по-діалектному, а я ж з діалекту! *Поліська шолота* *вилізла з болота*, як казали моя мати, ще довго в діаспорі тут, де й: опочила навіки! Та й я: щодня збираюсь і її *говірку* з собою *заберу!*

Коли ходиш

по Запоріжжю, зустрічаєшся з трудівниками великого сучасного міста, оглядаєш виставку преси, книжкової продукції та інформаційних технологій, охоплюють радість і журба – *немов з журбою радість обнялася!* У Запоріжжі, де, здається, досі лунають голоси волелюбних лицарів, славних січових козаків, життя вирує навіть у наш складний час. Але як мало в Запоріжжі України, як рідко бринить українська мова. Радієш на виставці, що так багато нині виходить газет і журналів, проте засмучуєшся, бо ж, *ще і як*, переважає преса російськомовна, тиражі української періодичної періодики мізерні (*Боже милосердний, кішка здохла, кіт мізерний – заувага ОЛ*). Бачиш прекрасно, чудово оформлені книжки, видані в Києві, Львові, Запоріжжі, але їх мало купують.

Стільки, мій Послухачу, з *Літературної України!* Далі від мене з Варшави: читаю таке і чогось *аж лячно, аж жаско, аж моторошно на душі стає*, бо догадуюсь, що запоріжці, що мешканці козацького Запоріжжя, якби й придбали українську книжку, то не прочитали б її, бо у них до українського слова пропала спрага, вже потягу нема, а ще на початку сороко́вих років майже всі звідти полонені німцями радянські вояки, яких я на початку війни знав, розмовляли зі мною чудовою українською мовою в моєму Кобрині на Берестейщині, де я від народження жив, а куди вони внаслідок війни потрапили. Ця заувага стосується також великої хвилі харків'ян, втікачів від радвледи на зламі війни, а чи й німецької колонії з-під Маріуполя, чиї діти, крім німецького лепету, володіли прекрасно українським, а що вже казати про їхніх мам-хуторянок: можна було насолоджуватися красою їх балачок по-нашому між собою, як опинялися серед нас, бо коли нас поблизу́ не було, то по-німецькому гелготіли. А ниньки, мій Послухачу, ти ледве час від часу до мене з України сяк-так листа сюди в Польщу

на Радіо Кобзаревою мовою складеш, а вдома, мабуть, ніколи до дітей своїх по-своєму і не заговориш, бо сусіда російського – заброди *стіснійшся* або боїшся, або взагалі тобі вже байдуже *стало*, національно ти онімів: страшне! Для такої, для переважної національної більшості, аби була: рима до *сала*! Чогось *аж* *лячно*, *аж* *жаско*, *аж* *моторошно* на душі у *Варшаві* *стас*, бо й нас такий стан речей тут чекає, піджидає меншину на перехресті!

Пригадаю, живу спомином зі збірної польської довоєнної школи в Рогізні на Кобринщині, що на Берестейщині, яка з черги на Українському Поліссі розташована, нагадаю, насамперед собі, щоб не забути звідки родом, (з)ловлю початок речення: по дорозі з польського навчання додому вертаючись, з полотняної школярика торбини вийнявши стінний український календарець, мабуть, з Галичини на Полісся заблукалий, поліція на пошті не перехопила, мій колега, Романюк з Їжик читав по-українському сам захоплюючись і мене до *з*ахвату доводячи. Читав: *як картоплю садити!* Яка любов до України у нас поза офіційною школою визривала, неначе з повітря таке бралось! Якби санація, безклепка ж, не розігнала булі українських шкілок на рідному мені Поліссі, то тепер воно було б надалі моєю батьківщиною, а не лише спогадом! Пан Стельмаховський з Варшави нічого з цього не тямить, чи прикидається, як чимало таких: нетямущим?! *Варшава, 21 лютого 2000*

PS

Що я роблю, щоб дедалі глибше за собою затверджувати: статус вигнанця? Ну, щоб міцніше десь біля півночі: засинати? Щодня цієї пори читаю якийсь уривок з *Останнього світу* Крістофа Рансмайра в перекладі Олекси Логвиненка: Котта не сподівався вже почути відповідь, і все ж таки, аби лише іще раз, востаннє відкласти хвилину прощання, перевів дух і вирішив поставити

крізь шум дощу кілька звичайних запитань про долю Назона. Дорогою сюди він не наважився ставити їх, щоб не підштовхнути цю жінку до тієї самої стіни мовчання, на яку вже не раз наштовхувався після таких своїх розпитувань у залізному місті. Отож Котта поцікавився в Ехо про поета з Рима, про отого вигнанця, а також про його схибнутого слугу, і коли Ехо мимоволі, неначе йшлося про щось само собою зрозуміле, ствердно кивнула головою – мовляв, ну звісно, адже про бідолашного Овідія знають усі аж до Ліміри чи й далі – в лопотінні дощу йому вчувся шум крилатих сосон на п'яцц дель Моро. А Остапові Лапському поліська сосна, що на стикові ровів стояла одинока, а він тудою брів щодня в життя широке! Єжи Литвинюк передав це так: *na skrzyżowaniu miedz wzrastała samotnica, nie raz musia-łem biec tamtędy szlakiem życia!*

Відкритий лист до громадськості України

Режим Лукашенка вчинив ще одне порушення прав українців Берестейщини. Об'єктом атаки і на цей раз стало право на безсторонню інформацію. Ухвалою Державному в справах релігії і національностей від 15.VII.1998 р. приписано вилучити з бібліотек краю мій скромний «Словник Берестейщини» (Львів, 1996, 368 стор.).

Причина заборони полягає в тому, що «Словник Берестейщини» попри всю його неповноту та інші недоліки обстоює національні права українців Берестейщини, говорить правду, якій у Мінську можуть протиставити хіба що замовчування або ганебну заборону.

В умовах, коли на Берестейщині зійшли паростки національного відродження і громадянство дедалі активніше починає домагатися повернення своїх потоптаних національних і культурних прав і передовсім права бути українцями, «Словник Берестейщини» зі своїми неспростовними матеріалами став більмом на оці режимних функціонерів, білоруським шовіністам та різним перевертням. Ба більше, вандальська акція проти «Словника Берестейщини» – це тільки ланка в ланцюгу подібних акцій: постійно цькуються Українське громадсько-культурне об'єднання Берестейської області, товариство «Просвіта» в Бересті, Кобрині і Малориті, лунають заклики закриття газет «Голос Берестейщини» та «Берестейський край». У всіх випадках звинувачення стандартне: «Уважають себе українцями».

Оскільки йдеться про права та інтереси близько одного мільйона етнічних українців, суспільність України, гадаю, повинна знати про ситуацію на Берестейщині і засудити незаконні дії білоруських властей.

Володимир Леонюк,
автор «Словника Берестейщини»

1.XI.1998 р.

Про очі

ОКО – орган зору людини, всіх хребетних та деяких безхребетних тварин! *Ще сонце спить, ще пролісок не квітне, та березня проміння непомітне в дівочих відбивається очах!* А у нашого Президента, Леоніда Даниловича, в його очах що? Не скажу неправди: кожного разу під час перебування глави України в Польщі, а оце вже чи не двадцятье, я намагаюся заглянути в ці очі, звичайно, вдивляючись наполегливо лише у варшавський телеекран. Кажуть же: ОЧІ – дзеркало душі! І ось сталося! По телефону, колишнього редактора *НС*, до речі, якщо вже про колишність, то ще й колишнього мого студента Варшавської україністики, Романа Галана, спитавши про здоров'я, я почув: *Остапе, був я на православному у Варшаві кладовищі, мав нагоду над українськими могилами потиснути руку Президентові України, перемовитись, глянути Йому ввічі, і, і побачити, і вздріти, не біймося слова: РІШУЧІСТЬ!* Отже, не зневіру, не пустоту, не порожнечу за відомого всім становища, в якому опинилася реальна Україна з 5-ою колоною у Верховній Раді України! (*бадьора бандурна музика*)

Co by tu

powiedzieć* komukolwiek
wstając rano?

Raczej jak,
bo co: to wiem!

Ano,
wstawałem rano,
wstawałem o świcie,
o północy wstawałem,
w ogóle nie spałem:
dorobiłem się garbu**!

* À propos *powiedzieć*: ojciec mój, Wasyl Iwanowicz, nieobecności wiecznej Jego cześć, przed nieszczęsną drugą światową, do Brześcia udając się, mieszkał prawie po równo pomiędzy Kobryniem a Brześciem, wędrując piechotą na rozprawę sądową wsiadł bezpłatnie do międzymiastowego autobusu i siedział opatulony w szarą poleską siermięgę. Po nie pewnej chwili, gdy do tak siedzącego w nie swoim autobusie podszedł konduktor z wiadomym zamiarem, mój nieobecny już tutaj ojczulek, Wasyl, rzecz pewna, syn Iwana i od mojej babci Ulany, spod poły szarej siermięgi w przystępie niepewności prawie po chłopsku wstydliwie wystawił swój browning, który mu na konkretne zamówienie Kraśko, jego z carskiej parafialnej szkółki koleżka w prawosławnym Andronowie, gdzie Łapskich cmentarz rodzinny, wracając z Brazylii, ten browning przywiózł, na co konduktor zareagował z właściwą tylko sobie intonacją: *a czy ja coś powiedział?!?*

** À propos *garbu*: postanowiłem się bogacić, wszyscy wokół to robią, nie jeden już po dwie chaty ma: jedną w bloku, drugą na wolnym powietrzu. Trzeba, poeci, koniecznie się ruszać! Osobiście w związku z decyzją od dzisiaj postanowiłem cały swój zarobek z urobku poetyckiego skierowywać

na Stowarzyszenie Autorów ZAiKS! A czemuż by nie? Każdy kapitalistyczny milioner, nie demokratyczny krętaacz, zaczynał prawie od zera: moje zero na powyższym koncie zawiera złotych nie za wiele ponad siebie. Ruszamy, Boże! Я опанував себе і віпростався! Моя мисль, як віхола, наростає! Я вже виходжу поза межі пісні! Są tacy, co usiłują mnie do wierszyka sprowadzić! Przepraszam, że myślę wielojęzycznie! Może tak dotrę do globalnego banku! Я опанував себе й випростався: перед виїздом на літування в село, до Тарнівської Руди, і, прощаючись з прахом, що вдома, з урною Феліції, гаряче помолився, щоб Господь села надихнув, як не дивись, дитину села, новою творчою свіжістю і, і таке сталося: в Тарнівській Руді я написав спочатку *Над Віслою*, а за цією поетичною публіцистикою посіпалися *почуття та думки*, як каже мій рецензент з Берестя, загомонила немов по-новому моя душа, чи немов заговорило мені в душі, немов по-новому ворухнувся мій мозок, чи немов забурлило мені в мозкові: по-поліському викінчуючи іменника *мозок* у місцевому *відмінку*. О, тут вже я вдався до закінчення -у!

Пушкін, Олександр, живучи безвиїзно в селі Болдіно шість місяців, за непокірність на засланні там був, надихнувся осінню та російською природою *так*, що його й досі історики рідної літератури за цю натхненність славлять, бо вона виявилася ефектною: поглибила у нього прозорість осіннього вислову! Щось подібне зробив російський письменник Паустовський, киянин польського роду, котрий добровільно покинув Україну, щоб наснажитися Росією, насамперед її природою середньої російської смуги, бо в Україні його *російське слово* українськістю удавалося б. Я, на жаль, до поліської *трясовини*, як свідомий звідти автохтонний українець, доступу через надмірну нацсвідомість, там у зародку тепер гноблену, нині не маю, а все-таки українською можу колупнути глибше, ніж польською, що і зауважив колись

Артур Сандауер, радячи реалізуватися мені на письмі саме своєю, а емігрантської ще повчитися. Ба, років через кілька, зустрівши мене в холі Польського Радіо, привітавшись на ходу, на ходу й спитав: чи я вже навчився? Подібної думки притримується, мій Почитачу, Орест Співак з Варшави, син мого колишнього студента, Івана Співака, з Лігниць, вже пенсійного вчителя, палкого українця роду лемківського. Орест українське моє письмо ставить вище від мого польського, хоч на даному етапі такий погляд здається мені кривдним, але є, є в погляді зёрна, хай і подекуди прикрої, однак правди, незаперечної, про що я мовлю у своєму листі до *Кракова*, кажучи про свою *рідну мову*, за Генриком Лебединським, що вона у мене *з-під печінки виходить*. Мій Почитачу, мій Редакторе, творець obsesійні мотиви повинен, ба, змушений повторювати в найрізноманітніших контекстах. Згадаймо *журавлів* Словацького, близького мені: вони у нього сідають, щоб злетіти, летять, щоб вернутися. Мені хотілося б, щоб молоде покоління наших діаспорних мовців вчилася, формуючись: себе формулювати! Щоб змасовано вернулося на лоно модерної України!

À pgoros сермяга:

батько мого діда Івана, Христофор, також любив селянською *сермягою* при народі похизуватися, наголошуючи таким чином на своїй патріальхальній, багатшій від пересічної, своєрідній селянськості. Василь Іванович, мій батько, кого я, неважко помітити, з небуття для історії добуваю, щось на зразок, як чинить Чеслав Мілош у своїй книжці *Piesek przydrożny*, де, поряд з подіями й особами, яких по-письменницькому зображує, озброюючи читача філософією, яка варта пізнання в ім'я повноти людяности, ну й щоб самому бути поміченим і: *і письменником нагородженим, не аби-ким, бо земляками* – так от мій батько часто повторював своїм дітям розповідь про прадіда мого Христофора, наділеного глибинною патріархальною філософією: якось за передмикольного царя їдучи до Варшави потягом у класному купе разом з російськими офіцерами, прадід звелів принести собі з маркою вина три пляшки, яке саме пилі офіцери, і мідяний таз, а коли його забаганку вдоволено, три віна він вилляв до таза і помив у вині руки. Навіщо? А щоб показати офіцерні своє до неї ставлення, вони ж до того над ним чи з нього, бо і так і так по-нашому сказати однозначно можна, глузували, по-російському *подтрúнівали*, мовляв, сермяжник: класом їздить?! Ірина Рейт, моя редакторка, для історичної пам'яті увіковічу, скажу те, що вона мені сказала, а саме: ти, Остапе, своїм письмом близький Мілошеві! Буду творчим, Ірино, і, поміняюсь місцем: Чеслав близький Лапському! А ще їй вихопилось, що: *że ja jeszcze wyskoczę! Z twórczością! Powiedzianego: będę się trzymał!*

Кріпливий сон

*Заснувши, поет потопав
у золотих снах!*

за Лесею

Я сповз
на край Нацкручі
й чую,
що у прірву кáну,
як заворушúсь:
хоч трохи!

А проте,
надія жéвріє
і:
рятівна́ рука приходить!

Не ніяковіючи,
спаситель висловивсь:
Остап у нас такий!

І птах задумався,
невже моя
життєва мить
колись спахне́:
палахкоті́тима?!

Записалося вставши, майже при абсолютному натхненні 23-го лютого 2000 вдосвіта напередодні, бо днів кілька перед моїм достатньо обґрунтованим невііздом до Кракова на форум Mniejszości на со dzień, як доказ палкого мого єднання з польським і окраїнним середовищами, які творцям спалáхливо сприяють своєю нечуваною прихильністю до творців поставою, всіляко підтримуючи їх, бо й не лише духом, а й матерією-копійкою на видання їхньої, за їх життя ще, творчої продукції!

PS

Przy prawie absolutnym natchnieniu – ma się rozumieć: w momencie pisania tej poezyjki! Mozart, to wyczytałem, również z takim absolutem obcował pisząc, spisując swoją muzykę z głowy, gdzie miał ją zakodowaną, niczego w partyturze nie skreślając! U Szopena skreśleń moc, a mimo to od jego twórczości bije niesamowita lekkość! Zatem obie drogi doprowadzają ludzkość do: genialności!

SCRIPTA MANENT

*Gdy wszystko jest jasne
zaczyna się myślenie*

Świat ma granice
człowiek nie ma granic

Biorę tedy w myśli
wianuszek czosnku

I wszechzwiązkową pocztą
posyłam w daleki lagier

Ihorowi Kałyńcowi
*Mojemu poecie*¹

Płacząc s płacam
to co mi poświęcił

Szkorbut przyjacielu jest
chorobą ogólnoimperialną

Od wierszy Szewczenki
do dziś *niesie dziegiem*

Twoje Ihorze długo
czuć będzie czosnkiem

Dla potomności
niechaj to będzie zapisane

VERBA VOLANT

¹ *Моєму поетові* – визнання з присвяти, з дарчого напису Остапові Лапському з боку: від Ігоря Калинця! Кишенькове видання його перших віршів зі Львова приніс мені мій сусід: Стапан Козак!

Про Тараса тричі

1. З Богом чи без

Суперечка про це, а вона й дотепер не вщухла круг з'явища, іменованого Шевченком, явно безплідна, бо поет без віри у Всевишність, такого, як написав Шевченко, написати безсилий!

2. Невичерпний

Цьому приділімо особливу увагу з нагоди березневих святкувань Його можуть! Справді, дивна річ, численні дослідники, називаючи Шевченка поетом монотематичним, чомусь не наголошують на тому, що Його творчість своїм змістом торкається всіх сторін людини. Отже виходить поза національну душу. Благо нам, як душа у нас не обмежена українською облямівкою!

3. Модерний

Засвоюючи теорію літератури на писаннях Шевченкових, я доходжу висновку, що кожна велика спадщина є модерна – запорукою цьому живучість її слова, а воно у нашого Батька саме таке!

9/10 березня, а рік 2000, а місце мислення: Варшава!

З Білою

у центрі сон
привидівся мені
нестерпно просто:

у містечку
десь у Польщі,
та не знати
чи за *першої*,
за *другої*,
а чи за *третьої*
моїм батькам
і трьом їх пагонам
рука невидна
враз кобилу нашу білу
від життєвої зупинки
в судженій дорозі
швидко повела
завулками містечка,
вулицями Польщі так,
що всі ми п'ятеро
догнати руку не змогли,
бо слід рука
заплутувала за собою,
по-зłodійському петляючи:
у лабіринті пройдених доріг!

Вернувшись з погоні
до зупинки,
що кіоском обікраденим
постала перед зором,
ми безпомічно,
розвіши рúцями,

стояли, наче
баба в казці:
*над коритом
геть розбитим!*

По кобилі білій
ані сліду,
череп десь догнив
на батьківщині,
сон лише на згад
оце привидівсь,
а з п'ятірки я,
поет зостався:

Слово береже Його!

24 лютого 2000: чому наснилась Біла, яка, як і Чорна, успокоїлась на рідній землі, а нас сюди в Польщу з Полісся вивезла Кульгава, дочка Чорної? Про дві кобили, бо про Білу й Чорну, я писав у книжці *Моє самовизначення*. Дуже переконливо цей вірш Кобелякові у Варшаві прочитав Покальчук-парижанин! Вміє цїган читати, строфи Лапського загомоніли акордами Полянського: слова Кобеляка! Там же й про Кульгавеньку написано, а то і про коня Кандибу, чи не там, здається. І його згадую тепло! Тетяна Голинська, з якою я довго на Варшавській україністиці робив, мою філософію назвала була: кінською! Ця влучна заувага спонукала мене продовжувати саме таку: єдино реальну за минулих і за теперішніх обставин! Сни: у них відбуваються дивні зміщення, бо ж брата Олекси в дорозі з нами не було, він лежати зостався вдома, а Лапських з Полісся не Біла, а Кульгава сюди витягла: з цупкіх обіймів безсмертної імперії!

Odchodzenie

Odszedł pies,
tęskniłem z żoną
za psem!

Odeszła żona,
za żoną
sam tęsknię!

Odejdę ja,
za *samym*
będę tęsknił!

Córce guma do przeżucia, Warszawa, 2 marca 2000! Nie odejdę wszystek, bom piszący! Bomba: orzekł Bogdan Huk! Tłumaczenia na język ojczysty dokonał sam autor zastanawiając się przy tym nie tylko nad tym, czym jest dobre tłumaczenie, lecz także i nad tym: jak przedtem wiersz dobry napisać!

Туга

Умер собака,
тужив з дружиною
по собаці!

Умерла дружина,
по дружині
тужу один!

Умру я,
за *одним* тужитиму!

*Дочці для пережуття, Варшава, 2 березня 2000! Не умру
весь, бо поет! Невже: кокёт?! Секретом цього: не наз-
веш!*

Епіфанію під стопу́

а в руки лемкам!

Своєю спадщиною
Він виповнює прогáлину
в мистецтві світу!

Примітів сягну́в
вершінностей мазка́!

Німий, заговорів
і журна мисль,
вся в божій царині,
іко́нною сумі́рністю
з Кри́ниці ві́лилась
за го́ри й за моря́
в широкий світ!

Никі́форе, скита́льнику,
віднині тут
стоя́тимеш пові́к
як знак безсмертя́
Лемківщині!

Варшава у День помилок '98

Epiphanis

*zu Füßen
den Lemken in die Hand*

Sein Erbe
füllt
*in der Kunstwelt
eine Leere*

Ein Naiver
erreicht die Höhen
der Malerei

Der Stumme spricht
sein tiefsinniger Gedanke
weilt in Gottes Reich
Ikonengleiche Friedfertigkeit
hat sich
aus Krynycja
über Berge und Meere
in die Welt ergossen

Umherziehender Nykyfor
nun wirst Du
für immer
das unsterbliche Wahrzeichen
des Lemkenlandes sein

Anlässlich des Gedenktages des Malers Nykyfor (Epiphanij Drowniak) Warschau 1998. Krynycja = Ort in den Westkarpaten, ukr. „Quelle“. Aus dem Ukrainische Anna-Halja Horbatsh.

А речення вам

вивергаючи своє,
тривкій,
тривкіший геть
від тих,
що їх
мирянство нам вирощує –
я храм
щодня будую
і ось-ось прозорою
постану статуєю
над варшавською –
стоятиму повік
над різнолюдою
Варшави площею:
я України чоловік!

Без будь-якої
вам образи,
реченням невігаданим
набагато більше,
бо: *велике буде сказано!*

15 березня 2000 року зранку після вечірньої в моїй оселі випивки з представниками творчої інтелігенції з міста Луцька, що над Стиром: чара, доза мого (!) україно-творчого виру, zawirowań myśli mej!

У Кракові

26 і 27 лютого 2000 року я побував у королівському граді! На поетичний подвиг запросив мене вельмишановний пан Антоні Бартош з *Децієвої вілли*, яка з меншинами влаштовує повчальні бесіди. Про це та інше в *НС* написав уже Богдан Гук: *журналіст, відомий п'ятьом суходолам!* Йому легше з такого приводу висловлюватись, аніж поетові, звиклому до образности: *не до образ!* Попри критичне моє ставлення до польсько-української розмови, скажу найщиріше, такі політично-культурні затії-віхоли потрібні й корисні, а Краків, не лише на цьому тлі, захвату варт! І я вельми вдячний місту за запрошення на просвітній семінар: *Mniejszości na co dzień!*

Перебування поза Варшавою після довгих років небування поза нею, не приховую, з метою повніше, ще не повністю себе проявити, важливі хвилини в моєму прикінці. Щось схоже спіткало поета того літа в селі Тарнівська Руда: *неподалік Мацейовиць!* В обох разях я надихнувся, зарядівся, зміцнів: *легше життєву кінцівку долати, дай Боже, щоб якнайдовше!* Отже варто житоньки й дружити з природою: *живою і мертвою!*

Не менш, чим *Віллою Деція*, я зачарований Двором – *Фундацією св. Володимира* – володінням проф. Володимира Мокрого і його Дружини, трохи чи не *Параски*, якби жіночу при чоловіках прибічність оцінювати категоріями історії. Не кожному професорові в такому (аспекті) повезло! 27 лютого, божа неділя, передобідньої пори ми, себто Василь Назарук, *мій імпресарій*; Богдан Гук, *глашатай мого слова*; Володимир Прядко, *вірний Остапові слуга*; Юрій Гаврилюк, *близька мені душа*, *майже поліщуцька*; Іван Олійник, *колишній мій студент* – подружжя Мокрих нас перестріло в брамі Фундації. Набувшись у своїй духовній садибі, Професорство подавалось додому. Я переконаний, що справжнім домом, обом їм, є саме Фундація: *приміщення з ідеєю!*

Понад три години тут збігли нам, як три хвилики! Ходіння по поверхах: *книгарня, музей, каплиця, магазин, закапелки, балкони, сходи й східці, двір, ворота, фасад, клаптик своєї перед двором вулиці Канонічої, 7, а довкруг безмежно культурний простір стародавнього Кракова!* Інтелектний ветеран до українців схильно наставлений, не конче в силу історичних обставин, не лише з потреби доби, був привід задуматися: *насамперед над своїм минулим, сучасним і майбутнім!*

Була причина в музеї, з від нас залишками, і в каплиці з боготворним мороком, просвічуваним променями сонця, доодухотвореній особистістю Новосільського, трипальцьо з візантійським розмахом *перехреститися*; біля рояля Лепкого, до пам'ятки присів Іван Олійник, журно семиголосо по-чоловічому *закурликати*; взагалі, над спадщиною св. Володимира, над собою нескірно *сплакнути*.

За чайним столом в багатющій бібліотеці заради релаксу, після душевної напруги, про те да се *погомоніти*, вкінці: *помріяти про майбутнє Фундації!* Мені вже там, на місці, марився в твердині розуму й духу робочий з'їзд, а так, не товариська зустріч, нашої творчої інтелігенції, на чолі з поетичним її загоном, а так, не малоросійською групою чи ідейно занедбаним гуртом. Мрії: *солodka матерія!* Щоб заохотити Професора та його *Книгарню* до дій в цьому напрямі, я дав їм 60 хвилин свого голосу, ще не козячого, слава Богові, могло гірше зі мною бути, для розмноження плівку передав, подав голос, щоб народ почув поета: *живого в передсмертній красі!* Мрії: *невичёрпна батарея!*

І на закінчення, відмінним шрифтом хай буде надруковано, скажу твердо, те, що повторював у Кракові: *Професоре, Фундація св. Володимира, отже ваша й наша, потрібна, потрібна! Вона вже є могутнім джерелом натхнення, змогутніє, як матиме, як дістане, як здобуде мецената! Боже, щастя Фундації! Доле, нас добач!*

Варшава, 15 березня 2000

**Bez niedomówień,
jednak
z pewnym wahaniem**

*Prof. Adolfowi Józwnce,
między nami bieglemu,
refleksje poseminaryjne
z Krakowa do Warszawy:
pociągiem przywiezione!*

Z pilną uwagą
śledziłem za ruchem
rąk narodu Lechów
żyjąc na ziemi: u siebie!

Obecnie od lat,
już ponad pięćdziesięciu,
na ich zagonie osiadły,
bacznie śledzę: nadal
w obronie własnej!

Dobija mnie stale
strona, nie bierna,
rozbrajającym przekonaniem
o: rąk swojej niezaborczości!

12 marca 2000, gdy o świcie śnieżna biel brudy Warszawy solidną warstwą za oknem: przykryła! Męczy poetę zaduma, czy nie jestem zbyt powierzchownym dławcą polskiej przedniej, przodującej w samorozwoju myśli historycznej, a cofniętej w podobnym samososie ukraińskiej: siewcą zbyt głębokim?! Poprawna odpowiedź prof. Józwenki ma brzmieć: ani jednym, ani drugim, drogi Kolego: nie jesteście! Jest pan: poetą! I jako takiego obie strony polityczne, ukraińska i polska: powinny postrzegać! A może nawet, kto wie: czy nie dostrzec?! Как? Ви хотіте платити за обіди? Ваши дворци предлагаєте мне?

З метаморфозою сон

Анеті М.: з *Кракова!*

Переінакшення такого
тільки в сні
ззнати можна,
щоб: *уже не спати!*

А наснилась жінка:
з соковитими губами!

Очі,
темносині сливи дві,
то в'узились,
то широчіли в берегах
і двоє тіл: *тремтіло!*

Миттю жінка
стала нікнути
і в щастя пік
Остапові в обіймах
об'явився: *чоловік!*

Моя ти доле,
від таких метаморфозностей,
то і: *дуби нервознішають!*

21 березня 2000,
у моїй метрополії:
багатій на жіноцтво!

Напуття

Це: поради, побажання кому-небудь,
переважно перед дорóгою або почат-
ком якоїсь дії, себто звичайне укра-
їнське напучення, говіркова поука чи
Мономахове повчання!

Приліг оце,
леж́у і д́умаю,
ну, як і що сказати,
щóби сказане пішло,
коли не в голову,
то: *в ахіллéсові*
пїтїв п'яти!

Преподобні піснероби,
ви не творите,
ви: *пережóвуйте Бога!*

Власне,
критики нехай
по бібліях шукають
вашим: *висловам пояснень!*

Бо,
цитуючи обидва *Заповіти*,
ви, вже в з́ародкові,
підсіка́єте своєму:
зросту віття!

О, якби це
був збагнув,
приміром, Мілош,
то побільшала б
Його писань:
поезії біблійна сила!

29 березня 2000 року!

Сила зелені

*Крізь ню, бач,
світу не видно!
Остан
Лапський*

Весна
далекого
мого узлісся
зеленню наринала
на могіканина,
на мене,
Нене.

І,
як і торік,
як і в епіграфі,
із-за вікна
безсмертної Варшави
зеленіє знов
вона,
 вона,
 вона.

Ой прецікаво,
штрих, який,
тепер, ти,
в келії до туги
за собою онде в самоті,
до сивини, який,
мазók додавиш,
шанувальнику *минуцї*-
миттевої тобі Варшави?

Не питай,
ой не питай,

ну не питай,
до диму, з чого,
звідки взяти –
для узлісся,
вкрай беззлісну
рідну риму.

Непоборна міць,
немов мана,
наринула,
невже весна?

Невже
під шерех,
попідстрішний шум
минулих злив
ти, хоч
не бачиш світу,
ще одної,
черговієї весноньки дожив?

О, Пане (з) неба, зладь,
вчини, ну ской
зі мною,
щоб весна
була лише весною!

Воно в травні так 1997-го. А пісню «Не питай, чого в мене заплакані очі, чого часто тікаю я в гай», сю пісню за західної окупації я полюбив був у Кобрині слухати, канцеляристом-перекладачем in den Gebietswerkstätten будучи, на дрібних послугах у більших за мене послугачів окупантові, любив чути її в переконливому виконанні пані Лариси, незрадливої ніжної волинянки, дружини-супутниці Миколайчука, з Кобриня, котрий разом

з землеміром Звиногородським, із Сарн, у нас, в с. Риковічах робив нам, що їх не встиг поробити Столипін, вимріяні хутори, згідно з пісенькою «удова хуторочки пойот». Боже, як людина прагла виокремитися з гурту, з юрби, із сонму, приреченого на об'єктивну невірність. Про волинського на Поліссі, берестейському, розтерзанім долею, на нашому, від князівства почавши і починаючи, крізь яке я продираюсь, почерез литовське та литовсько-польське, російське та білорусько-російське панування, як крізь тернові колючки – про волинського добродія моя матінка якось була дядині в приступі жіночої ширости, у припливі широти душі слугі сказала, я, бігме, сам чув, бо ще, бо й досі чую: *такому панові годіти хочеться*. Пан Звиногородський, мандрівний, не дяк, не дяк, а, він мандрований мірничий, що проник у нашу мову, як в землю, міряну, що її, яку все, всеньке своє життя міряв на «польських кресах». «Українські креси» по сей бік Бугу опинились внаслідок дияволовгодної Ялти. Отже звертався до моєї матері: *якби ще затірочки або якби ще круп'яночки?* Мати, мама, моя ненька від такого, звертання, була в перманентному, в постійнім захваті. Справді, ну хто, а мусив, хтось таки перший сказав, що треба конче зневажати, паплюжити, обпльовувати мову землі, яку ми, хай і внаслідок примусової, погвалтованої чужинцями долі, з зашедлими ділили, а з деким з них, вище доказано, що і треба було доказати, навіть радо, за мужицьку панськість, *nie odświętną, nie na wynos*. Скажете, наговорив, не бійтесь, я знаю, що говорю. **Щоб весна була лише весною**, а у Яна Лехоня: «*A wiosną niechaj wiosnę, nie Polskę zobaczą*». **In den Gebietswerkstätten** – так, мабуть, у недалекому майбутньому доведеться, треба буде так назвати розповідь про себе й світ у цій і на тлі цієї кобринської артїлі окупаційного часу, хоч, матінко, як не хочеться вертатись до пройденого, а треба, доводиться заради психічного ладу.

З приводу сумніву вдруге

*А це, а він,
за Бажаном,
найсильніша з твердж!*

Мені ж,
чудовий мій Миколо,
ближча віра:
українським крокам
українська міра!

Сумніву ж, заради
бажаного з'явища
й земніх моїх
тяжінь до інтелекту,
недоконаний увесь
тут десь

собою я
при світлі,
ще за дня зроблю
хребта коректу!

*Передвеликодньої суботи,
а квітня число було 27-ме!*

Я спостеріг,

що
у крові, в моїй,
кипить нацзлість,

яка мене
то вголос,
то тихцем
у Бога пред лицем,
перед двермі
вбиває-їсть.

І ЩЕ Я СПОСТЕРІГ,

що
завдяки Могутньому
живу ще й що
Нечистій –
я недобиток,
рефлексіями жертуй,
Силі божій – милий,
Боже,
бо ж не мертвий.

Висновок роблю на чужині:
не все від мене у мені.

ДИЯВОЛ ПОШЕПКИ:

Землі дитину щоб зробити,
від себе треба відступити!

Удруге з приводу пошуку

*Сказав же вам,
нагадюю, шукайте!
за Христом*

Я впевнений,
бо знаю,
що Ти
днесь(ки)
поблизу́ живеш:
неподалік в мені.

Але
і знаю
я,
що й Ти
мене не десь,
не десь шукаєш:
вдома
по моїх слідах
там
у домашній
милій далині.

Як онде й ми,
глянь, розпорошені,
Тебе по дрібш,
придивись, вишукуємо
у повітній темені.

Вся
в успадкованих
цупкіх тенеточках.

у лишках пут
імперією кутих,
Ти,
знов пручаючись,
себе знаходиш,
во Христі шукаючи,
надалі недовзута.

Кажуть, батьківщина без нас обійдеться, а нам без батьківщини не обійтись. Більшої хибности не вигадасш. Україна без нас перестала б бути Україною. Чим була б? Лише сліпець не бачив і не бачить. Чи прозріє? **Надалі недовзута** – поетичний образ, немов аж реальний, а переслідує мене змалку. Тому якось колись мені про нас і написалось: «Обоє на верхів'ях мрії, Ти мов босоніж, я ледь взутий». До речі, ректора Львівського університету, пана Лазаренка, за те, що до Варшави всередині шітдесятих зі Львова привіз вістку про «одні черевики на троє дітей», там скинули з високої посади і він незабаром помер. Донощиком був хтось з нас – з тодішнього редгурту «Нашого слова», де покійний (по)ділився своїм знанням радянського побуту.

Переляк

*Це – почуття
страху, боїзні!
наукове
визначення*

Читаю й прію,
а читаю,
аж волосся дибки,
аж стає:
крім себе,
ще, чи, може, вже
я не сприймаю,
ну, ніяк, нікого.

Читаю й прію,
а читаю,
аж волосся дибки,
аж стає:
невже сі всі поети
з іншої планети?

Читаю й прію,
а читаю,
аж волосся дибки,
аж стає:

відтак,
відлити як
цей переляк?

Відливати, відлити переляк, переполох – знахарськими засобами лікувати перелякану людину.

Два світи

*Моя байка, добрі люди,
у пригоді, може, буде!*
Глібов

В людині два їх,
я це знаю.

’дин з них ясний,
темний другий.

Другий першому
тривка наруга.

Хто б з нас,
дітки, зміг
мені сказати:
в котрім світі Чорт,
а в котрім Біг?

Байка – здавна невеликий віршований або, рідше, прозовий твір алегоричного змісту. **Байкар** – знещодавна Остап Лапський: невеликий, віршований, прозовий, повчальний, але не алегоричний.

Там

Вказівний займенник!

Там луки зелені,
зелений там ліс.
На луках і в лісі
колись я там ріс.

Малина у жмені,
на гáляві рвав.
І біг я до нені
по килимі з трав.

Пропала надія
вернутись туди.
Злий вітер розвіяв
додому сліди.

Плач, доле бездомна,
сльозою беріз.
Вертатись невтомно –
вигнанцям девіз.

Пожовкнуть там луки
і ліс восені.
Зростуть тут онуки –
сини чужині.

Б а т ь к і в щ и н а з кінця травня 1997 – це та країна, де ти народився, а деколи й ріс, а деколи й вмреш, там же, а деколи й вернешся туди ж, ще живим у мертвому тілі, як сказала мені на зорі циганка за шматок сала всю правду, саме ще там. С и н и ч у ж и н и – це у мене гарний оксиморон. Нормально говориться с и н и о т е ч е с т в а. Немов, Україно, у тебе тризубих ветеранів нема, що аж так червоних любиляєш, любила. Котре каліцтво боговгодніше? У сиву давнину колись калік з Тарпейської скелі зіштовхували в прірву, вниз.

Звідти

*Ой нема, нема ні вітру,
ні хвилі із...*

Чом вітер вже звідти не віє,
чом гомону звідти нема?
Все те, сам що там сіяв,
тут в'ялить, тут: в́арить зима!

Мовчи чи кричи про широке
минуле, про час, що відплив.
Набігла сльоза, глянь, на око
співця: споконвічний мотив?

У, з Богом, обладнане завтра
і в пісню, знов, віра зросла.
Назавжди устав я, вже став ти
Полісся моєму: роса?

Виходь на дорогу широку,
під сей, хай зимовий, наплив
заплач: не бачило б око,
як хуга нам тлумить порив!

*Порив з дня 3-го червня
1997-го господнього року!*

Слуга

*Служу Союзу!
вже новому
зі старого!*

Я довго,
бо роками думаю,
ну як людина,
ніби й з Бога,
ніби й з повним глуздом,
ніби і з чуттям
сім'ї єдиної,
і ще дотла
Дияволом не перетерта,
здатна слугувати божевільно
впертій мрії, що,
яка тобі
в Христі собрату
корпус покоробити
і ребра поламати здатна,
а недобитка
в безодню небуття
штовхнути із
житейського горба.

Про берестейську
затяжну, бач, безнадію
я роками у
двобої з ворогами онде,
як умію,
довго думаю,
бо чи не змалку
дошкуляє оку
то біло-червона,
то двоглава,

то, дивись, бо вже
сябрівська скалка.

Так, земляче,
я не крячу, знай,
сусідоньки штовхали
і штовхають у провалля
берестейський край
з його прадавними нащадками.

Але дуліб (це я),
вночі намацує
до себе,
до своєї загороди кладку
і,
сусідськими ідеями,
сусідів думкою не перетертий,
вперто жуючи
сухий свій хліб,
легенько пише,
ніби, наче, гейби
муха собі дише,
хоч і переднівок,
у Варшаві сам,
один слугуючи щодня
визвольній – правій
поліщуцькій справі.

Як місіонер,
я до питання,
маніяк, вернуся,
щоб сказати те:
жерці Христа
мечем хрестили прусів.

Давно

*На захист коріння
своєї тотожності!
супроти Папи
немов*

Давно, давно,
як руки
ще були ногами,
а,
а так,
а дерево
мені домівкою
було,
тоді вже
я накреслив
і без (!) ушину
креслю свій зачин
за Богові придатну
Україну.

Ну,
і хай протуркують
мирянам вуха
вже рукаті вороги:
тоді, мовляв,
в мені,
в моїм єстві
у нас
ще панувала
повна вуху
пущі глухість.

Та
нехай собі
як знають,
божеволіють.

а,
а так,
а я себе тим тішу,
що моє коріннячко
від християнського раніше.

Тож
нехай поганський корінь
піді мною
не лякає Папу
бузиною на городі!

Годі!

У цьому віршикові вам ввесь я, як поет і патріот, у червні 1997-го господнього року під кінець папського візиту до Польщі. Або гудьте, або сприйміть!

А все-таки

*Дивився я на Хрест
отой Південний...*

*І здумав раптом:
хоч далеко, справді,
від мене рідний край
і рідні люди...*

*І все-таки це ж
на одній планеті!*

*Максим
Рильський*

А все-таки воно,
поганство те
з природою на лоні
манить нас,
коли осточортіє
бачити себе
присутнім у погоні
за масним майбутнім.

Ми з поганства,
з нього наші руки й ноги,
й буйна голова,
й далекий шлях
самого із висот
до мене Бога.

Кáпища поган
святинями нам стали,
ідоли не потопились
досі у Дніпрі,
а ось
язичницьких царів
нам підмінили хвацько
християнські вже царі.

Вони з єв́ангелієм,
розпростертим в рúцях,
як вбивали з декалóгом,
так і, свят, свят, свят,
вагаючись, вбивають
Богові його ж ягнят,
живих рабів приносячи:
мене, ягня, в пожертву?!

22-го червня, 1997

Беззаголовково

(може й жарт)

Я схопивсь
від думки, що аж
стільки ще
класичних почуттів
сучасними хотіли б
стати під пером.

Вони, бач, то миттєво,
то роками визрівають,
як вдивлятися у
світі в щось одне.

Вже
за двомá
цимá прикметами сей
світ визнаватиме мене:
понадсучасний боротьбист
з неокласичним хистом?

У стійкій стіні,
що проти,
я пером
зроблю пролом!

Сініца нá море пустілась,
хвалілась море подожду́¹!

Цитата з білоруської школи в Рогізнi, що на Берестейщині: роки 1939/40, 1940/41!

Болото

*Через річеньку,
через болото
подай рученьку,
моє золото!*

*Через річеньку,
через биструю
подай рученьку,
подай другу!*

Болото в Україні,
хто його не бачить,
та жаб нема в нім нині,
а в Варшаві квачуть.

23-го червня, 1997

Щоднини

*Зранку до скотини
на Поліссі я вставав!*

До себе нині зранку,
груди хрестячи,
встаю і вірю,
що мій день
до вечора бадьорим буде.

Я метатимусь
тут по затворі,
щастям сповнений
у творчій горі,
а у приступах його
свою визвольну мисль,
як боговір,
від радощів сльозою
виливатиму її мирянам
на папір
з метою,
бо ж метаюсь, я,
щоб суспіль миром
понад міру власних сил
плекати *в себе віру*,
непродажну шкуру
щоб, як і поет,
у цілості на свій кістяк
натягуючи (н)ю – на нацкопил.

Лише отак
ми дочалáпаємо до Ітаки.

Ввечері,
даруй, миряніне,
я стишений,

а мовкнучи, а глухнучи,
хто пише?

У затворі на спецщастя,
на чотиристінне горе
спосіб є: вдивлятися
безперобійно в неозорість,
аж до тебе заговорить.

Шерех

*А воно пече!
Драч*

Я шереху листві
рока́ми б онде
отак слухав,
стоя у вікні ось,
богом ставши вдосвіта,
коли...

як ще
печінка вранці
не пече,
а сонечко
понад курятником.

Народе мій,
у мові листя,
чуй – твій
зміст таїться,
до кінця незба́гнутий
тут мною.

День,
два б пожити ще
в отій незамкнутій тюрмі,
на повен зріст щоб
у вікні мені
тобі явитися.

Від на́строю
до настрою стою,
а ноги пухнуть музі,
знайте, друзі.

Це поезіям,
не азіям зачаття
у мені на чужині.

Яке заняттячко,
еґе, яке заняття!

Карету мне, карету!

'99, на садибі в батьків у Гловні біля Лодзі навесні: вранці вставши!

Поет –

лиш той,
хто знизу
в мить одну
оцінить
пагорбá висотність
і – низу глибину!

Мотив

Немов мотовило?

Таким, як я,
то вмерти легко,
досить миті,
бо,
опріч життя,
кого покинеш,
тут.

Нехай боїться смерти
той,
хто не пожив,
бо й як,
як ще
не народивсь,
він.

Пишучи таке,
у себе
я питаю:
сей мотив
чого вчепивсь
до мене?

Вже народженого,
вже з вагомим спомином
і спадщиною,
вже.

Невже це все
лише одна риторика?

Минає бунт,

ясна́ погода
налягає вже на дух,
на цілого мене.

Злякалось тіло,
що минеться
творча міць ось,
ось,

що перестану бути
я, ким був,
бо вже
не роздратованою
драмою, бо вже
загоєною раною,

що буду я на вітрі
шелестіти сухозлітицею,
як на цвінтарнім хресті
осінньої пори.

У час прощання
з літа запахом
я в медоноснім вересі
на галляві –
стоїть поет
в руках з уявою,
яка не знала страху.

Жах, минає бунт!

Без коментаря, бо набридло коментувати собі те, що ти сам краще від коментатора знаєш саме *27-го червня 1990-то сьомого літа*, на «три літа» до двотисячного: ой, літо, літо, ой!

А тижнів зó три вже...

*Обом моїм родичкам –
Світлані Китаєвській
і Берестейщині до відома!*

1

А тижнів зó три вже,
як я ось майже не роджу –
нічого, Боже,
схожого на Тебе
онде я́кось не вродив.

Та рідний переліг, –
по-гуцьковецькому,
по-риковецькому попáр, –
відлежавсь у мені
і знов кортить,
ще раз, як жар
під ноги, кинути
до підлих ніг,
жбурнути світові
у довгі рученьки,
до загребущих рук
оцій забрьоханій свині, –
лайнулося, ну що ж,
злий вихопився згук,
поправлюся, поправся
і батож себе,
і світ батож, –
з пречистого нутра,
в діаспорнім нутрі,
в бездоннім «я»,
в цій незбагненній пропасти,
в незасипнім проваллі цім
без дна,

настояний на
безсумнівній чужині,
мені сусідській,
оп'яняючий мене,
мій дикий глузд
і запальну́ свідомість,
змалку топтану
у школі вдома
й биту у діаспорі
за рід і брід,
недопотоптаним нам,
мрійникам на кониках,
осе все збіжжя,
всі осі пожитки,
ввесь осей для духу
у дорозі харч
із душ, з козацьких,
бо ж з яких, таки таких,
з тризубих наших нутр,
з тисячоліття нутрощів,
ще й як,
осей кіннотникам
обтяжливий непотріб
гамузом жбурнути світові
кортить мені
в моїй сусідській глибині
вже вкотре,
бо ж, Світланочко,
не тижнів зо три ось,
а творчих літ, моїх
років вже понад сорок.

Чесно обмінятись
гайдамацькою гуманністю
з російськими туманами,
і із сіяним місійним мороком,

і зі своєю, жах один, мені,
моїй сердечній глибині,
бо глуховатою до серцеболю,
з корінною вдома, масою,
що, Богові відомо,
в постеврейським Кобрині
й круг нього за́гнана злим часом,
зайдою із за́ходу і сходу
у безвихідь, в, з родом,
та в без броду своєрідний нацтупик.

Кому відчути біль,
кому почути крик,
коли тубільцеві,
прапрадідом з трудом пере́дане,
обличчя скосоморджено?

Отож себе, мій краю,
за обличчя без угаву
на прю кличмо!

Сором мовчки
гинути й страждати,
маючи в руках
хоч заржавілий меч,
цю крицю, Лесі слово,
рідну мову,
що по за́кутках,
яка в кутку покúтує:
ось, родичі, завіт,
завіття звідси вам туди моє!

2

І знов, вже знов
до світу білого
трудну́ мою любов,
любоби лантух,

домотканий мамин
поліщуцький міх,
по гичку сповнений
словесними дивами,
повен човен
явних див із матеріних слів,
з дорóгою нам сýголосних,
доле, з нами,
що оце,
які я нагло породив
і ще роджу їх
з римою й без рими
на підґрунті з диму
під помітним,
під злочинним тиском
часу й неба зору,
недоступного сліпцям
мого простóру,
у тонації *гого*
прямуючи додому,
з голови аж до ногі
свідомий дух,
зі шлунком,
бо ж живу,
бо ж ще не мертвий,
хоч рефлексією
геть прожертий,
та нудьгою не затертий,
бач, перебиваючись
то квасом,
то без квасу, ча́сом
бараболею й без бараболі,
чином, актом волі,
словом за́вжди
убиваючи тубільця
біль сердечний,

зневажаючи, ще й як,
бо вже не дяк ти,
що Москві підтакує,
тутешніх шлунків
перманентні ви́разки та болі,
зашкарублу до безглуздя
проколгоспну повсякденність.

Все се, Нене, ой не гріх,
злим а́нгелам, їх онде сонм,
ще й досі топчуть
нас-нетя́г,
опльовуючи гайдамацький змаг,
чужинцям та своїм злочинцям
не на глум, як є, як стій,
у бій, і не дивись,
горб не корість,
себе всього
з горбом жбурну́ти:
горде слово,
там і тута
недобиту українську совість.

З височіні їм під ноги,
під свинячі, під личі́,
загарбникам під довгі киньмо,
на сумління свиням
ляжмо, яничари, тінню!

3

Світе, ра́з ще б
знов тобі,
для білого тебе
вже не мою любов,
лише палку́ знена́виду,
підперту долею моєю,
всю з зажури,

у корітечко під ніс,
під свинський лич,
на творчих radoшах
свині отак пожбурити,
бо ж я, читачу,
хоч не гірко, чуєш,
часто трохи чи не плачу.

Що ж, життя біжить,
збігає, то й спішу,
спіши, свій довгий
кіч пишу, пишу,
пиши, пиши.

А так, осá я,
а вона, зачепиш,
то кусається,
це хтось,
це не наццерквою,
людьми покручена людина,
покруч, жалить, значить,
у личини є своя причина.

Ледве дише,
але пише потерпілим
від тупіння,
довелось писати
своєріднопросто
і всецілогостре,
як в оси
сей носик,
українське «ось».

Вам, і без будь-якої
з вами,
з людством змови
пише й дише

задля вашої ж, людці,
духовної о(б)нови.

4

Гей, мій світе,
байдужий читачу,
не переч,
бо не сліпий,
ще бачиш,
як з діаспори
з цієї темної нори,
немов до мами,
мов додому
без помітної утоми
руці тягнуться
до недосяжних зір.

Ось саме в це,
несусвітénний дурню.
світе, хоч тихцем
мені повір:
коротшають нам руці
з кожним божим днем.

Вони ж мені
від ранніх днів
у сій
прогулянці земній
служують в двоїні
і простяглись
до Нього у небесну,
споконвіку чесну
оком неозброєним
з моєї одиної
помітну вись –
обі з благань вони.

Отож не жартомá
тягнусь я вгору обомá,
рокáми вчивсь владати
хам руками.

5

У перенаселенім,
в тобі,
мій любий світе,
я з уявою один,
як перст, в журбі,
тож божому
ти знов
ще рáз повір,
бо з вітром
чи під вітер,
сльози витерши,
з тобою, світе,
в боротьбі за Нью
не український звір
перед лихим кінцем
в карпатських кущиках,
а чи й
в лісах Полісся,
у поліських Болотáх,
чи там же в Дивині
поза міщанським Кобринем.

Дивись,
не сліпни, світе,
врешті вільний,
всупереч злим обріям,
я України богомільний
син у сивині,
притьмóm хапаючись
вже вкотре,

бо ж, мій Боже,
він не тижнів зó три,
а років над сорок
починає тут
чимдуж
шукати знов себе,
хоч гусне морок.

«Я» шукає броду
до народу, наче чотки,
в будні і святкові дні
перебираючи слова,
діаспорні, мовляв, нудні,
на з'їд своїй –
на з'їжу
усерéдині хохла
вгодованій свині.

А здатність ця,
мій чоловіче, наче
божий, знай,
тобі в безперебійній
боротьбі за синьоводу
Берестейщину свою,
за незабутній отчий
Берестейський край,
найбільший у співця
атут і атрибут
мені і нам
до сáмого, синам
до переможного кінця.

А так,
в атаку ходять
і ідуть
під пильним наглядом Отця.

6

Гори, палай,
моя уяво, щоб аж
до спокійної могили
у народу стало сала
і кобiлячої сили,
будiвноi дiалектики
до самого загину.

Понатужся,
захарчований
давким обманом,
посткомунний сину!

Щоб реально,
мо' й востаннє,
не поменшало
синiвської тривоги
у годину чорну,
в сьогоденнiм «нинi»
помолись за ще
недобудовану Соборну,
бо така недоослiпленим
судилась, бач, дорога:
раз iз Богом,
раз без Бога.

Дотеп грубий,
та скажу,
що триєдиний в нас –
тризубий!

7

Позаяк,
я вже не дяк,
який лише пiлспiвує.

заяк я
врешті власник «я»
пречистого, то і сказати,
гострим тоном,
не вбоюсь: до себе,
до тризубої ікони
не моливсь, але молюсь
ось вже не пошепки,
мирянине, послухай,
в самотійних стінах,
хоч і з вухом.

Он щоденно
у своїм затворі
з телебаченням
та з панорамним
отвором в стіні,
із виглядом на світ
вбиває будні
і святкові дні
запеклий ратай
перелогів неба,
вчиться жити,
у затворі здіхуватися
земного горя.

8

Сумніву немає,
що продуману бредню,
своє підсовує
злорадно Він, –
за Сверстюком,
агей, Євгене, –
режисер у чорному,

без впину онде
громадянам тиче
всяку капость,
аду бруд, Світланочко,
не твій пречистий,
і не мій –
не Остапа труд.

9

Всебічні самостійники,
під Бога проводом
дивіться, як щоднини
пережовують свій трудовень
монах і я, і деякі тварини!

*Перша половина вересня 1997. Варшава. О, сором мовчки гинути й страждати, як маєш у руках хоч заржавілий меч, – це живцем з Лесі Українки, а вислів берестейської поетеси, Світлани Китаєвської, про те, що «у нас скрізь покутує мова», послужив мені до переосхоплення проблеми. Щотижневій газеті *Берестейський край* альманаши-шим шляхом шлю велике спасибі за прихильне до ізгоя ставлення.*

Вдячність висловлюю за оприлюднення *Берестейським краєм* в рубриці *На вогник поезії* Світлани Китаєвської *Акровірша*, дарованого Остапові Лапському. Якщо до сказаного додам і те, що дід Світлани Володимир Китаєвський, народжений Тетяною Лапською, сестрою мого діда Івана, був поетом і разом з Дмитром Фальківським та Остапом Лапським, перекликаючись з руською Галичиною, утворили *Поліську трійцю*, то моїм, народе, радощам: збудися!

Світлана Китаєвська

Акровірш

Остапові Лапському

Ламався час і з громом сила блискала,
Ах, ранам душі скрізь боліти,
Пам'ять з далекого близького
Серце втомилось хранити.
Куточок, де взріс, народився,
Оставив поет з святим словом.
Мало народ наш молився –
У нас скрізь покутує мова!

На закінчення

кого б тут з моїх далеких літ згадати? Почну з Івана Ворона, сінка сусіда Лапських, Полікарпа і його дружини Параски Вóронової. Вона родом зі Здітова. Звідти родом був і Пархотик, що його розстріляно, разом з Сацевичем, у місті Бересті за намовою ворогів України. *Іван барабан на капусті сидів, усі черви поїв.* Таке на адресу Іванів у моїх незабутніх Риковічах почути можна було часто. Але кожен з Іванів не був ображений, навпаки, гордився тим, що його помічають, а не ізолюють від громади, пересікаючи твої впливи на неї, на ню, на ю, хоч і невеличкі, такі собі, інтелектуальні більш, аніж побутового напрямку.

Іван Ворон, про нього ж мова, у школі йшов за мною роком, а чи й двома нижче. Дружити з ним посилено мені доводилось навесні, влітку та восени за худобою, яку ми, як сусіди, пасли суміжно. А взимку вже по хатах гніздилися: то я в його хаті, то він з моєї цілий день не виходив, бо обідав, деколи й повечеряв у моєї мами. Його мати, згадана Параска, мене також, як до Воронів забігав, ніколи при обіді чи вечері не обійшла боком: мисочку з чим-небудь під ніс поставила! Іванко кохався в моєму інтелектуалізмі, який у мене по батькові. Батьків розум риковецькі мужики й баби цінували. Він, як і я, любив, кому треба й не треба було, роздавати його. Хто дурніший – брав, мудріші бойкотували за полонофільство, нема чого гніватись, не було за санації виходу, люди робилися комуністами. Мучилися за комуну так, як тепер у Варшаві, дурненький, за Україну мучусь, але я не каюсь. Вони, мої земляки, мабуть, нині каються, що на фальшиву по відношенню до українства силу поклалися. І дотепер нездатні виходу знайти: від червоного прапора шарахаються до кровно свого, то знов вертаються до радянської фальшивки, бо жовтоблакитний суворо

заборонений, як зовсім не свій, неначе чужий, бо національно український, а такої нації на українській Берестейщині бути не може, хоч вона була і є.

Мій Почита-чу, про своїх друзів писатиму вже не до цієї книжки, а до *Нашого слова*, хоч не вельми вірю, чи стане воно мою писанину друкувати: там у ньому гарніше й глибше від мене, інтелектуальніше, модерніше пишуть, а я більш по-селянському, по-простому, як мати навчала відзиватися до людей, навіть ідейно тобі чужих. Дастьбіг, у наступній книжці зустрінємось! Дай Боже! *Варшава, 7 квітня 2000!* Забув сказати: Полікарп Ворон з-за межі до Василя вороною каркав: *Лапський, коли по копи поїдемо?* Бо снопи в жнивá з Гуцьків до Риковіч Василь возив толокою. Як привезли, 13 кілометрів між селами було, то я пас коней, а дядьки випивали, щоб потім на годину-дві під своїм возом на гумні заснути.

Свого батька в церкві я ніколи не бачив. Раз якось, але не під службу божу, бо, без мирянства, в порожній до болю святині, з перспективи часу бачу, з німецьким офіцером за окупації при мені зайшов – двері їм відчинив до храму крупчицький дяк Омелян Кайкó, що до церковної садиби зі своєю сім'єю в хатині на кúрячій лапці був придулився. Немов малий Шевченко у свого вчителя дячка, вже тепер така асоціація напрошується, *Апостола* церковно-слов'янською мовою став читати милий нам на той час вояк з Берліна, філолог за освітою, який у нас в Риковічах в хаті, ставши перед моєю радянською мапою Європи, враз немов жажнувся величі Росії супроти куцої Германії, як під ту пору частіше казалось офіційно й приватно по поліських, навіть менш освічених домах. Може, в цю мить, може, на мить, його вже долав сумнів у перемогу?!

Батько з дяком стояли не менш від мене здивовані: німець по-нашому чистить,

ріже голосом досвідченого церковника, читає в церкві зрозумілою нам мовою, бо ж поза нею ми змалку до старих літ українською розмовляли, не задивляючись на російськомовного нашого попа. Мова народу саме *попів*, а не *священників* полюбила: *чи це той монастир, що я сповідався, ніп гріха мене спитав, а я не признався*. Улюблена співанка мого батька, чомусь на чужині. Вдома не чув, у Польщі вже, як бувало зі мною, з приїжджим з Варшави до Іловна коло Лодзі, а їздив я дедалі частіше, бо знав, що батьки незабаром вмиратимуть, як вип'є одну-другу не зайву чарку, за Руданським приказував: *чим горілка мила і що в ній за сила, що всі її так полюбили і п'ють аж до могили, поки не зціпить рот*. Мати, після чи в ході таких відвідин, з коцюбкою в руці, щоб жар під плитою перегорнути, почала напрямом губити й заспівала за батьком собі: *упилася я не за ваше я, в мене курочка неслася, я за яйця упилася*. А німець, ще чую, читав *Апостола*, а ми стояли з роззявленими ротами всі троє, як оце нині тут у Варшаві я тепер вже сам стою: над розбитим коритом життя!

А так, то чого, батько спілкувався залюбки з церковниками і від дячка вищими рангом. Старого батюшку Котовича з Крупчич цінував вельми за знання про свій курпчицький приход, що поряд, з забутим до жаху, з католицьким цвинтарем в центрі приходської території розташувався, охопивши таким чином, крім невеликих Крупчич, такі села, як Чижевщина, Мищичі, не біляжабинські, Богдані, Бусні, мабуть, ні, вони як і Пилиповичі до Рогізна належали, бо буснівців і пилипчан у себе в церкві я ніколи не бачив. А вже селян з Богданів, Риковіч, Ходосів, в поколіннях перемішаних, неділями звичайними, по празниках і святах церковних сходилось чимало, але без молоді у політичному віці: вона, не бачачи виходу із-під санації, попадала в обійми комуни, що лізла на наше стародавнє Полісся, на україномовне плем'я

перлась через нещільні кордони другої Річпосполитої з Моски і з Варшави, забарвленої Вандою Василевською та її родом. *Все іде*, та не все минає!

А сина старого Котовича, високого ростом Зінька, старий ходив уже згорблено, батько мій за знання стислих наук цінив, не менше від батющиної історичної мудрости та за прив'язаність до своєї землі почерез відчуження угідь довкруг церкви не лише божими, а й нашими: православного в 97 процентах люду, який зберіг свою душу не лише на те, щоб її тепер видавати на поталу, сказано вище, варшаво-московським комунаріям.

Згаданий Зінько, попадюк, в кузні коваля Жовківського, єдиного поляка в моїх Риковичах (з дружиною Анелею, сином, ковальчуком вже, Едиком і донечкою Ягодою, Ягідкою кликаною), кажу, Зінько здивував мого батька геометричним способом всяких розчислень, що від сивої давнини з колесом пов'язані. Тут якраз ішлося, наскільки запам'яталося, про розстановку спиць в дерев'яному колесі з колодницею в центрі, обтягуваного залізним обручем, який в горнілі Жовківський розпікав до слухного забарвлення: надмірна червонота, мовляв, так само вадить, як і білота перебільшена, чого ми зараз на власній шкурі зазнаємо!

Про перебування чоловіка моєї матері у дячихи я лише часом чув. У нас, у своїй хаті, я, шкільний хлопчина, Омеляна Кайка заставав часто з мамою, прибігши несподівано на хвилику з двору, з гумна або з позаклуння чи з вигону, або з політків, себто з угідь, розташованих геть за двором, за клунею, за вигоном – на моїй незалежній території, де я був: королем, царем, гетьманом! Останнім найохоче, бо знав змалку пісню, складену історією: силою рідного слова! Мовиться про Конашевича, про Котовича було вище. До речі, священник, також на *-ич*, бо Кунцевич, у збірній польській

в Рогізні навчав мене православного Закону божого. Раз навіть пострахав, був привід, що, як спатиму, то Нечиста мене схопить і в гречку кине. Я й досі не тямлю, чому саме в гречку. В гречку ж не кїдають, а стрибають, про що я знав вже тоді, а про що тепер починаю забувати!

Дяк, Омелян Кайко, який розмовляв краще від всіх Лапськких українською мовою і на цьому полі ще щільніше ми всі в нашій сім'ї з ним сходились, особливо увагою, з багатьох міркувань, обдаровував мою маму, Дарію Павлівну з Волосюків, батецьких, у побуті звану Даркою, лише в одному з батькових парубоцьких листів до неї Дарусею чи Дарусенькою названою, бо дяка мати не вряді-годї борщем годувала, довгов'язого, худого харцизяку без законної дяківської борідки, але з голосом справжнього дячка: не раз, я сам чув, як до у молитовному зосередженні Дарії, за церковним хориком стоячої, Омелян у антракті діалогу з Котовичем з церковним наспівом запитував: чи борщу наварила, свахо, зайду! І півчі, і богомольці чули, піп, мабуть, ні, бо в ту мить за іконостасом був, але ніхто не дивувався такому запитанню, позаяк кожен знав, що таке жити надголодь на нашому Поліссі, опанованому не нами!

Юність: прекрасна пора в природі людини! Оце у Варшаві згадую її, згадую, згадую... Спершу мене, а потім, кількома місяцями пізніше, то й Володю, синка дячка Кайка, воєнний час з рідних сіл: його з Крупчич, мене з Рикович до повітового Кобриня заслав. Юність: прекрасна пора в природі людини! Якось прекрасного весняного дня той же Володя, замузаний у будень всякими мастилами, працював же на окупанта в порадянському емтеесі, тепер елегантний прийшов під мій поріг, примусового поселенця хати на Пинській вулиці, проти синагоги, з двомá дівчиськими приперся: я зразу здогадавсь, одна з них мені. Котра, скумекав після кількох

хвилин по тому, як він зором бігав по всій Зосі із Зелінщини, по невеличкій кирпатенькій, щибетливій блондинній ляшці – мені довелося задовольнитися, в силу дійсности, високою, вищою від мене русявою Мартиною з вулиці Огородової, від Зосі мовчазнішої міщанки російськомовного походження, ще з царської окупації родом.

Про що ми всі четверо говорили, по двоє блукаючи південним берегом Мухавця, куди вийшли городом з двору Лапських, я вже тепер не скажу, бо всього в житті не спам'ятаєш, хоч догадуюсь. Але саме: це була наша юність! Оце читав в *Берестейському краї*, якийсь Мартинов, може, брат моєї нав'язаної мені симпатії, що він написав історію міста Кобриня, розуміється, російською мовою.

Володин батько, отже, опосередковано й Володя, я чув, вже восени 1944-го, вже в Генеральній Губернії вже будучи, в Лівобережній, ще підкупаційній Польщі, фронт свідомо довго на Віслі стояв, що Омелян, вістка бігла ланками еміграційного ланцюжка, що він, як професійний, а не, як мій батько, не потенційний дяк, притулився в Парижі з сім'єю до православного приходу.

Вернімось до Кобриня. Вже гув фронт, довкруг вночі, а то і вдень потріскували кулемети, час від часу погавкували zenітні гармати, тихцем над містом несподівано з-під Ковеля появлялись чотирикрилі радянські вóрони – один з них 13-го червня зночі сипнув на Пинську гранатами, забив нашого Олексу: мені брата! Над головою висіла-нависла еміграція! Кобринь кишів різномовниками, але перевага була за нашою польською говіркою. Її носії, примусові вихідці зі своїх сіл, тепер лаштували вози в далеку дорогу. І Юстин Гноянко, наш поводитар з мапою Польщі в планшеті, заспівав: запрягайте, хлопці, коні!

Сліпці підтягнули...

Зміст

Остап Лапський	7	Джерело роздумів	52
Введення	13	Непевність	55
Я тишуся	14	Соборність	59
Немов спазма	15	<i>Здзіслав Кунстман</i>	
Мánить	17	Дума про Отамана ...	61
Попідвіконню	18	Повстанцям	63
Я горілиць	19	Ціла плеяда	64
Сосни і бір	20	Кут зору	65
Немов	21	Підляські повідомлення	66
Коректорам	23	Зáспів	67
Моя туга	24	Повідомлення	68
Витає радість	25	Не чекаючи зорі	69
Жадана лірика	26	<i>Іван Дзюба</i>	
Зима	27	Трохи вченого!	70
Різдво	29	З Варшави настанова ...	71
Святвечірня медитація ..	30	Суті переспів	72
Добрідень	32	Церкві, церкі	74
Підсумок	33	Уявна Холмщина	77
Друже	36	А світ?	79
У нас програмність	36	Від серця	81
Зимове видіння	39	Співчуття з приводу	82
Космічний сон	40	Плач	83
Незабутній сон	41	Феліціє	85
Еротичний сон!	42	Згадалося!	86
Вагання	43	Моє свідчення!	87
Шелест Підляшшя!	45	О odwadze trwania!	88
На ниві геть	46	На видноті	88
«Просвіта Берестейщини»		<i>Станіслав Бараньчак</i>	
– поза законом?	47	Шибка	89
Пані Анно	49	Рефлексія	90
Настрій	49	Ластівочка	91
У Соломії Павличко	52	О grzybiarzu	92
		Три пісні	94
		Над Віслою!	97
		Підбадьорювання	99
		Унапрямленість	100
		Моїй редакторці	102
		У пошуках поезій	103
		Літо вже	105

Вікно	107	Кріпливий сон	162
Міркування	108	Scripta manent	164
Проти занепаду	109	Про Тараса тричі	165
Про плюралізм	110	З Білою	166
Всупереч притчі	111	Odchodzenie	168
Справжність	112	Туга	169
Старими римами	113	Епіфанію під стопу	170
Констатації	115	Eriphanis	171
Чеславу Мілошу	117	А речення вам	172
Послання	118	У Кракові	173
Порятунок	120	Bez niedomówień, jednak z pewnym wahaniem ..	175
Наша незалежність	121	З метаморфозою сон ...	176
Несхитний!	122	Напуття	177
Статус	123	Сила зелені	178
Супровід	124	З приводу сумніву вдру- ге	181
Журавлі	127	Я спостеріг	182
Глибокодумність	129	Удруге з приводу пошу- ку	183
Спону́кана сповідь	130	Переляк	185
Рішення	132	Два світи	186
Запитання	134	Там	187
Похорон	135	Звідти	188
Сповідь не зайва	136	Слуга	189
Двоє запитань	138	Давно	191
Він у мене в мені	140	А все-таки	193
Вість із Полісся	142	Беззаголовково	195
Бувало	143	Болото	196
З Різдом!	145	Щоднини	197
З Новим роком!	146	Шерех	199
Не випивши, я по-твере- зому!	147	Поет	201
Моя шкура	148	Мотив	202
Поет і слово	149	Минає бунт	203
Моє вільнодумство	151	А тижнів зó три вже... ..	204
Коли ходиш	153	<i>Світлана Китаєвська</i>	
Відкритий лист до гро- мадськості України ..	156	Акровірш	216
Про очі	157	На закінчення	217
So by tu	158	Іду (4-а сторінка обкладинки)	
À propos сермяга	161		

Іду
світу вулицею,
а за мною
шлейф тягнеться:
чорно-білою минулістю!

Бреду,
а позаду
ріг рясноти,
а попереду пустота!

Тяжко, світе,
себе за собою: волокити!

Остап Лапський